

DAD

TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI KONCEPCIÓ KÉSZÍTÉS ÉS
TELEPÜLÉSRENDEZÉSI ESZKÖZÖK FELÜLVIZSGÁLATA

MEGALAPOZÓ VIZSGÁLAT







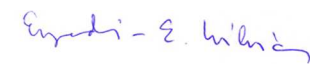

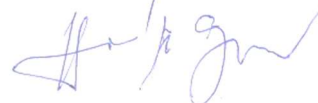

MEGBÍZÓ:

Dad Község Önkormányzata
2854 Dad, Fő utca 21.

FELELŐS TERVEZŐ:

Fehér Vártervező Kft.
8000 Székesfehérvár, Rába utca 22.

ALÁÍRÓLAP

Ertl Antal építésmérnök, településtervező TT-07-0075	
Bodó Beáta Településtervező TT 07-368	
Tájrendezés, környezetalakítási munkarész Bruckner Attila kertésmérnök TK 19-0244	
Közlekedési munkarész: Pálffy György Kamarai szám: Tkö 07-0808,07-50682	
Környezetvédelmi munkarész Enyedi-Egyed Szilvia SZÉM-03/07-0671, SZKV/07-0671	
Diószegi András Környezetirányítási és környezetvéd. szakértő: SZKV-01-13515/2015	
Víziközmű Horváth Gyula Vezető tervező VZ-T/07-0226	
Energia közmű: Takács László TE-07-0449	

Tartalomjegyzék:

1. HELYZETFELTÁRO MUNKARÉSZ	7
1.1. Településhálózati összefüggések, a település helye a településhálózatban, térségi kapcsolatok.....	7
1.2. A területfejlesztési dokumentumokkal (Országos Területfejlesztési Koncepcióval és a területileg releváns megyei, valamint térségi területfejlesztési koncepciókkal és programokkal) való összefüggések vizsgálata	7
1.2.1. Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepció	7
1.2.2. Komárom-Esztergom Megye Területfejlesztési Koncepciója.....	9
1.3. A területrendezési tervekkel való összefüggések vizsgálata	14
1.3.1. Az Országos Területrendezési Tervvel való összefüggések vizsgálata.....	14
1.3.2. Komárom-Esztergom megye Területrendezési Tervével való összefüggések vizsgálata ... Hiba! A könyvjelző nem létezik.	
1.4. A szomszédos települések hatályos településszerkezeti terveinek – az adott település fejlesztését befolyásoló – vonatkozó megállapításai.....	29
1.5. Hatályos településfejlesztési döntések bemutatása.....	32
1.5.1. Hatályos településfejlesztési és településrendezési szerződések a településen nincsenek	32
1.6. A település településrendezési tervi előzményeinek vizsgálata	32
1.6.1. A hatályban lévő településrendezési eszközök.....	32
1.7.1. Demográfia, népesség, nemzetiségi összetétel, képzettség, foglalkoztatottság, jövedelmi viszonyok, életminőség (forrás: KSH települési adatok)	34
1.7.2. Térbeli-társadalmi rétegződés, konfliktusok, érdekviszonyok	44
1.7.3. Települési identitást erősítő tényezők (történeti és kulturális adottságok, társadalmi élet, szokások, hagyományok, nemzetiségi kötődés, civil szerveződések, vallási közösségek stb.)	44
1.8. A település humán infrastruktúrája.....	45
1.8.1. Humán közszolgáltatások (oktatás, egészségügy stb.)	45
1.8.2. Esélyegyenlőség biztosítása	46
1.9. A település gazdasága.....	47
1.9.1. A település gazdasági súlya, szerepköre.....	47
1.9.2. A település főbb gazdasági ágazatai, jellemzői	48
1.9.3. A gazdasági szervezetek jellemzői, fontosabb beruházásai települést érintő fejlesztési elképzelése..	48
1.9.4. A gazdasági versenyképességet befolyásoló tényezők (elérhetőség, munkaerő képzettsége, K+F stb.)	48
1.9.5. Ingatlanpiaci viszonyok (kereslet-kínálat).....	49
1.10. Az önkormányzat gazdálkodása, a településfejlesztés eszköz- és intézményrendszere	49
1.10.1. Költségvetés, vagyongazdálkodás, gazdasági program	49
1.10.2. Az önkormányzat településfejlesztési tevékenysége, intézményrendszere	50
1.10.3. Gazdaságfejlesztési tevékenység.....	51
1.10.4. Foglalkoztatáspolitikai.....	52

1.10.6. Intézményfenntartás.....	53
1.10.7. Energiagazdálkodás	53
1.11. Településüzemeltetési szolgáltatások	53
1.12. A táji és természeti adottságok vizsgálata	54
1.12.1. Természeti adottságok	54
1.12.2. Tájhasználat, tájszerkezet	58
1.12.2.1. Táj történeti vizsgálat	58
1.12.2.2. A tájhasználat értékelése	60
1.12.3. Védett, védendő táji-, természeti értékek, területek.....	61
1.12.3.1. Tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő területek	61
1.12.3.2. Nemzeti és nemzetközi természetvédelmi oltalom alatt álló vagy védelemre tervezett terület, érték, emlék	62
1.12.3.3. Ökológiai hálózat.....	63
1.12.4. Tájhasználati konfliktusok és problémák értékelése	64
1.13. ZÖLDFELÜLETI RENDSZER VIZSGÁLATA	65
1.13.1 A települési zöldfelületi rendszer elemei.....	65
1.13.1.1. Szerkezeti-, kondicionáló szempontból lényeges valamint a zöldfelületi karaktert meghatározó elemek.....	66
1.13.1.2. Zöldfelületi ellátottság értékelése	68
1.13.2. A zöldfelületi rendszer konfliktusai és problémái	68
1.14. Az épített környezet vizsgálata.....	69
1.14.1. Területfelhasználás vizsgálata	69
1.14.1.1. a település szerkezete, a helyi sajátosságok vizsgálata.....	69
1.14.1.2. az ingatlan-nyilvántartási adatok alapján, termőföld esetén a művelési ágak és a minőségi osztályok.....	70
1.14.1.3-4. funkció vizsgálat:	71
1.14.5-6. alulhasznosított barnamezős területek és konfliktussal terhelt (szlömösödött, degradálódott) terület.....	71
1.14.2. A telekstruktúra vizsgálata	71
1.14.2.1. telekmorfológia és telekméret vizsgálat	71
1.14.2.2. tulajdonjogi vizsgálat.....	75
1.14.3. Önkormányzati tulajdon kataszter	75
1.14.4. Az épületállomány és a környezet geodéziai felmérése	75
1.14.5. Az építmények vizsgálata.....	75
1.14.5.1. funkció, kapacitás	75
1.14.5.2-3. beépítési jellemzők (beépítési mód, beépítési mérték, sűrűség), magasság, szintszám, tetőidom	75

1.14.5.4. településkarakter, helyi sajátosságok: utcakép, térarány, jellegzetes épülettípusok	77
1.14.6. Az épített környezet értékei	77
1.14.6.1. településszerkezet történeti kialakulása, történeti településmag.....	77
1.14.6.2. régészeti terület, védett régészeti terület, régészeti érdekű terület.....	78
1.14.6.3. védett épített környezet, a helyi, egyedi arculatot biztosító építészeti jellemzők	78
1.14.7. Az épített környezet konfliktusai, problémái.....	79
1.15. Közlekedés	80
1.15.1. Hálózatok és hálózati kapcsolatok.....	80
1.16. Közművesítés	83
1.16.1. A víziközművek jelenlegi kiépítettsége állapota.	83
1.16.2. Energia.....	86
1.16.2.1. Dad földgázellátása.....	86
1.16.2.2. Dad villamos energia ellátása	86
1.17. Környezetvédelem (és településüzemeltetés)	88
1.17.1. Talaj.....	88
1.17.2. Felszíni és a felszín alatti vizek	90
1.17.3. Levegőtisztaság és védelme.....	93
1.17.4. Zaj- és rezgésterhelés.....	98
1.17.5. Sugárzás védelem	100
1.17.6. Hulladékkezelés, hulladékgazdálkodás	101
1.17.7. Vizuális környezetterhelés.....	102
1.17.8. Árvízvédelem.....	102
1.17.9. Természetvédelem	103
1.17.10. Fennálló környezetvédelmi konfliktusok, problémák	103
1.18. Katasztrófavédelem (terület-felhasználást, beépítést, befolyásoló vagy korlátozó tényezők).....	103
1.18.1. építésföldtani korlátok	103
1.18.2. vízrajzi veszélyeztetettség	107
1.18.3. egyéb.....	109
1.19. Ásványi nyersanyag lelőhely.....	109
1.20. Települési klíma	109
2. HELYZETLEÍRÁS	110
3. HELYZETÉRTÉKELŐ MUNKARÉSZ.....	110
3.1.2. A település és környezetének fejlesztését befolyásoló külső és belső tényezők összefoglaló értékelése	110
3.1.3. A településfejlesztés és -rendezés kapcsolata.....	111
3.2. Problématérkép/értéktérkép.....	111

3.3. Eltérő jellemzőkkel rendelkező településrészek	111
3.3.1. településrészek kijelölése, pontos lehatárolása, a lehatárolás indoklása, térképi ábrázolása, a lehatárolt településrészek rövid bemutatása	111
1.3.2. Szegregált vagy szegregációval veszélyeztetett területek lehatárolása	111
3.3.3. egyéb szempontból beavatkozást igénylő területek lehatárolása, térképi ábrázolása és helyzetelemzése (potenciális akcióterületek)	Hiba! A könyvjelző nem létezik.

1. HELYZETFELTÁRO MUNKARÉSZ

1.1. Településhálózati összefüggések, a település helye a településhálózatban, térségi kapcsolatok

Dad Község Komárom-Esztergom megyében, az Oroszlányi járásban helyezkedik el. A község területe 4126 ha, lakóinak száma nem éri el az ezer főt.

A település a Vértes-hegység lábánál, Oroszlány városhatárától 8 kilométerre északnyugatra található. Szomszédos települései Szákszend, Kömlőd, Kecskéd, Oroszlány, Bokod

Közúton elérhető az M 1 autópálya felől a 8137 jelű úton, a 81-es főút felől a 8135 és a 8127 jelű utakon, Tatabánya közelsége miatt az M1 -es autópálya könnyen elérhető, így a főváros mintegy órányi távolságra van a településtől.

1.2. A területfejlesztési dokumentumokkal (Országos Területfejlesztési Koncepcióval és a területileg releváns megyei, valamint térségi területfejlesztési koncepciókkal és programokkal) való összefüggések vizsgálata

1.2.1. Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepció

A jelenleg hatályos Nemzeti Fejlesztés 2030 - Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepció megnevezésű dokumentumot a 1/2014. (I. 3.) számú határozatával fogadta el az országgyűlés. A koncepció az ország átfogó fejlesztését megalapozó dokumentum, amely meghatározza az ország hosszú távú fejlesztési irányát, integrálja a hazai fejlesztési célokat és igényeket, meghatározza azok területi dimenzióit, ami a 2014–20-as európai uniós tervezési és költségvetési időszakra készülő tervdokumentumok megalapozását is szolgálja.

A nemzeti fejlesztés- és területfejlesztési politika céljai és prioritásai teljesülésének érdekében a Koncepció egyrészt horizontális szempontokat fogalmaz meg, melyeket az átfogó gazdasági, környezeti és társadalmi szempontokban jelenít meg, amelyeket a fejlesztéspolitika, a programtervezés és a megvalósítás egészében érvényesíteni kell, másrészt alapelveket határoz meg a fejlesztéspolitika keretében igénybe vett források felhasználásával kapcsolatban, valamint a kedvezményezett térségekkel-települések besorolásával kapcsolatban:

A Koncepció tizenhárom specifikus célkitűzését, köztük hét szakpolitikai jellegű célt és hat területi célt határoz meg. A specifikus célok nemzeti jelentőségű ágazati és területi tématerületeket ölelnek fel. A célok a társadalom és a gazdaság egészének, valamint minden ágazatnak, térségi és helyi szereplőknek szólnak, továbbá kirajzolják azokat a fejlesztési súlypontokat is, amelyekre a középtávú– fókuszált – fejlesztési feladatok épülhetnek. A nemzeti fejlesztés- és területfejlesztési politika alakítása és a célok elérése során – a Koncepcióban megfogalmazott elvek figyelembevételével mellett a specifikus célokat a lehetséges kitörési pontok és fordulatot igénylő területek alapján szakpolitikában érvényesítendő specifikus célokként és területi specifikus célokként határozza meg.

A fejlesztéspolitika elsődleges keretét az Európai Unió kohéziós és vidékfejlesztési politikája, illetve a 2014–2020-as programozási és fejlesztési időszakban rendelkezésre álló uniós fejlesztési források képezik. A Koncepció a nemzeti szükségletekből és sajátosságokból kiindulva középtávon (2014–2020 között) kijelöli azokat a stratégiai fókuszokat, amelyek az ország hosszú távú céljainak megvalósulását szolgálhatják. A nemzeti prioritások igazodnak az Európai Unió által megfogalmazott programozási keretekhez, melyeket érvényesíteni kell a hazai tervezés és végrehajtás során. Az egyes nemzeti prioritások alatt azonosított fejlesztési tématerületek az európai uniós források felhasználásának keretét képező 2014–2020-as fejlesztési programok tématerületeit is megalapozzák.

A Koncepció szerint az ország 19 megyei önkormányzata és Budapest Főváros Önkormányzata, mint területi önkormányzat a Koncepcióban megfogalmazott célok, mint kötelező keretek következetes

figyelembevétele mellett jelölték ki a fejlesztési terveikben, programjaikban saját céljaikat, illetve határozták meg prioritásaikat és intézkedéseiket.

Komárom-Esztergom megyére vonatkozóan az országos koncepció az alábbiakat tartalmazza:

A megye az Európai Duna Régió kiemelkedő fejlődési potenciálú Bécs-Budapest gravitációs térségében helyezkedik el. Kis mérete ellenére differenciált gazdasági, táji adottságok, természeti, kulturális értékek nagy gazdagsága, alulhasznosított turisztikai potenciál jellemzi.

Térszerkezetét a kiváló elérést biztosító Helsinkifolyosók és a gyenge észak-déli kapcsolatok (hiányzó hidak és főutak) határozzák meg. A népsűrűség magas, a lakosság 2/3-a él városokban. A vidéki térségekben és a hagyományos ipari-bányászati központokban jelentős az elvándorlás, a Dunakanyar északi részén viszont nő a népesség. Az agrárgazdaság teljesítménye csökkent, de a Kisalföldön jelentős a versenyképes nagyüzemek súlya. Az ipari termelés 98%-át a feldolgozóipar (gép-, jármű-, vegyipar, elektronika) adja, a hagyományos villamosenergia-ipar leépülőben, de fejlődik a megújuló energiaforrások hasznosítása. Az újraiparosítási folyamat a válság hatására lassult, a 11 ipari park jelentős területkínálattal bír. Gyenge a megye K+F+I kapacitása. Az egy lakosra jutó termelési érték az országos átlag négyszerese, a gazdaságilag aktív népesség aránya magas, alacsony viszont a felsőfokú végzettségűek aránya.

AZ ORSZÁGOS KONCEPCIÓ KOMÁROM-ESZTERGOM MEGYÉRE VONATKOZÓ FEJLESZTÉSI IRÁNYAI:

- Oroszlány-Tatabánya-Tata-Komárom városhálózati csomópont fejlesztése: Tatabánya gazdasági központi szerepének megőrzése-további megerősítése mellett versenyképes, innovációt és befektetéseket támogató, családbarát urbanizált táj kialakítása, az elért eredmények megtartásához szükséges infrastrukturális és gazdasági célú fejlesztések folytatása, az Által-ér völgyének fenntartható vízgazdálkodási, ökológiai, rekreációs fejlesztése.
- Esztergom-Párkány és Komárom-Komarno várospárok központi szerepének fejlesztésére építve a Duna mente struktúraváltása: az észak-déli kapcsolatok megerősítése-kiépítése, a nemzetközi térszervező funkciók, összehangolt logisztikai kapacitások, meglévő gazdasági potenciálok hasznosítása, az árvízvédelem és az intermodális közlekedésfejlesztés összehangolása, diverzifikált, nem szállításiigényes gazdaság; a Duna, a dombvidék, a világörökség várományos területek turisztikai potenciáljainak kihasználása).
- A megyei vidéki tájak új egyensúlyának kialakítása (kisalföldi agrárvertikum nagytérségi integrációja; integrált fenntartható vízgazdálkodás infrastruktúrája, kooperáló erős vidéki közösségek innovatív kezdeményezéseinek támogatása; a munkaerő-piaci központok elérhetőségének javítása, központi szerepű települések funkciójának megerősítése; élhetőség, rekreációs funkció és a dombvidéki mozaikos táj adottságaira épülő helyi gazdaság együttműködésre épülő fejlesztése).
- Rozsdatérületek, barnamezős területek, tájsebek, meglévő, de nem használt falusi feldolgozó-kapacitások differenciált újrahasznosítása, rehabilitációja, kezelése, fenntartható területgazdálkodás, településüzemeltetés, környezeti veszélyforrások felszámolása, tájgondnokság megszervezése, kooperációra épülő tájfejlesztés.
- A megye energiaipari pozíciójának megerősítése az energiaszektor struktúraváltására építve (a táji, környezeti, térszerkezeti adottságok, az európai (Duna régiós) és az országos energiastratégia és a befektetői szándékok összehangolt figyelembe vételével).
- Kvaterner szektor, K+F, felsőoktatás és középfokú szakképzés megerősítése, az együttműködési kultúra és a vállalkozási hajlandóság erősítése, a leszakadó településrészek és társadalmi csoportok integrálódásának, felzárkózásának, befogadásának ösztönzése.

A Közép-dunántúli régió területfejlesztési stratégiája alapján stratégiai fejlesztési cél, hogy a Közép-dunántúli Régió az innováció, az állandó megújulás elemeit befogadja, elterjessze, és közvetítse, ezzel javítsa a régióban élők életminőségét.

A cél megvalósítását 4 stratégiai célra bontva fogalmazza meg:

1. A regionális pólus tengely, decentrumok és térségi központok hálózatszerű fejlesztése a Közép-Dunántúlon
2. Az egykori ipari tengely megújítása (Dunántúl, Észak-Duna vidék)
3. Periférikus vidéki területek megújítása
4. Közép-Dunántúl speciális táji adottságokkal bíró térségek szoros együttműködése (Balaton, Dunakanyar, Velencei-tó, Vértes, M4-M8 tengely).

A célok eléréséhez meghatározott beavatkozási területek (és egyúttal stratégiai programok):

- A gazdasági környezet innováció-orientált fejlesztése
- Humán erőforrás fejlesztés
- A minőségi élet feltételeinek megteremtése
- Intra- és interregionális kapcsolatok fejlesztése

A Közép-dunántúli régió innovációs stratégiája jövőképe: Az innováció régiója – nemzetközi szinten is versenyképes térség

Stratégiai cél:

A vállalati innovációs tevékenység erőteljes növelésével és a kutatás-fejlesztési szektor országos átlagot meghaladó szintre emelésével olyan kiegyensúlyozott és versenyképes gazdasági struktúra kialakítása, amelynek szereplői gyorsan és rugalmasan képesek válaszolni az „új gazdaság” mindenkori kihívásaira.

A Közép-dunántúli régió területfejlesztési stratégiája alapján stratégiai fejlesztési cél, hogy a Közép-dunántúli Régió az innováció, az állandó megújulás elemeit befogadja, elterjessze, és közvetítse, ezzel javítsa a régióban élők életminőségét.

A cél megvalósítását 4 stratégiai célra bontva fogalmazza meg:

1. A regionális pólus tengely, decentrumok és térségi központok hálózatszerű fejlesztése a Közép-Dunántúlon
2. Az egykori ipari tengely megújítása (Dunántúl, Észak-Duna vidék)
3. Periférikus vidéki területek megújítása
4. Közép-Dunántúl speciális táji adottságokkal bíró térségek szoros együttműködése (Balaton, Dunakanyar, Velencei-tó, Vértes, M4-M8 tengely).

A célok eléréséhez meghatározott beavatkozási területek (és egyúttal stratégiai programok):

- A gazdasági környezet innováció-orientált fejlesztése
- Humán erőforrás fejlesztés
- A minőségi élet feltételeinek megteremtése
- Intra- és interregionális kapcsolatok fejlesztése

A Közép-dunántúli régió innovációs stratégiája jövőképe: Az innováció régiója – nemzetközi szinten is versenyképes térség

Stratégiai cél:

A vállalati innovációs tevékenység erőteljes növelésével és a kutatás-fejlesztési szektor országos átlagot meghaladó szintre emelésével olyan kiegyensúlyozott és versenyképes gazdasági struktúra kialakítása, amelynek szereplői gyorsan és rugalmasan képesek válaszolni az „új gazdaság” mindenkori kihívásaira.

1.2.2. Komárom-Esztergom Megye Területfejlesztési Koncepciója

Komárom-Esztergom Megye Közgyűlése - a miniszteri jóváhagyást követően - a Koncepciót a 3/2014. (III. 7.) önkormányzati határozatával fogadta el.

A koncepció összefoglalásaként a megyére vonatkozóan az alábbi fejlődési irányok kerültek megállapításra.

A megyét két részre tagoló Tata-Tatabánya-Oroszlány tengely és a vele szorosan együtt élő települések alkotta „funkcionális várostérség” – a főleg spontán elemekből szövődő kapcsolatrendszer szervezett együttműködéssé alakítása, a bonyolult érdekszövevények elfogadható szintű egyensúlyának kialakulása esetén – a térség és a megye fejlődésének motorja lehet. E várostérség súlypontja

kétségtelenül Tatabánya, ugyanakkor elindult egy egészséges munkamegosztási folyamat, amelyben a lakóterületi és rekreációs-turisztikai vonatkozásban Tata jelentősége fokozódik, míg Oroszlány, megtartva hagyományos ipari funkcióit, turisztikai vonatkozásban is erősödik. Amennyiben az OFTK tervezete szerinti fejlesztési irányok megvalósulnak, a tervezési időszak a térség kinyílhat Komáromon át Nyitra irányába, ami magyar - szlovák közös érdek lehet. Az együttműködést gerjesztő jelentős források nélkül nagyon bizonytalan, hogy létrejön-e ez a – Komárommal és Révkomárommal együtt 200.000 lakost meghaladó népességű – fókuszterület, mely egy alapvetően új minőséget jelenthetne a régióban. Kérdéses, hogy a komolyabb közlekedésfejlesztések elmaradása esetén sikerül-e a régió belüli kohéziót a tervekben szereplő Tatabánya-Oroszlány-Mór-Székesfehérvár kapcsolat erősítésével támogatni. Bizonytalan a másik erősen urbanizálódott térség, a 10-es főút mente-Dorog-Esztergom fejlődési iránya. A megyeszékhely nehézkes elérhetősége miatt is egyre erőteljesebb az integrálódás a Budapesti agglomerációba. Kérdés, hogy a rendszerváltás után nagy lendülettel beindult nyitási folyamat Szlovákia irányába tovább tud-e görbülni, meg tudnak-e valósulni azok az észak-déli irányú nagytérségi kapcsolatok, melyek segítségével a Duna mindkét oldalán fekvő, jelenleg viszonylag elzárt térség egy nagyobb makrogazdasági tér vérkeringésébe tud bekapcsolódni. A megye térszerkezeti megújulásának harmadik kulcsterülete a Duna mente. A két ország megrekedt, lecsúszó térségeinek kapcsolatháza, külön - külön homogén, válságos gazdaság szerkezete és kedvezőtlen társadalmi folyamatai kellő beavatkozások hiányában nagy valószínűséggel a kedvezőtlen kölcsönhatások felerősödését fogják eredményezni. A magyarországi térség konfliktusainak összetettsége sokirányú partnerségen (önkormányzati, vállalkozói, intézményi, kormányzati) alapuló, a Dunakanyartól Komáromig terjedő térségekre kidolgozandó, komplex térségi rehabilitációs programot és gazdaságfejlesztési stratégiát igényel. Ennek kidolgozását mielőbb javasolt megkezdeni, kihasználva a 2007-2013 közötti ciklus pályázati lehetőségeit (az Európai Unió Duna Régió Stratégiája, EGTC projektek). Kérdés, hogy e térségekben jut-e kellő idő a közös gondolkodásra, a szükséges mélységű helyzetfeltárások elvégzésére. (Ilyen komplex térségek tervezése nálunk nagyobb térségfejlesztési rutinnal és területpolitikai gyakorlattal rendelkező országokban is éveket vesz igénybe!). A megye kis mérete ellenére három alapvetően eltérő karakterű vidéki térséggel bír, melyek az adottságaiknak megfelelő speciális fejlődési irányokba indultak el. A Kisalföld megyei területén az irány lényegében adott, a mezőgazdaság a rendszerváltás után az ország más részeitől eltérően kevésbé torpant meg, rugalmasan alkalmazkodott az új feltételekhez. Az új ágazatként megjelent megújuló energiatermelés jól illeszkedik a megye hagyományaihoz és a jövő trendjeihez is. A vidéki térségek országosan jól ismert „brand”-jeinek települései, kisvárosai (Bábolna, Nagyigmánd, Ács, Kisbér, Gyermely), mint lehetséges mezőgazdasági-élelmiszeripari vagy rekreációs központok nem esélytelenek arra, hogy a megye „vidékgazdasága” jelen legyen az ország élelmiszeripari térképén. A Vértes, Gerecse és a Bakonyalja térségekben a mozaikos táj adottságainak megfelelő művelési kultúrák szétestek, részben eltűntek, a népesség elköltözik, elöregedett, elszegényedett. Ezekben, a térségekben az innovatív vidékfejlesztési eszközök alkalmazása (lásd Község által Irányított Helyi Fejlesztések, CLLD módszere), a korszerű víz- és erdőgazdálkodásban, decentralizált energiagazdálkodásban, a diverzifikált tájhasználatban rejlő helyi gazdaságfejlesztési lehetőségek és a fejlődési tengelyekhez való kapcsolódás erősítése együttesen szükséges ahhoz, hogy a kedvezőtlen folyamatokat lassítani tudjuk. A megye gazdaságában a meglévő kapacitások és szervezetek további elvesztése komoly veszélyeket rejt magában. A stabilitás fontos tényezői – a működő termelőegységek megtartásán túl – az ipar és a vállalkozási struktúra szerkezetalakítási lehetőségei, ezen belül a megye mezőgazdasági termeléséhez, kitűnő adottságaihoz igazodó ágazati fejlesztésekben, továbbá a zöldiparban és a korszerű energetikában rejlő lehetőségek kihasználása. A megye területi változásaiban zajló folyamatok alapján középtávon koncepcionális kérdés, hogy sikerül-e a meghatározó fejlődési tengelyre sokkal erőteljesebben rászervezni a megyei településhálózatot, beleértve Komárom és Esztergom észak-déli kapcsolatainak erőteljes fejlesztését is.

II.1. Jövőkép

Komárom-Esztergom megye számára kiemelt fontosságú, hogy erős pozícióját az ország gazdaságában fenntartsa, közép-európai pozícióját erősítse. A területfejlesztés nagy kihívása, hogy úgy kell megtartani a tökevonzó képességet, és a multinacionális tőke iránti nyitottságot, hogy közben mindent meg kell tenni a globális

válságjelenségeknek való kitettség csökkentése érdekében. Az előbbi biztosít kiemelkedő pozíciót a jövedelemtermelés, a foglalkoztatás, a korszerű munkakultúra elsajátítása terén, míg a globális gazdasági, demográfiai és környezeti válságjelenségeket helyi szinten kell kezelni. Ez fejeződik ki a megye jövőképét tömören leíró szókapcsolatban: **Stabilan az élvonalban**

Átfogó célok:

VÁROSHÁLÓZATI CSOMÓPONT: XXI. SZÁZADI URBANIZÁLT TÁJ
DUNA MENTI TÉRSÉG ÚJ MINŐSÉGE
A MEGYEI VIDÉKI TÁJAK ÚJ EGYENSÚLYA

Stratégiai célok:

Területi célok:

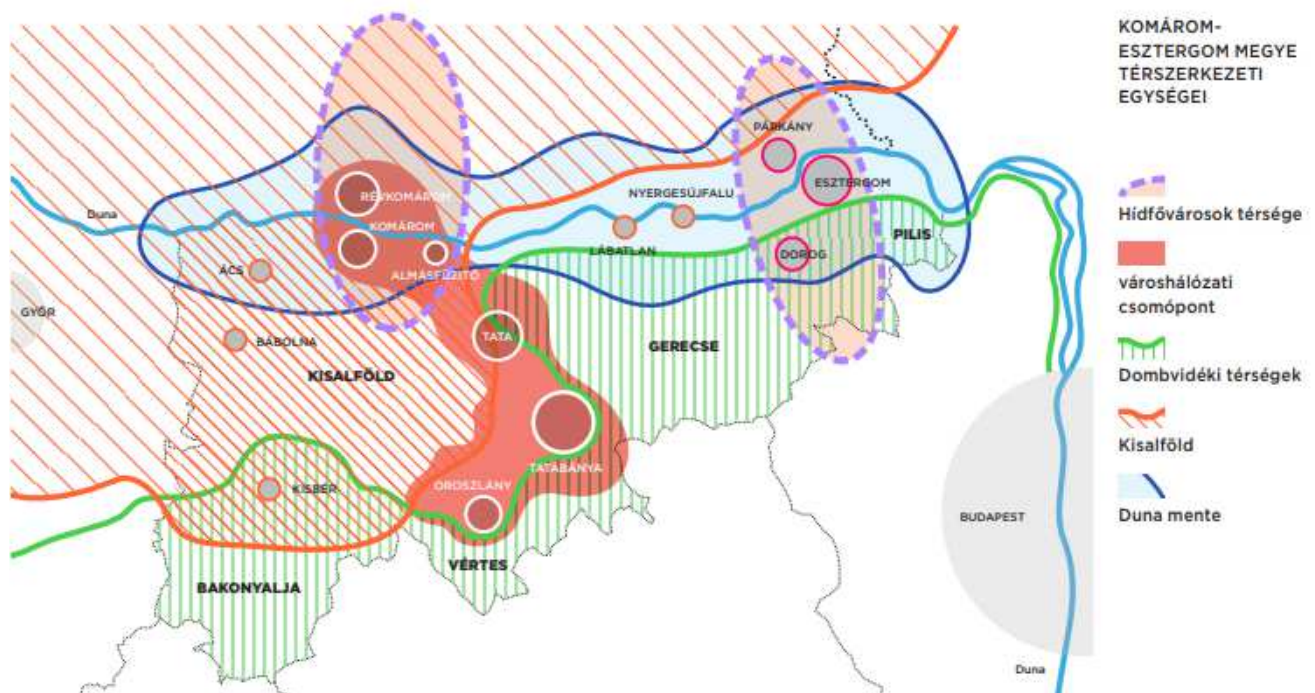
T1: Városhálózati csomópont nagytérési integrációja, hálózatok, gazdaság és társadalomfejlesztés

T2 Ikervárosok és térségük határon átnyúló együttműködése, nemzetközi térszervezés

T3: Duna mente struktúraváltása

T4: Kisalföldi agrárregió versenyképességének, alkalmazkodó és népességeltartó képességének megerősítése

T5: Dombvidékek komplex tájgazdálkodásra épülő helyi gazdaságának, szolgáltató funkcióinak és alkalmazkodó képességének megerősítése



Specifikus célok:

S1: A megye gazdaságának és vállalkozási struktúrájának diverzifikálása, kiemelkedő gazdasági pozíciójának stabilizálása

S2: Aktivitás, kreativitás és társadalmi integráció kibontakoztatása

S3: Meglévő ipari parkok telephelyvonzó képességének növelése, rozsdás- és barnamezős területek differenciált újrahatszósítása, tájsebek rehabilitációja

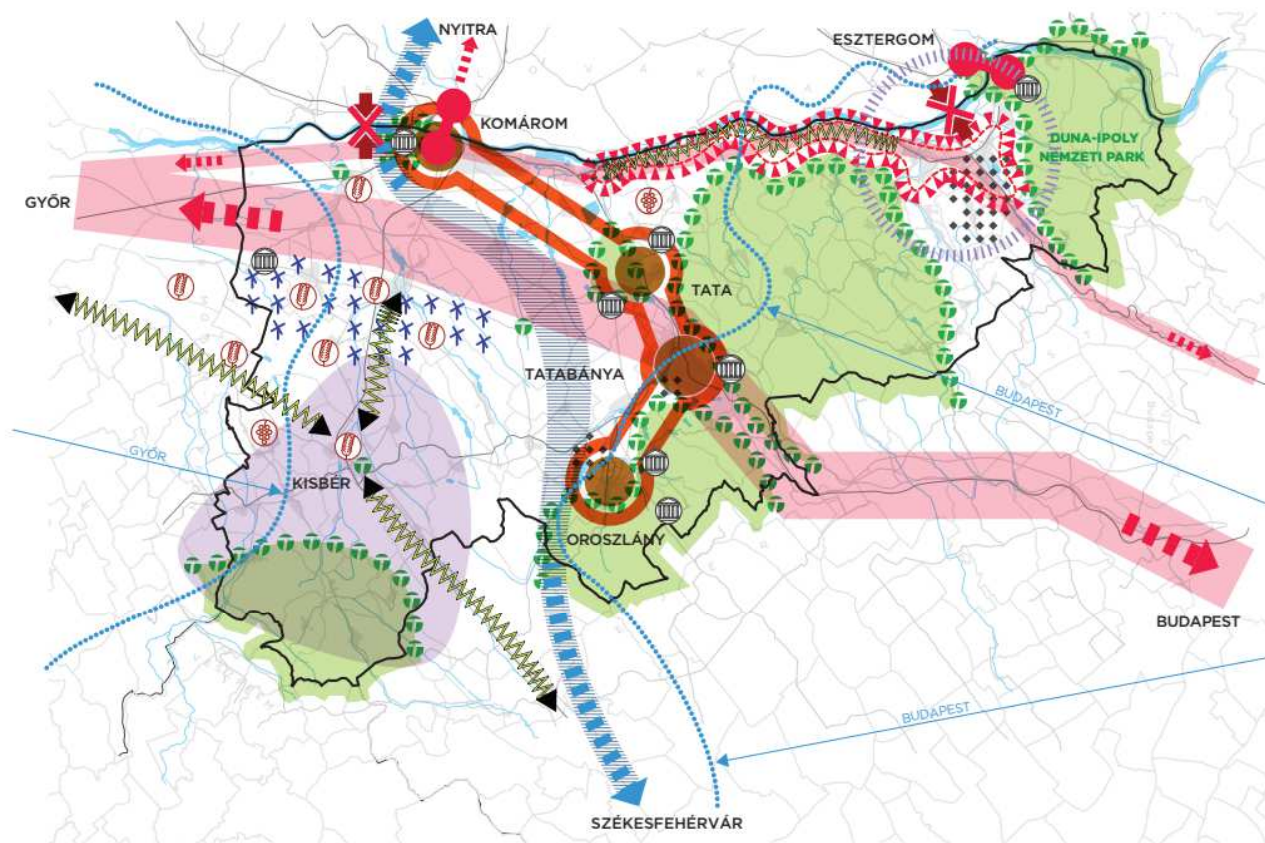
Komárom-Esztergom Megye Területfejlesztési koncepciója a megyét öt területi egységre osztja.

Dad a Kisalföld funkcionális térséghez tartozik.

A Kisalföld megyei területén az irány lényegében adott, a mezőgazdaság a rendszerváltás után az ország más részeitől eltérően kevésbé torpant meg, rugalmasan alkalmazkodott az új feltételekhez. Az új ágazatként megjelent megújuló energiatermelés jól illeszkedik a megye hagyományaihoz és a jövő trendjeihez is. A vidéki térségek országosan jól ismert „brand”-jeinek települései, kisvárosai (Bábolna, Nagyigmánd, Ács, Kisbér, Gyermely), mint lehetséges mezőgazdasági-élelmiszeripari vagy rekreációs központok nem esélytelenek arra, hogy a megye „vidékgazdasága” jelen legyen az ország élelmiszeripari térképén.

Prioritások:

1. Kisalföldi és dél-szlovákiai agrárgazdasági és élelmiszeripari integráció felépítése, versenyképes, több lábon álló, klímaváltozáshoz alkalmazkodó élelmiszervertikum megerősítése (pl. energiaés költséghatékony közös agrárlogisztika, tömegáru vízi szállítási lehetőségének fejlesztése; közös marketingtevékenység, tájtermékek, brandek kidolgozása, piacra juttatása; klímaváltozás-álló fajok fejlesztését szolgáló K+F+Innováció, biotermék-kínálati vertikum felépítése, összehangolt szakképzés)
2. A kisalföldi táj stabilitásának, termésbiztonságának, népességeltartó és -megtartó képességének összehangolt növelése (pl. a „zöldülő” KAP rendszer lehetőségeinek rendszerrelvű felhasználásával integrált vízgazdálkodási rendszer felépítése, halgazdaság fejlesztése; szélerózió mérséklő, mikroklíma-javító, biodiverzitásnövelő többszintes erdősávok, vizes élőhelyek, a vízgazdálkodási rendszerekkel, természetes vízfolyásokkal összehangoltan, kötelezően fenntartandó gyepek legeltetésre épülő fenntartásával magas tápértékű exportképes hústermékek előállítása, lótenyésztés-lovasturizmus fejlesztése, tájgondnokság mikro- vagy kistérségi egységeinek megszervezése, vízi társulások továbbfejlesztése)
3. A táji adottságokra épülő megújuló energetikai vertikum és energiahatékonyság komplex fejlesztése (pl. szélenergia-parkok továbbépítése; kivett, majorok kiserőművekre épülő helyi gazdasági célú újrahasznosítása; agrár- és élelmiszeripari vertikum fosszilis energiafelhasználásának csökkentése, településüzemeltetés és a helyi gazdaság energiahatékonyságának növelése megújuló energia-felhasználásra építve)
4. Kisalföldi táj élhetőségének, helyi gazdaságának és erőforrás-gazdálkodásának város-vidék integrációra épülő összehangolt fejlesztése (pl. Közösség-vezérelt helyi fejlesztésekre építve a Kisalföld szervező- és foglalkoztatási központjainak megerősítése: elérhetőségük javítása, helyi piacokra, közszolgáltatásokra épülő rövid értékesítési láncok kialakítása, távoli piacok elérésének összehangolása, termelési-értékesítési szövetkezetek szervezése, térségi szintű termelést és beszállítást igénylő feldolgozóipar fejlesztése, háttéripár fejlesztése, közszolgáltatások minőségi fejlesztése, szakképzés; falvak környezet- és életminőségének fejlesztése, klímabarát település programok megvalósítása, szélessávú internet elérhetőség; helyi társadalom aktivizálása, társadalmi hálózatok fejlesztése a térségi szinten összehangolt diverzifikált helyi gazdaság- és szolgáltatásszervezés érdekében).



ÉRTÉK- ÉS KONFLIKTUSTÉRKÉP

				
integrált közlekedési és fejlesztési folyosó	rehabilitációra szoruló területek	mezőgazdasági tevékenység	kihasználatlan térségi együttműködési tengely	hiányzó, vagy kapacitáshiányos híd
				
turisztikai potenciál	összetett konfliktusokkal érintett térség	ikerváros	közlekedési kapcsolati hiány	környezetterhelő teherforgalom
				
nagyvárosi agglomerációk hatása	műemlék, múzeum	városhálózati csomópont	viszonylag hátrányos helyzetű térség	nehezen elérhető térség
				
szélérőmű-park	jelentős borászat	városi együttműködési tengely		

1.3. A területrendezési tervekkel való összefüggések vizsgálata

1.3.1. Az Országos Területrendezési Tervvel való összefüggések vizsgálata

Magyarország és egyes kiemelt térségeinek területrendezési tervéről szóló 2018. évi CXXXIX. törvény terv (MATrT) szerint az ország szerkezeti terve Dad községet települési térséggel, mezőgazdasági-, és vízgazdálkodási térséggel érinti.



A településrendezési tervek készítésére a MATrT fő szabályai a következők:

Térségi területfelhasználási kategóriák:

10. § (1) Az országos területfelhasználási kategóriák területén belül a megyei területfelhasználási kategóriák területének kijelölése során

a) az erdőgazdálkodási térség területének legalább 95%-át erdőgazdálkodási térség kategóriába kell sorolni;

b) a mezőgazdasági térség területének legalább 95%-át mezőgazdasági térség kategóriába kell sorolni;

c) a települési térség területének legalább 90%-át települési térségbe kell sorolni.

(2) A vízgazdálkodási térség területét vízgazdálkodási térség kategóriába kell sorolni, és a működési területével érintett vízügyi igazgatási szervvel egyeztetve kell pontosítani.

(3) A sajátos területfelhasználású térségbe sorolt országos területfelhasználási térség területét a fenti számításnál figyelmen kívül kell hagyni.

11. § A kiemelt térségi, illetve megyei területfelhasználási kategóriák területén belül a települési területfelhasználási egységek kijelölése során

a) az erdőgazdálkodási térségben a települési területfelhasználási egységeket a térséget lefedő erdők övezetére és az erdőtelepítésre javasolt terület övezetére vonatkozó szabályok szerint kell kijelölni, és legalább 75%-ban erdőterület területfelhasználási egységbe kell sorolni;

b) a mezőgazdasági térség területének legalább 75%-át elsődlegesen a mezőgazdasági terület települési területfelhasználási egységbe kell sorolni, a fennmaradó rész természetközeli terület vagy különleges honvédelmi, katonai és nemzetbiztonsági célra szolgáló terület területfelhasználási egységbe sorolható;

c) a vízgazdálkodási térség területét – e törvény hatálybalépését megelőzően már jogszerűen kijelölt beépítésre szánt területek kivételével – vízgazdálkodási terület, vízgazdálkodási célú erdőterület, vízgazdálkodási célú mezőgazdasági terület, természetközeli terület, továbbá különleges honvédelmi,

katonai és nemzetbiztonsági célú terület vagy honvédelmi célú erdőterület területfelhasználási egységbe kell sorolni, és a működési területével érintett vízügyi igazgatási szervvel egyeztetve kell pontosítani;

d) a települési térség területén bármely települési területfelhasználási egység kijelölhető;

e) a sajátos területfelhasználású térség területét a terület tervezett felhasználásának megfelelően honvédelmi, különleges, közlekedési, erdő-, gazdasági vagy intézményterület települési területfelhasználási egységbe kell sorolni.

Új beépítésre szánt terület kijelölés:

MATrT 12. § (1) Ha jogszabály új beépítésre szánt terület kijelölését nem tiltja, a településrendezési eszközben új beépítésre szánt területet a következő szempontok mérlegelése alapján kell kijelölni:

a) az új beépítésre szánt terület csatlakozik a meglévő települési területhez,

b) az új beépítésre szánt terület kijelölése nem okozza a különböző települések beépítésre szánt területeinek összenövését, és

c) új beépítésre szánt terület kijelölésére csak akkor kerül sor, ha a települési térségben nincs a tervezett rendeltetésnek megfelelő beépítésre szánt területen beépítetlen földrészlet, vagy olyan használaton kívül került vagy alulhasznosított, általában leromlott fizikai állapotban lévő terület, amely a tervezett rendeltetésnek megfelelne.

(2) Az (1) bekezdés c) pontja szerinti szempontot abban az esetben nem kell alkalmazni, ha a c) pont szerinti meglévő beépítésre szánt terület – tervezett rendeltetésnek megfelelő – igénybevétele aránytalanul nagy terhet jelentene annak várható költsége miatt.

(3) Új beépítésre szánt terület kijelölésével egyidejűleg a területnövekmény legkevesebb 5%-ának megfelelő kiterjedésű, legalább 50%-ában az újonnan kijelölt beépítésre szánt területtel kapcsolatban lévő zöldterületet, – gazdasági vagy különleges terület kijelölése esetén zöldterületet vagy véderdőt – kell kijelölni. Ha a zöldterület vagy véderdő kijelölése az új beépítésre szánt terület rendeltetése miatt az adott területen nem valósítható meg, akkor a zöldterületet vagy a véderdő területét a település arra alkalmas más területén kell kijelölni.

Műszaki infrastruktúra hálózatok

MATrT 14. § (1) Az országos közlekedési infrastruktúra-hálózatok és a műszaki infrastruktúra egyedi építményeinek térbeli rendjét és az országos jelentőségű építmények elhelyezkedését a 2. melléklet, e térbeli rend szempontjából meghatározó települések felsorolását pedig a 4/1–4/6. melléklet tartalmazza.

(2) A közút számozásának nem közlekedésfejlesztési célból történő megváltoztatása a 4/1. és a 2. melléklet tartalmát nem érinti.

(3) Az 50 MW és annál nagyobb névleges teljesítőképességű erőművek elhelyezkedését a 2. melléklet, e térbeli rend szempontjából meghatározó települések felsorolását pedig a 4/7. melléklet tartalmazza.

(4) A villamosenergia-átviteli hálózat távvezetéseit, továbbá a nemzetközi és hazai szénhidrogénszállító-vezetékeket térbeli rendjét a 2. melléklet, e térbeli rend szempontjából meghatározó települések felsorolását pedig a 4/8. és a 4/9. melléklet tartalmazza.

(5) Az országos vízi létesítmények térbeli rendjét a 2. melléklet, ezek felsorolását pedig a 4/10. melléklet tartalmazza.

(6) Az országos hulladékgazdálkodási létesítmények térbeli rendjét a 2. melléklet, ezek felsorolását pedig a 4/11. melléklet tartalmazza.

(7) Az országos kerékpárút-törzshálózat számozásának turisztikai célból való megváltoztatása a 4/5. és a 2. melléklet tartalmát nem érinti.

15. § (2) A településrendezési eszközökben

a) az országos és térségi műszaki infrastruktúra-hálózatok és a műszaki infrastruktúra egyedi építményeinek helyét a kiemelt térségi, illetve megyei területrendezési tervekben meghatározott térbeli rend figyelembevételével kell meghatározni,

b) az országos és térségi műszaki infrastruktúra-hálózatok nyomvonala a településrendezési eszközök egyeztetési eljárásában részt vevő, az egyeztetés tárgyát képező infrastruktúra elem vonatkozásában az adott egyeztetési szakterületet képviselő államigazgatási szerv hozzájárulása, és az egyéb érintett szakterületet képviselő államigazgatási szerv egyetértése esetén térhet el a kiemelt térségi, illetve megyei területrendezési tervek szerkezeti tervében megállapított nyomvonalváltozattól és azok térbeli rendjétől.

(3) Az országos és térségi műszaki infrastruktúra-hálózatok nyomvonalának meghatározásánál biztosítani kell a szomszédos megyék és települések határán a folyamatos kapcsolódás lehetőségét.

Komárom-Esztergom Megye Területrendezési Tervével való összefüggések vizsgálata

Komárom-Esztergom megye Területrendezési tervét a 6/2020. (VI.26.) önkormányzati rendeletével fogadta el a megyei önkormányzat.



Műszaki infrastruktúra hálózatok

Gyorsforgalmi utak

Tervezett főút

Vérteskethely (81.sz. főút) – Oroszlány térsége – Környe – Tatabánya -Tát (10.sz. főút)

Egyéb mellékút

Dad – Kömlőd – Tata

Komárom – Kocs - Bokod

Egyéb mellékút (tervezett)

Szákszend - Dad

Meglévő egyéb országos törzshálózati vasúti pályák

13. vonal Környe – (Pápa)

*Térségi ellátást biztosító 400 kV-os átviteli hálózati távvezeték tervezett
Térségi ellátást biztosító 220 kV-os átviteli hálózati távvezeték*

Térségi ellátást biztosító 132 kV-os elosztó hálózati távvezeték elemei

Földgáz elosztó vezeték

A kiemelt térségi területfelhasználási kategóriákra vonatkozó előírások

kiemelt térségi területfelhasználási kategóriák	Területrendezési követelmények
Erdőgazdálkodási térség Területe a KEmTrT-ben: 659,889 ha	az erdőgazdálkodási térségben az erdő területfelhasználási egységet a térséget lefedő erdők övezetére vonatkozó szabályok szerint, valamint az erdőtelepítésre javasolt terület övezetére vonatkozó szabályok figyelembevételével kell lehatárolni;
Mezőgazdálkodási térség Területe a KEmTrT-ben: 1500,88 ha	a mezőgazdasági térség területének legalább 75%-át elsődlegesen a mezőgazdasági terület települési területfelhasználási egységbe kell sorolni, a fennmaradó rész természetközeli terület, – nagyvárosias lakóterület és vegyes terület kivételével – beépítésre szánt terület vagy különleges honvédelmi, katonai és nemzetbiztonsági célra szolgáló terület területfelhasználási egységbe sorolható;
Sajátos területfelhasználású térség <i>a KEmTrT 1. melléklete alapján nem érinti a települést.</i>	a sajátos területfelhasználású térség területét a terület tervezett felhasználásának megfelelően honvédelmi, különleges, közlekedési, erdő-, gazdasági vagy intézményterület települési területfelhasználási egységbe kell sorolni.
Települési térség <i>Területe a KEmTrT -ben:</i> 209,351 ha	a települési térség területén bármely települési területfelhasználási egység kijelölhető.
Vízgazdálkodási térség <i>Területe a KEmTrT -ben:</i> 4,621 ha	a vízgazdálkodási térség területét – e törvény hatálybalépését megelőzően már jogszerűen kijelölt beépítésre szánt területek kivételével – vízgazdálkodási terület, vízgazdálkodási célú erdőterület, vízgazdálkodási célú mezőgazdasági terület, természetközeli terület, továbbá különleges honvédelmi, katonai és nemzetbiztonsági célú terület vagy honvédelmi célú erdőterület területfelhasználási egységbe kell sorolni, és a működési területével érintett vízügyi igazgatási szervvel egyeztetve kell pontosítani.

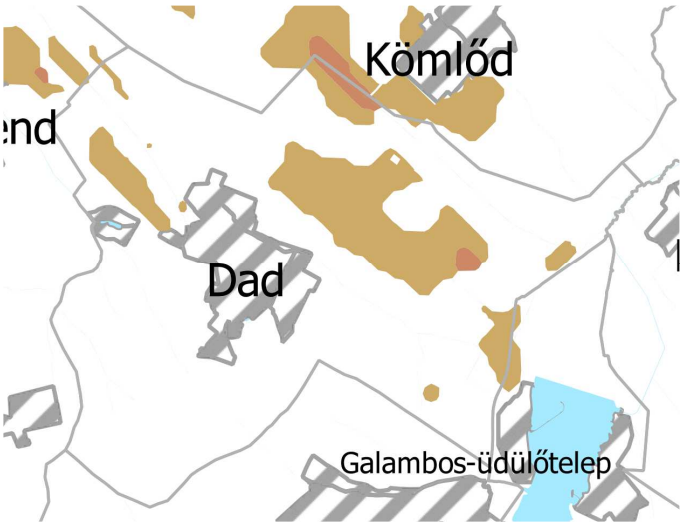
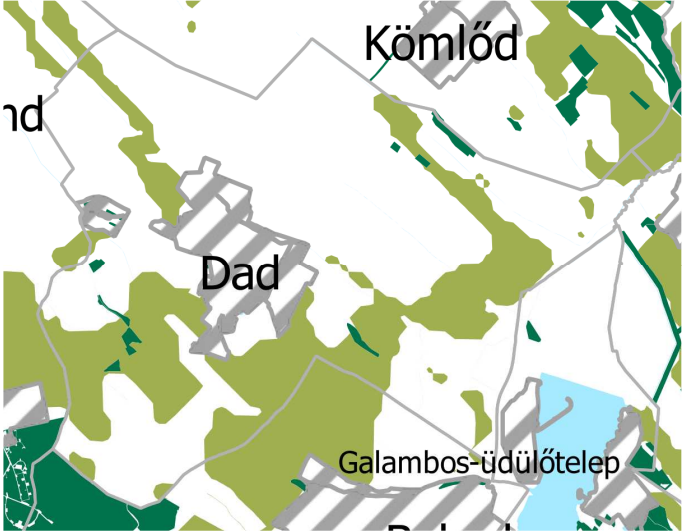
Országos övezetek lehatárolása

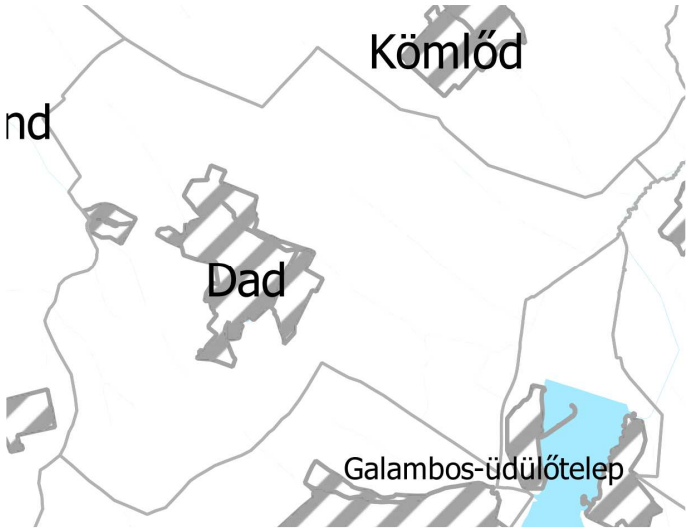
1. Azon országos övezetek, melynek lehatárolása és az övezeti szabályok a MATrT-ben megállapításra kerültek:


Országos övezet kivágata KEmTrT-ben	az övezetre vonatkozó szabályok MATrT szerint
-------------------------------------	---

	<p>Ökológiai hálózat magterületének övezete MATrT 25. §-a szerint:</p> <p>az övezetet érintően a településrendezési eszközökben olyan övezet és építési övezet jelölhető ki, amely az ökológiai hálózat magterülete és az ökológiai hálózat ökológiai folyosója természetes és természetközeli élőhelyeit és azok kapcsolatait nem veszélyezteti.</p> <p>új beépítésre szánt terület nem jelölhető ki, kivéve, ha települési területet az ökológiai hálózat magterülete, vagy az ökológiai hálózat magterülete és az ökológiai hálózat ökológiai folyosója körülzárja, továbbá a kijelölést más jogszabály nem tiltja.</p> <p>A kivételek együttes fennállása esetén beépítésre szánt terület az állami főépítési hatáskörében eljáró fővárosi és megyei kormányhivatalnak a területrendezési hatósági eljárása során kiadott területfelhasználási engedélye alapján jelölhető ki.</p> <p>Az övezetben a közlekedési és energetikai infrastruktúra-hálózatok elemeinek nyomvonala a magterület természetes élőhelyeinek fennmaradását biztosító módon, az azok közötti ökológiai kapcsolatok működését nem akadályozó műszaki megoldások alkalmazásával jelölhetők ki és helyezhetők el.</p> <p>Bányászati tevékenység folytatása a bányászati szempontból kivett helyekre vonatkozó előírások alkalmazásával engedélyezhető. Az övezetben új célkitermelőhely és külfejtéses művelésű bányatelek nem létesíthető, a meglévő külfejtéses művelésű bányatelek horizontálisan nem bővíthető.</p> <p>Az erőművek közül csak háztartási méretű kiserőmű létesíthető épületen elhelyezve.</p>
	<p>Ökológiai hálózat ökológiai folyosójának övezete MATrT 26. §-a szerint</p> <p>Az övezetében csak olyan megyei területfelhasználási kategória és megyei övezet, valamint a településrendezési eszközökben olyan övezet és építési övezet jelölhető ki, amely az ökológiai hálózat magterülete és az ökológiai hálózat ökológiai folyosója természetes és természetközeli</p>

	<p>élőhelyeit és azok kapcsolatait nem veszélyezteti.</p> <p>Az övezetben új beépítésre szánt terület nem jelölhető ki, kivéve, ha a települési területet az ökológiai hálózat ökológiai folyosó, vagy az ökológiai hálózat magterület és az ökológiai hálózat ökológiai folyosó körülzárja, továbbá a kijelölést más jogszabály nem tiltja.</p> <p>A kivételek együttes fennállása esetén, a beépítésre szánt terület csak az állami főépítési hatáskörében eljáró fővárosi és megyei kormányhivatalnak a területrendezési hatósági eljárása során kiadott területfelhasználási engedélye alapján jelölhető ki.</p> <p>Az övezetben a közlekedési és energetikai infrastruktúra-hálózatok elemeinek nyomvonala, továbbá az erőművek az ökológiai folyosó és az érintkező magterület természetes élőhelyeinek fennmaradását biztosító módon, az azok közötti ökológiai kapcsolatok működését nem akadályozó műszaki megoldások alkalmazásával jelölhető ki és helyezhető el.</p> <p>Bányászati tevékenység folytatása a bányászati szempontból kivett helyekre vonatkozó előírások alkalmazásával engedélyezhető. Az övezetben új célkitermelőhely és külfejtéses művelésű bányatelek nem létesíthető, meglévő külfejtéses művelésű bányatelek horizontálisan nem bővíthető.</p>
	<p>Ökológiai hálózat puffterületének övezete</p> <p>MATrT 27. §-a szerint</p> <p>Az övezetben csak olyan megyei területfelhasználási kategória és megyei övezet, valamint a településrendezési eszközökben olyan övezet és építési övezet jelölhető ki, amely az ökológiai hálózat magterülete, ökológiai folyosója és puffterülete övezetek természetes és természetközeli élőhelyeit és azok kapcsolatait nem veszélyezteti.</p> <p>A településszerkezeti terv beépítésre szánt területet csak abban az esetben jelölhet ki, ha az a szomszédos magterület vagy ökológiai folyosó természeti értékeit, biológiai</p>

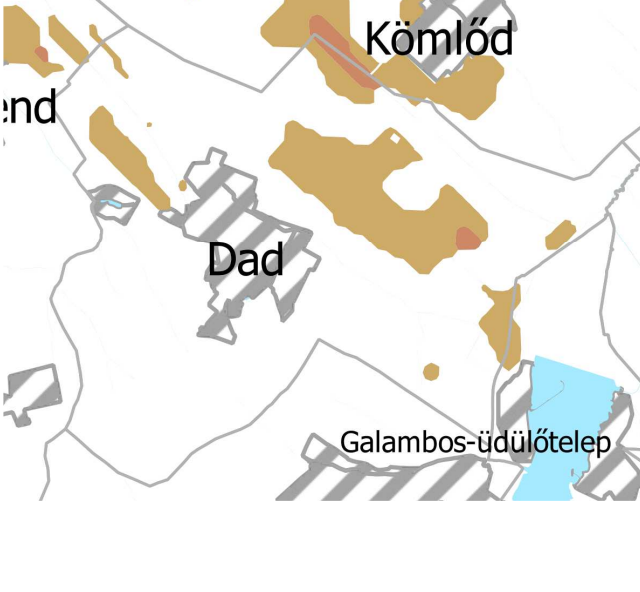
	<p>sokféleségét, valamint táji értékeit nem veszélyezteti.</p> <p>(3) Az ökológiai hálózat puffterületének övezetében, ahol az Ország Szerkezeti Terve települési térséget határoz meg, beépítésre szánt terület a külön feltételektől függetlenül is kijelölhető.</p> <p>Bányászati tevékenység folytatása a bányászati szempontból kivett helyekre vonatkozó előírások alkalmazásával engedélyezhető. Az övezetben célkitermelőhely nem létesíthető. Az övezet nem érinti Dad közigazgatási területét.</p>
	<p>Kiváló termőhelyi adottságú szántók övezete MATrT 28. §-a szerint</p> <p>Az övezetben új beépítésre szánt terület – kivéve, ahol az Ország Szerkezeti Terve települési térséget határoz meg – csak az állami főépítési hatáskörében eljáró fővárosi és megyei kormányhivatalnak a területrendezési hatósági eljárása során kiadott területfelhasználási engedélye alapján jelölhető ki.</p> <p>A kiváló termőhelyi adottságú szántók övezetében új külfejtéses művelésű bányatelek megállapítása és bányászati tevékenység folytatása a bányászati szempontból kivett helyekre vonatkozó előírások alkalmazásával engedélyezhető.</p>
	<p>Erdők övezete MATrT 29-30. §-a szerint</p> <p>Az erdők övezetébe tartozó területeket az adott településnek a településrendezési eszközében legalább 95%-ban erdőterület területfelhasználási egységbe kell sorolnia. Az e törvény hatálybalépését megelőzően kijelölt beépítésre szánt területek, valamint az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009. évi XXXVII. törvény 4. § (2) bekezdésében meghatározott területek, továbbá az Ország Szerkezeti Terve által kijelölt települési térség területein lévő erdők övezetének területét a számításnál figyelmen kívül kell hagyni.</p>

	<p>Az erdők övezetében külfejtéses művelésű bányatelket megállapítani és bányászati tevékenységet engedélyezni a bányászati szempontból kivett helyekre vonatkozó szabályok szerint lehet</p>
	<p>Világörökségi és világörökségi várományos területek övezete MATrT 31. §-a szerint</p> <p>A világörökségi és világörökségi várományos területek övezetét a településrendezési eszközökben kell tényleges kiterjedésének megfelelően lehatárolni.</p> <p>A lehatárolt világörökségi és világörökségi várományos terület övezetén:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) a területfelhasználás módjának és mértékének összhangban kell lennie a világörökségről szóló törvényben, valamint a világörökségi kezelési tervben meghatározott célokkal, b) új külfejtéses művelésű bányatelek, célkitermelőhely nem létesíthető, meglévő külfejtéses művelésű bányatelek területe horizontálisan nem bővíthető; a felszíni tájsebeket rendezni kell, c) a közlekedési, vízgazdálkodási és hírközlő infrastruktúra-hálózatokat, továbbá az erőműveket a kulturális és természeti örökség értékeinek sérelme nélkül, területi egységeket megőrizve, látványuk érvényesülését elősegítve és a világörökségi kezelési tervnek megfelelően kell elhelyezni. Az övezet Dad közigazgatási területét nem érinti.

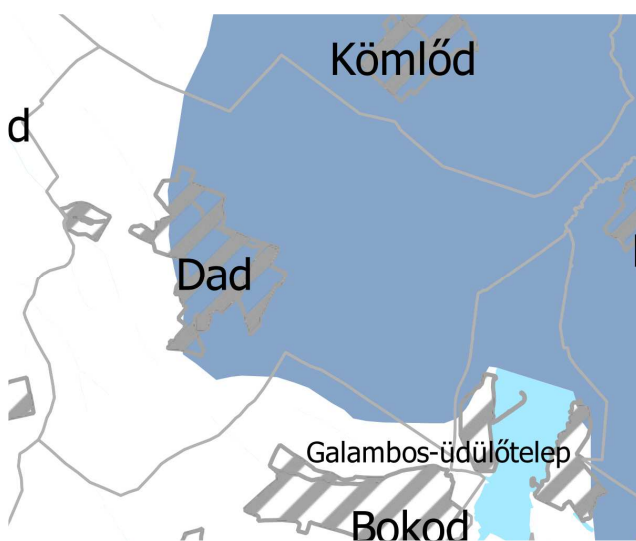
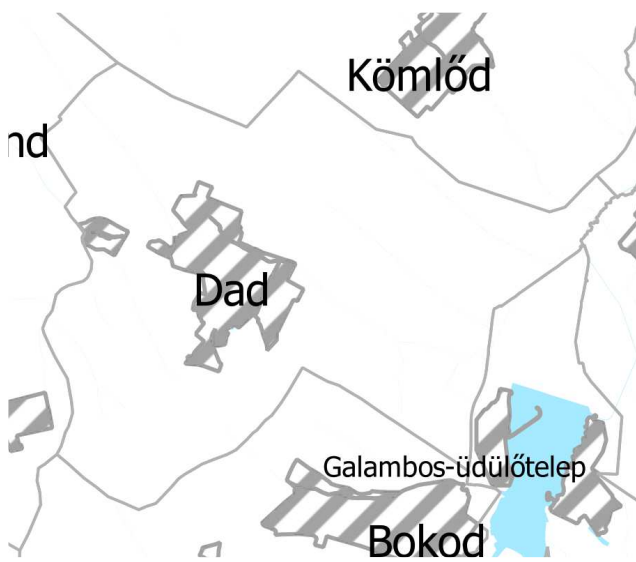
	<p>Honvédelmi és katonai célú terület övezete MATrT 32. §-a szerint</p> <p>Az övezetet a településrendezési eszközökben kell tényleges kiterjedésének megfelelően lehatárolni.</p> <p>A lehatárolt területét a településrendezési eszközökben beépítésre szánt vagy beépítésre nem szánt különleges honvédelmi, katonai és nemzetbiztonsági célra szolgáló terület területfelhasználási egységbe kell sorolni;</p> <p>a zárt bekerített objektumok kivételével honvédelmi célú erdőterület területfelhasználási egységbe kell sorolni, ha az adott terület az erdők övezete által is érintett.</p> <p>A területfelhasználási egység kijelölésének módosítása csak a honvédelemért felelős miniszter hozzájárulásával lehetséges.</p> <p>Az övezet Dad közigazgatási területét nem érinti.</p>
---	--

2. Azon országos övezetek, melynek területi lehatárolását és övezeti szabályait a területrendezésért felelős miniszter rendeletben állapítja meg.

A 9/2019. (VI.14.) MvM rendelet 2019. június 22-én lépett hatályba.

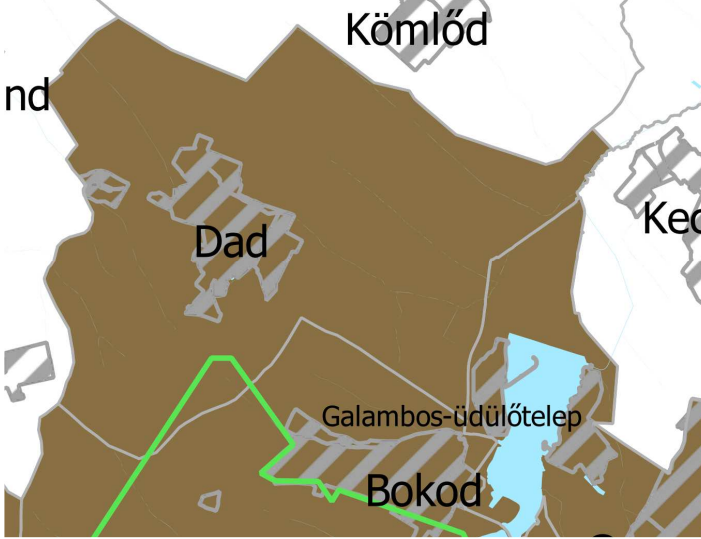
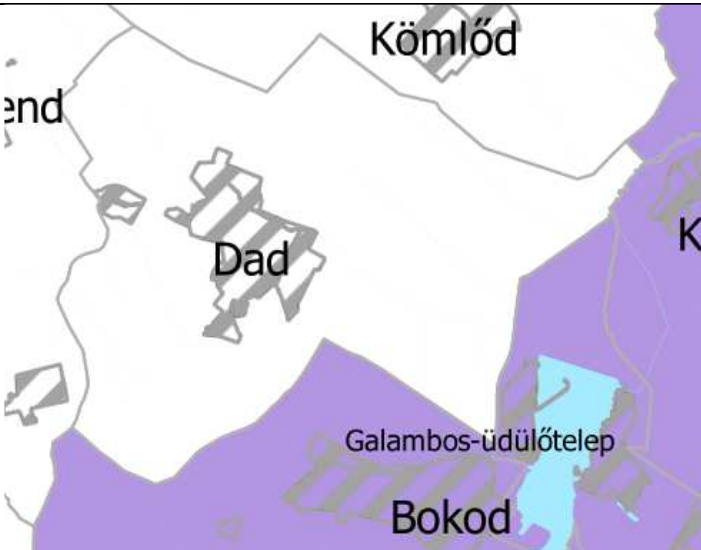
Országos övezet kivágata KEmTrT szerint	övezeti szabályok miniszteri rendeletben meghatározottak
	<p>Jó termőhelyi adottságú szántók övezete az MvM rendelet szerint:</p> <p>2. § (1) A településrendezési eszközök készítése során a mezőgazdasági terület területfelhasználási egység területét elsősorban – a kiváló termőhelyi adottságú szántók övezete mellett – a jó termőhelyi adottságú szántók övezetén javasolt kijelölni.</p> <p>(2) A jó termőhelyi adottságú szántók övezetében új külfejtéses művelésű bányatelek megállapítása és bányászati tevékenység folytatása a bányászati szempontból kivett helyekre vonatkozó előírások alkalmazásával engedélyezhető.</p>
	<p>Erdőtelepítésre javasolt terület övezete az MvM rendelet szerint:</p> <p>3. § (1) A településrendezési eszközök készítése során az Országos Erdőállomány Adattárban nem szereplő erdőterület területfelhasználási egységeket a</p>

	<p>településfejlesztési és településrendezési célokkal összhangban – a természeti és kulturális örökségi értékek sérelme nélkül – az erdőtelepítésre javasolt terület övezet területén javasolt kijelölni.</p>
	<p>Tájképvédelmi terület övezete az MvM rendelet szerint:</p> <p>4. § (1) A tájképvédelmi terület övezete területére a megye területrendezési tervének megalapozó munkarésze keretében meg kell határozni a tájjelleg térségi jellemzőit, valamint a település teljes közigazgatási területére készülő településrendezési eszköz megalapozó vizsgálata keretében meg kell határozni a tájjelleg megőrzendő elemeit, elemegyütteseit, valamint a tájképi egység és a hagyományos tájhasználat helyi jellemzőit.</p> <p>(2) A tájképvédelmi terület övezetével érintett területre a tájképi egység, a hagyományos tájhasználat fennmaradása, valamint a tájba illesztés biztosítása érdekében – a településképvédelméről szóló törvény vagy annak felhatalmazása alapján kiadott jogszabály eltérő rendelkezésének hiányában – meg kell határozni</p> <p><i>a)</i> a településrendezési eszközökben a területfelhasználás és az építés helyi rendjének egyedi szabályait,</p> <p><i>b)</i> a településképvédelméről szóló 2016. évi LXXIV. törvény 2. § (2) bekezdése szerinti településképi rendeletben (a továbbiakban: településképi rendelet) a településképi követelményeket.</p> <p>(3) A tájképvédelmi terület övezetében bányászati tevékenység folytatása a bányászati szempontból kivett helyekre vonatkozó előírások alkalmazásával engedélyezhető.</p> <p>(4) A tájképvédelmi terület övezetében a közlekedési, elektronikus hírközlési és energetikai infrastruktúra-hálózatokat, továbbá az erőműveket a tájképi egység megőrzését és a</p>

	<p>hagyományos tájhasználat fennmaradását nem veszélyeztető műszaki megoldások alkalmazásával kell megvalósítani.</p> <p>Az övezet Dad közigazgatási területét érinti.</p>
	<p>Vízminőség-védelmi terület övezete az MvM rendelet szerint:</p> <p>5. § (1) A vízminőség-védelmi terület övezetében keletkezett szennyvíz övezetből történő kivezetéséről és az övezeten kívül keletkezett szennyvizek övezetbe történő bevezetéséről, illetve a szennyvíz övezeten belüli kezelésének feltételeiről a megye területrendezési tervében rendelkezni kell.</p> <p>(2) A vízminőség-védelmi terület övezetébe tartozó települések településrendezési eszközeinek készítése során ki kell jelölni a vízvédellemmel érintett területeket. A kijelölt vízvédellemmel érintett területekre vonatkozó egyedi szabályokat a helyi építési szabályzatban kell megállapítani.</p> <p>(3) A vízminőség-védelmi terület övezetében bányászati tevékenység folytatása a bányászati szempontból kivett helyekre vonatkozó előírások alkalmazásával engedélyezhető.</p>
	<p>Nagyvízi meder övezete</p> <p>6. § (1) A nagyvízi meder övezetében új beépítésre szánt terület nem jelölhető ki.</p> <p>(2) A nagyvízi meder övezetében a településrendezési eszközökben, a jogszerűen kijelölt beépítésre szánt területen a helyi építési szabályzatnak megfelelően, a vízügyi igazgatási szerv hozzájárulásával lehet építési tevékenységet folytatni.</p> <p>(3) A településrendezési eszköz módosítása esetén a vízügyi igazgatási szerv egyetértésével lehet új beépítésre szánt területet kijelölni.</p> <p>Az övezet Dad területét nem érinti.</p>
	<p>VTT-tározók övezete</p> <p>7. § A VTT-tározók övezetében új beépítésre szánt terület nem jelölhető ki.</p> <p>Az övezet Dad területét nem érinti.</p>

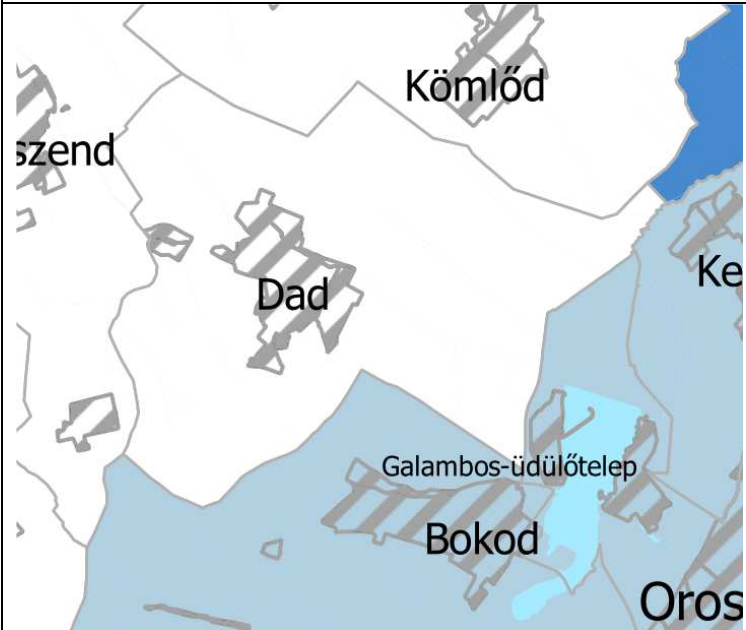
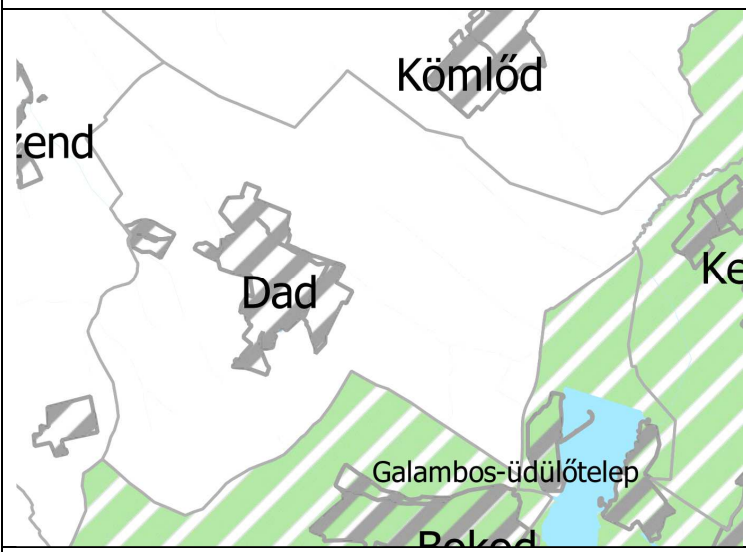
Komárom-Esztergom megye esetében a VTT-tározók övezete nem releváns.

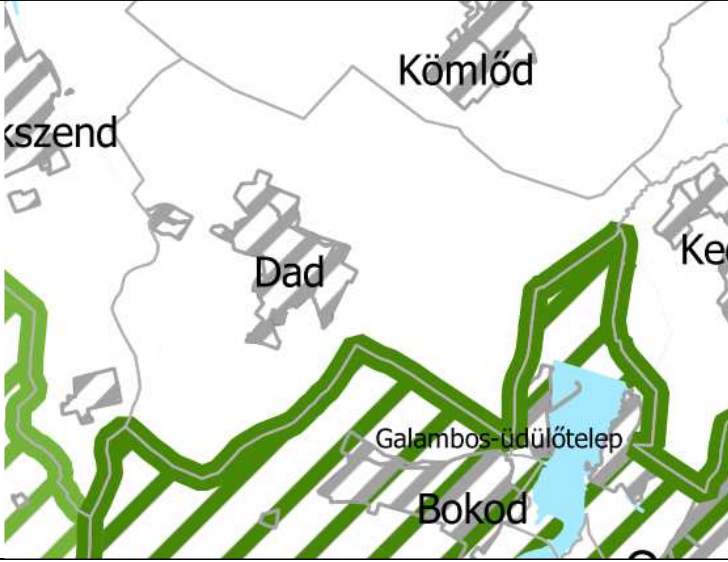
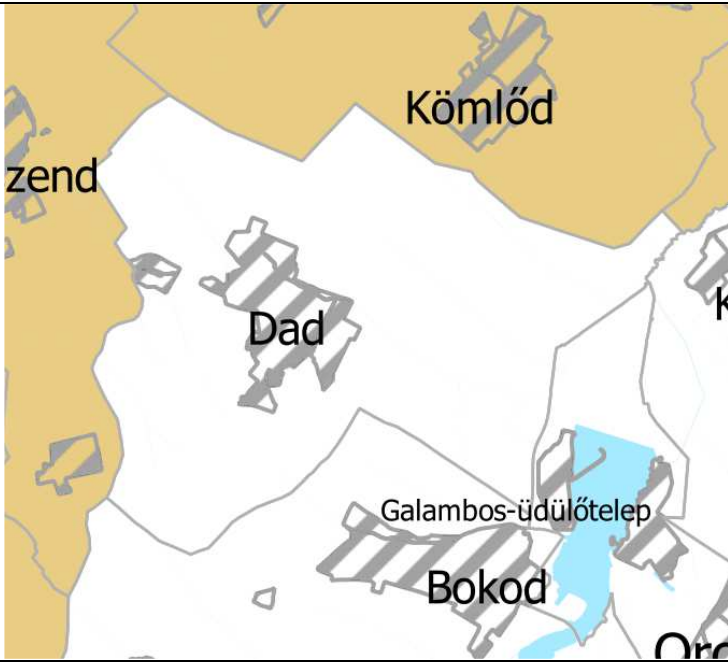
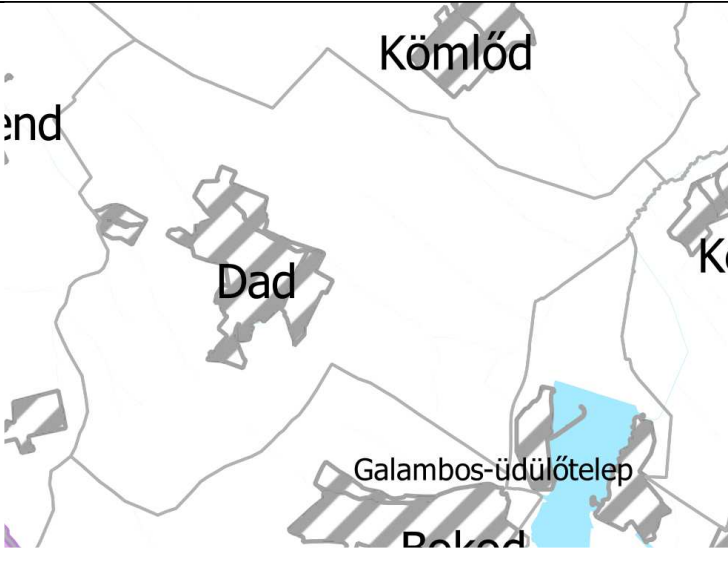
A területrendezési tervek készítésének és alkalmazásának kiegészítő szabályozásáról szóló 9/2019. (VI. 14.) MvM rendelet szerint a megyei övezetre vonatkozó előírások

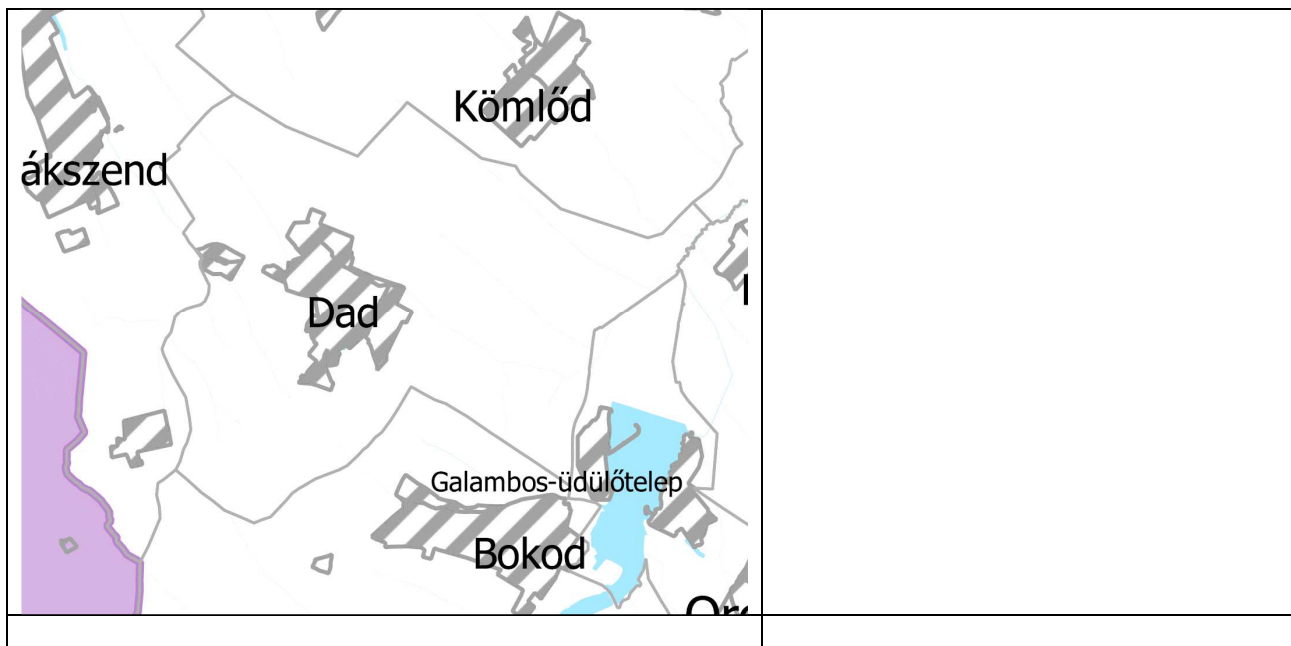
KEmTrT szerint az övezet lehatárolása	MvM rendelet előírásai
	<p>Ásványi nyersanyagvagyon övezete</p> <p>8. § (1) Az ásványi nyersanyagvagyon övezetét a településrendezési eszközökben kell tényleges kiterjedésének megfelelően lehatárolni.</p> <p>(2) Az (1) bekezdés szerinti területen, a településrendezési eszközökben csak olyan területfelhasználási egység, építési övezet vagy övezet jelölhető ki, amely az ásványi nyersanyagvagyon távlati kitermelését nem lehetetleníti el.</p> <p>Az érintett államigazgatási szerv adatszolgáltatása alapján a településen nincs bányatelek annak ellenére, hogy a KEmTrT övezeti tervlapján szerepel Dad települést érintően egy bányatelek.</p>
	<p>Földtani veszélyforrás terület övezete</p> <p>11. § (1) A földtani veszélyforrás terület övezetében a földtani veszélyforrással érintett terület kiterjedését a településrendezési eszközökben kell tényleges kiterjedésének megfelelően lehatárolni.</p> <p>(2) Az (1) bekezdés szerinti területen új beépítésre szánt terület csak akkor jelölhető ki, ha ahhoz a bányafelügyelet a településrendezési eszközök egyeztetési eljárása során adott véleményében hozzájárul.</p> <p>(3) A beépítés feltételeit a bányafelügyeleti hatáskörben eljáró illetékes fővárosi és megyei kormányhivatal hozzájárulásával kell meghatározni.</p> <p>(4) A Balaton Kiemelt Üdülőkörzet hatálya alá tartozó települések településrendezési eszközeiben a földtani veszélyforrás terület övezet területén, az (1)–(3) bekezdésben foglaltakon túl, le kell határolni az övezetbe tartozó azon területeket, amelyekre vonatkozóan új beépítésre szánt terület tényleges igénybevétele előtt a felszíni vizek és</p>

	belvizek szakszerű elvezetését biztosító tervet kell készíteni.

Komárom-Esztergom Megye Területrendezési tervében az egyedileg meghatározott megyei övezetek a következők:

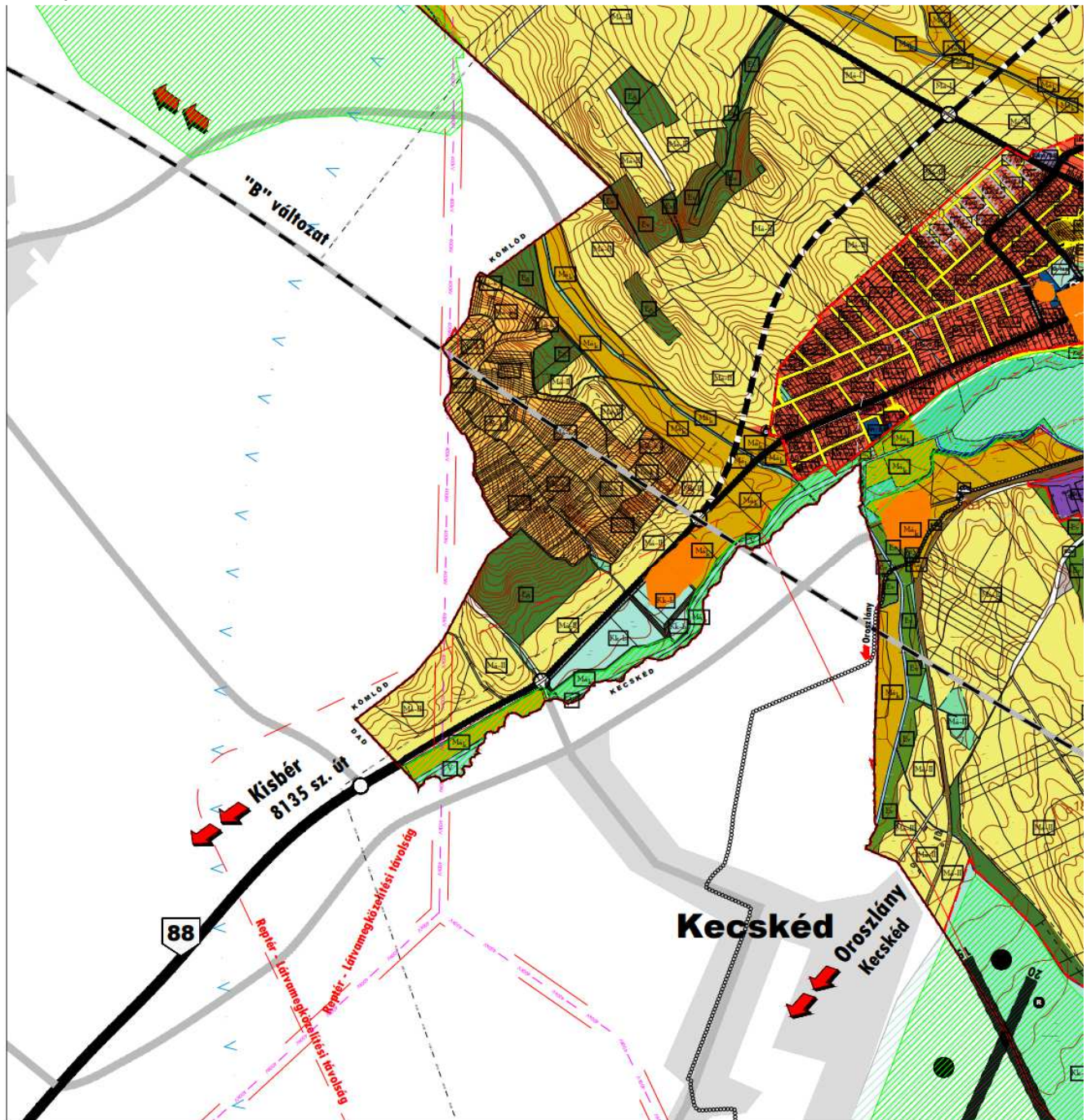
KEmTrT szerint az övezet lehatárolása	KEm-i önk. rendelet előírásai
	<p>Településhálózat egyedi övezetei: Térszervező települések övezete Térségi együttműködések övezete</p> <p>Az övezetek Dad közigazgatási területét nem érintik.</p>
	<p>Komplex turizmusfejlesztési térségek egyedi övezetei: Által-ér menti komplex turisztikai térség Duna mente komplex turizmusfejlesztési térség</p> <p>Az övezetek Dad közigazgatási területét nem érintik.</p>

	<p>Natúrpark - szelíd turizmusfejlesztés egyedi övezetei Az övezet Dad közigazgatási területét nem érinti.</p>
	<p>Majorsági táj övezete Az övezet Dad közigazgatási területét nem érinti.</p>
	<p>Kertes vegyes használatú területek övezetei borszőlő termőhelyi kataszteri területtel érintett települések övezete zsugorodó kertes területek övezete</p> <p>Az övezetek Dad közigazgatási területét nem érintik.</p>



1.4. A szomszédos települések hatályos településszerkezeti terveinek – az adott település fejlesztését befolyásoló – vonatkozó megállapításai

Környe:



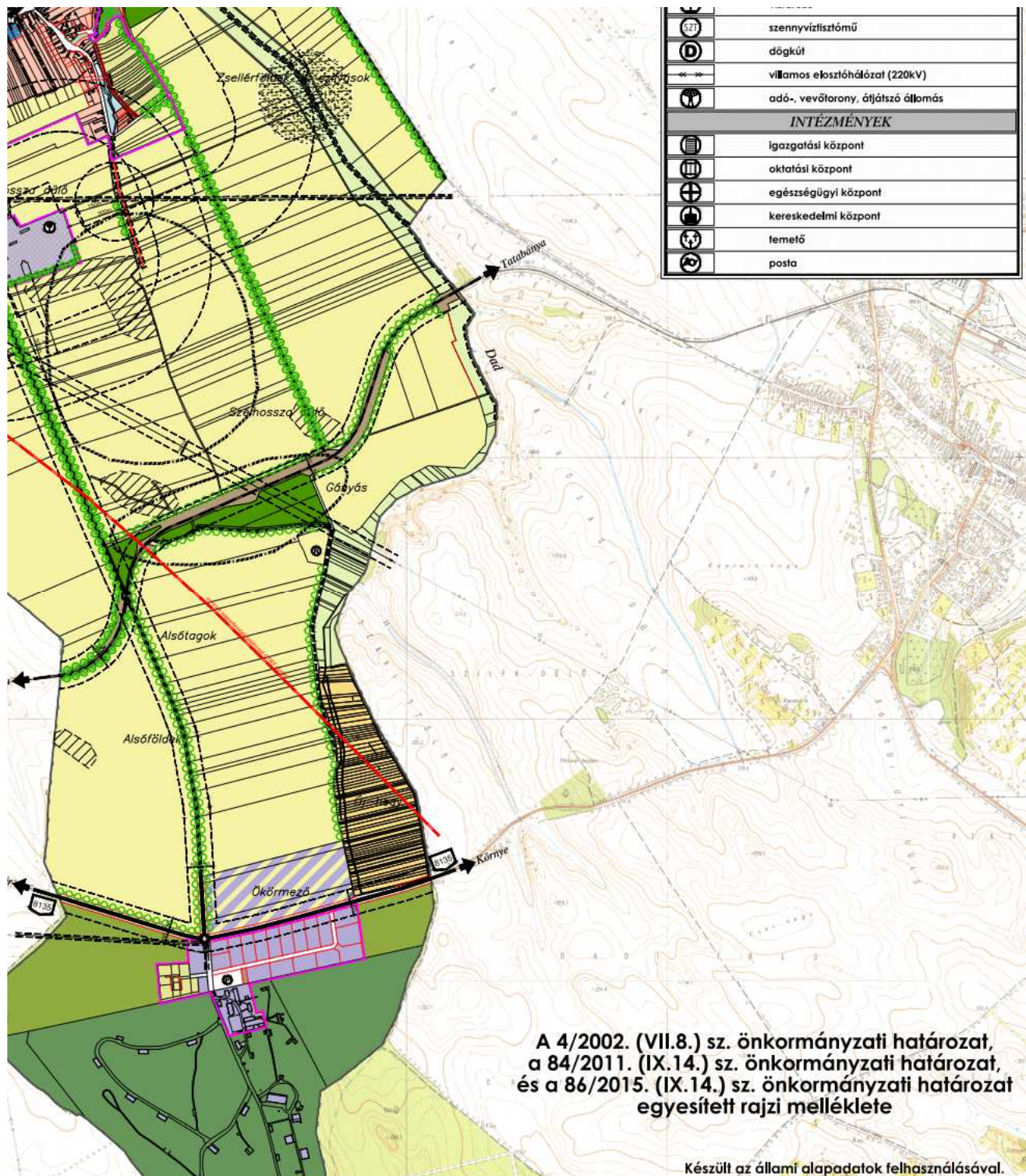
Környe Településszerkezeti terve Dad települést a 8135 jelű úttal és a KEMTrT szerinti új közúti csomóponttal érinti.

Környe és Kecskéd települések területén levő sportrepülőtér látványmegközelítési távolsága érinti Dadot.

Kömlöd:

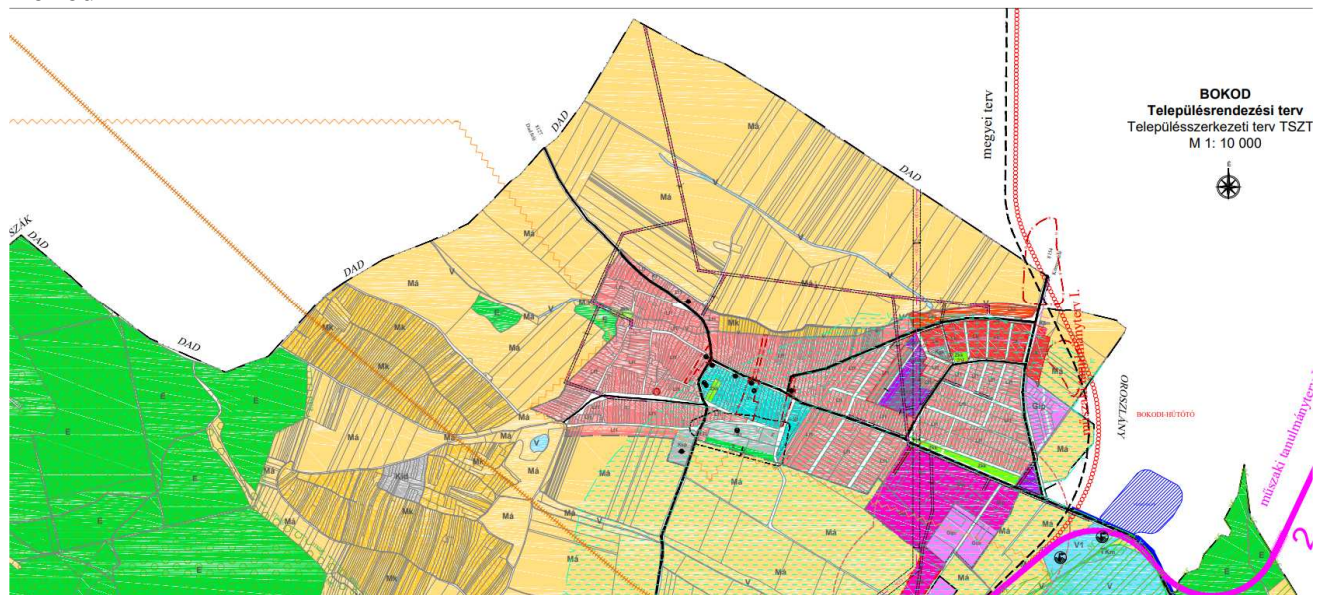
Kömlöd településszerkezeti terve digitálisan nem áll rendelkezésre. A papír alapú terveket áttekintve megállapítottuk, hogy a településszerkezeti terv Dad települést érintően elhatározásokat nem tartalmaz.

Szákszend



Szákszent településszerkezeti terve a hatályos megyei TrT szerinti tervezett nagysebességű vasútvonallal érinti Dadot.

Bokod



Bokod településszerkezeti terve Dadot a Mór – Oroszlány – Tatabánya tervezett új országos főútvonallal érinti.

Oroszlány

Oroszlány településszerkezeti terv Dad települést érintően elhatározásokat nem tartalmaz.

Adottságként figyelemmel kell lenni a közigazgatási területtel szinte közvetlenül határos Vértesi erőmű területére és az erőmű környezeti hatásaira.



1.5. Hatályos településfejlesztési döntések bemutatása

A hatályos településfejlesztési koncepciót 78/2008. (IX.30.) sz Kt határozattal fogadta el a képviselő-testület, melyet a 10/2009. (I.27.) határozattal módosított

1.5.1. Hatályos településfejlesztési és településrendezési szerződések a településen nincsenek

1.6. A település településrendezési tervi előzményeinek vizsgálata

Dad Község jelenleg hatályos településszerkezeti tervét a 44/2005.(VIII.30.) sz. határozattal hagyta jóvá a képviselő testület.

A település helyi építési szabályzatát és a mellékletét képező szabályozási tervet a 11/2005.(VIII.30.) sz. rendelettel hagyta jóvá az Önkormányzat.

A 2005-ös terv a belterületen elsősorban a belső tartalékok, telekvégek felhasználására fektetett hangsúlyt, a belterület bővítését egyedül a nyugati szélén tervezte be (Határ u.), ahol lakóterület fejlesztésre és kereskedelmi - szolgáltató gazdasági területfejlesztésre határozott meg területet.

Külterületen mezőgazdasági üzemterület fejlesztést javasolt a 8135-ös út mellett, üdülőterület fejlesztést a Dobonkúti dűlőben és kereskedelmi - szolgáltató területet a 8135-ös és 8127-es út találkozásánál. Ipari - gazdasági területet nem jelölt ki.

A 2009. évi módosítás során ipari gazdasági területet kívánt az önkormányzat kijelölni Dad közigazgatási területén. Azt a lakóterülettől távol, az országos közúthálózattal ellátott területen . jelölte ki.

A 2005. évi településszerkezeti terv 88. számon tartalmazott egy főutat Esztergom-Tatabánya- Kisbér-Szombathely irányultsággal. A 2009 évi módosítás OTrT és Megyei Területrendezési tervben szereplő utat délebbre tolta.

A KD Regionális Fejlesztési Tanács és a Megyei Közútkezelő Kht. a PARTNER Kft-vel tanulmánytervet, alternatívákat dolgoztatott ki terepviszonyok, csatlakozások, gazdaságosság figyelembevételével, és az általuk elfogadott változat került Dad és Bokod szerkezeti tervébe.

A Komárom-Tata-Mór közúthálózat-fejlesztési döntés-előkészítő tanulmányból átvett és a jelenlegi hatályos szerkezeti terven szereplő út eleinte gyorsforgalmi útként szerepelt, ezért a tanulmány alapján úgy került be a szerkezeti tervbe, hogy a 8154-es közúttal párhuzamosan, keresztezve a Tatabánya-Kisbér tervezett főutat. Az OTrT- ben és a megyei területrendezési tervben ez az út csak főútként szerepel, ami a jelenlegi 8154- es úton halad, majd Dad területén kiágazik ebből Bokod-Mór irányában. Ezt pontosítottuk a 2009 évi módosítás oly módon, hogy a felesleges párhuzamosságot megszüntetve és egy megfelelő csomópontból elindítva a régi szerkezeti tervhez képest változott a Móra vezető út íve, vonalvezetése.

1.6.1. A hatályban lévő településrendezési eszközök

Dad Község jelenleg hatályos településszerkezeti tervét a 44/2005.(VIII.30.) sz. határozattal hagyta jóvá a képviselő testület.

A település helyi építési szabályzatát és a mellékletét képező szabályozási tervet a 11/2005.(VIII.30.) sz. rendelettel hagyta jóvá az Önkormányzat.



1.7. A település társadalma

(A fejezetben található adatok a KSH, a TeIR adattárból származnak)

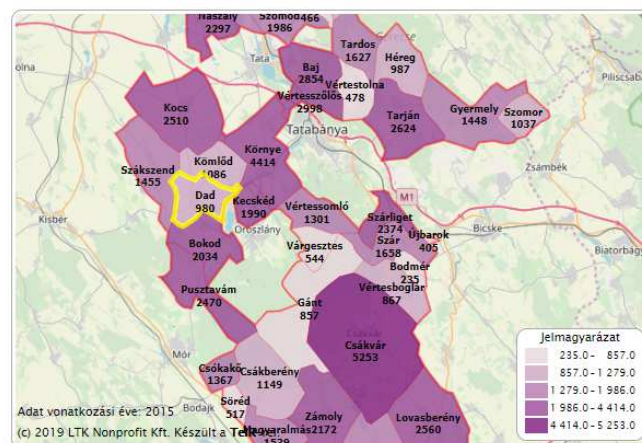
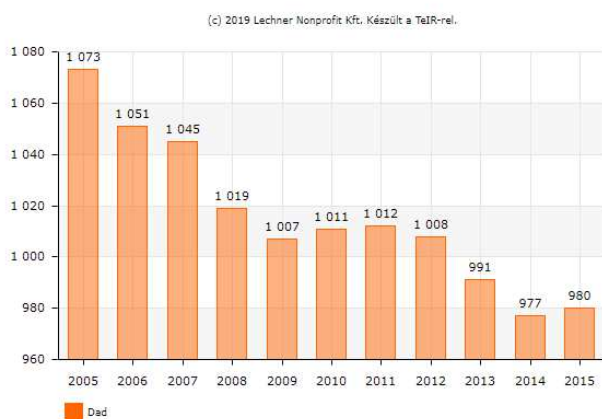
A kedvezményezett települések besorolásáról és a besorolás feltételrendszeréről szóló 105/2015. (IV. 23.) Korm. rendelet szerint Dad nem tartozik a kedvezményezett települések közé.

1.7.1. Demográfia, népesesség, nemzetiségi összetétel, képzettség, foglalkoztatottság, jövedelmi viszonyok, életminőség (forrás: KSH települési adatok)

2001	2004	2006	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2016	2017
1090	1087	1062	1032	1013	1009	1012	1013	999	979	966

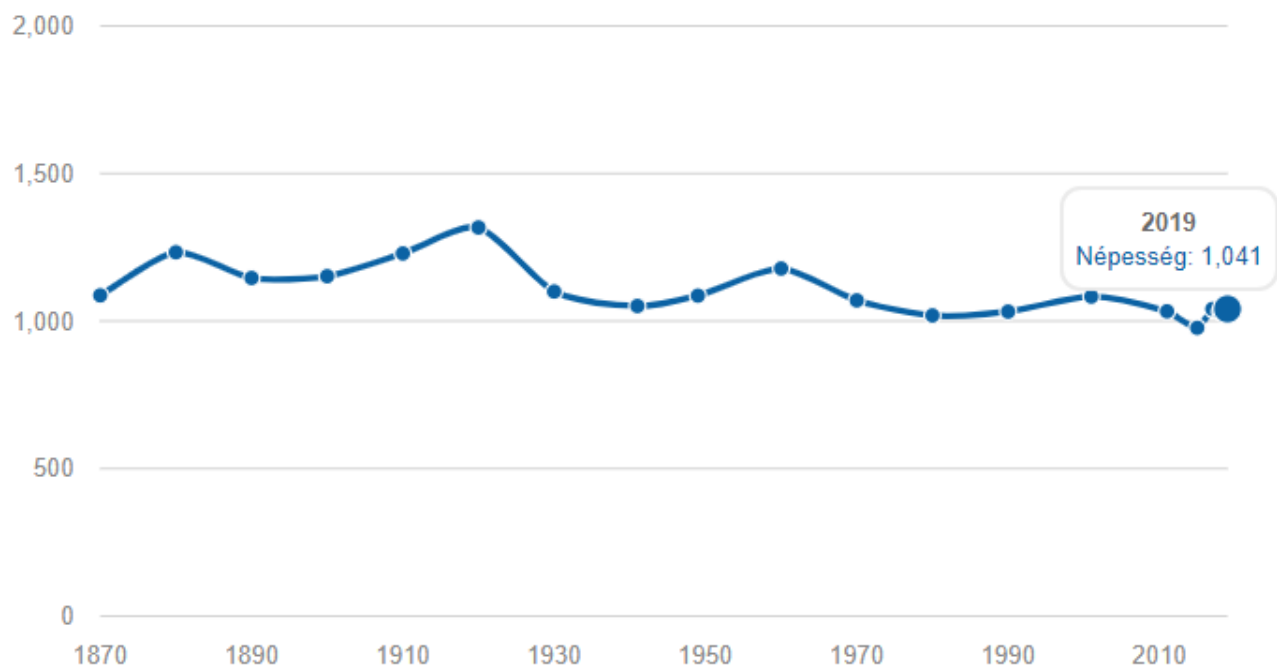
Lakónépesesség száma az év végén

Az adott területen lakóhellyel rendelkező és másutt tartózkodási hellyel nem rendelkező személyek, valamint az ugyanezen területen tartózkodási hellyel rendelkező személyek együttes száma.



Dad és a környező települések népesége forrás: TeIR

Dad lakónépeségére vonatkozó adatok a KSH települési adatai és a TeIR adatai között kismértékű eltérést mutatnak. A népeség számának alakulása mindkét forrás szerint 2001-től kezdve folyamatosan csökkenő tendenciát mutat. : a 2001. évi 1090 főről 2014-ban érte el legkisebb lélekszámát (984 fő). 2010 után ez a szám mérséklődött, 2015-ben a népeség a KSH adatai szerint 1004 fő volt. A népeség változását szemlélteti feljebb a táblázat, illetve az ehhez tartozó idősoros ábra. Az idősorból illetve a trendből való előrejelzés valószínűsíti, hogy a népeség jelentősen nem fog változni. Településfejlesztési eszközökkel a népeség növekedését elő kell segíteni.

Dad népességének alakulása 1870-től 2019 -ig (fő)^{[1] [2]}

Dad népességének alakulása 1870-től napjainkig
forrás: nepesseg.com

(Dad)		
Időszak	Lakónépességből a nők száma az év végén (a népszámlálás végleges adataiból továbbvezetett adat)	Lakónépességből a férfiak száma az év végén (a népszámlálás végleges adataiból továbbvezetett adat)
2000		
2001	543	550
2002	542	551
2003	533	562
2004	530	548
2005	535	538
Ksh települési adatok	522	529
2007	515	530
2008	504	515
2009	501	506
2010	500	511
2011	509	510
2012	506	502
2013	490	501
2014	485	492
2015	482	498
2016	476	501
2017	467	487

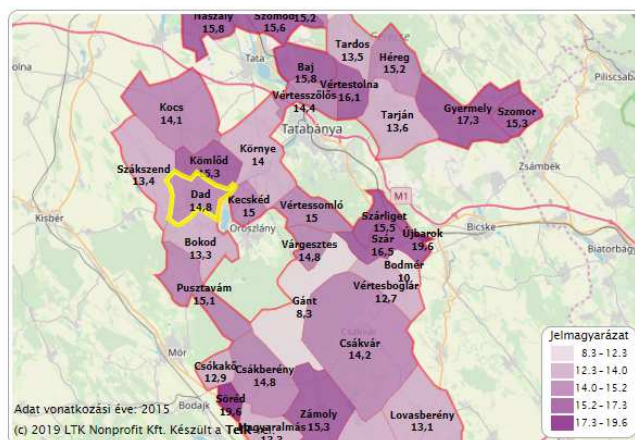
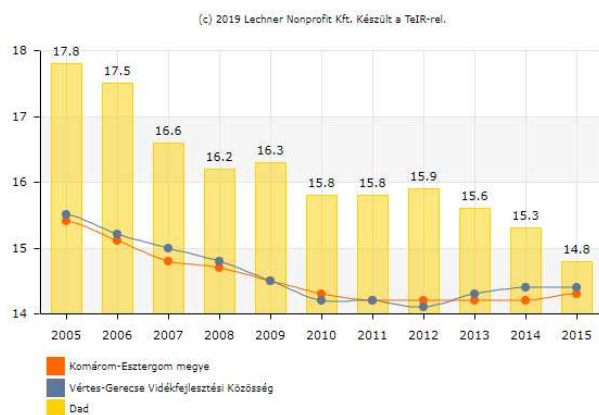
Dad lakónépességének megoszlása a nők és férfiak között
forrás: Ksh

Együtt figyelhető meg a nők és a férfiak számának alakulásában; 2000 óta a férfiak vannak többségben (2000. évben 550 fő, 2017. évben 487 fő, szemben a nőkkel: 2000-ben 543 fő, 2017-ben 467 fő), azonban

ez a különbség elhanyagolható, statisztikailag egyenlő arányban vannak jelen a férfiak és a nők a településen.

Állandó népességén belül a 0–14 évesek aránya (%)

Az adott területen lakóhellyel rendelkező 0–14 éves személyek száma. Két népszámlálás között továbbvezetett adat a az évenkénti természetes népmozgalmi (születés, halálozás, házasságkötés, bejegyzett élettársi kapcsolat, válás) és vándorlási (belföldi, nemzetközi) statisztikák adatai alapján.

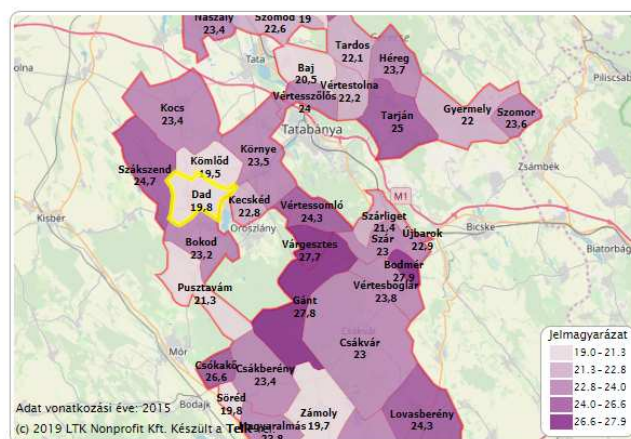
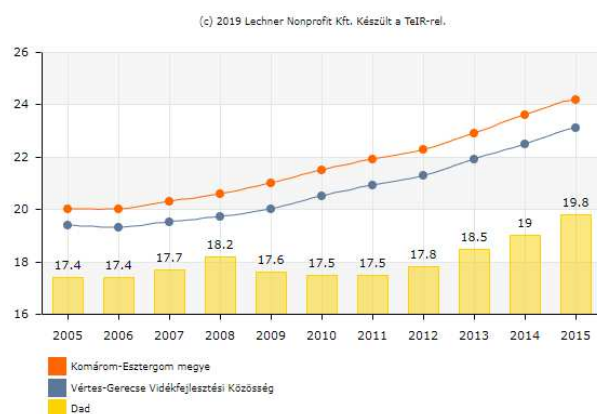


Dad és a környező települések népességén belül a 14 éven aluliak aránya

forrás: TeIR

Állandó népességén belül a 60–x évesek aránya (%)

Az adott területen lakóhellyel rendelkező 60–x éves személyek száma. Két népszámlálás között továbbvezetett adat a az évenkénti természetes népmozgalmi (születés, halálozás, házasságkötés, bejegyzett élettársi kapcsolat, válás) és vándorlási (belföldi, nemzetközi) statisztikák adatai alapján.



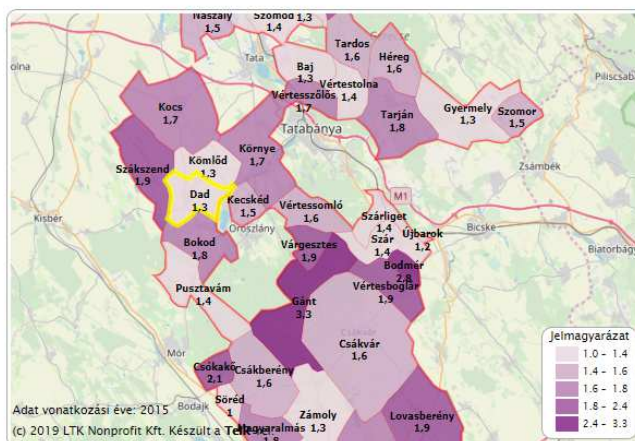
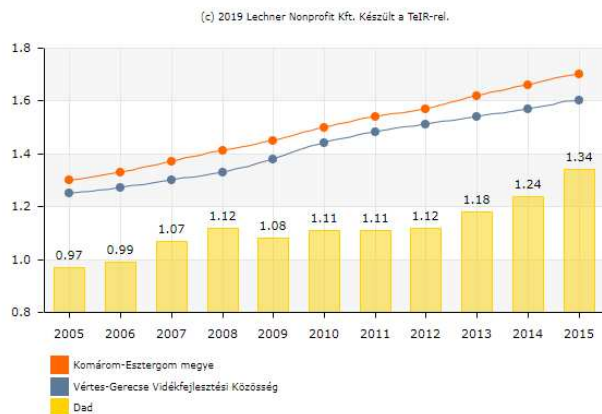
Dad és a környező települések népességén belül a 60 éven felüliek aránya

forrás: TeIR

A fenti ábra a lakónépesség megoszlását mutatja a 14 év alattiak és a 60 éven felülieket érintően. 2015-ben a 14 éven aluliak aránya 14,8 % míg a 60 éven felüliek aránya 19,8 % volt. A gazdaságilag inaktív korba tartozó népesség száma 640 fő volt.

Öregségi mutató, (száz 0–14 évesre jutó 60–x éves)

Az adott területen lakóhellyel rendelkező 60–x éves személyek száma száz 0–14 évesre vetítve. Két népszámlálás között továbbvezetett adat a az évenkénti természetes népmozgalmi (születés, halálozás, házasságkötés, bejegyzett élettársi kapcsolat, válás) és vándorlási (belföldi, nemzetközi) statisztikák adatai alapján.

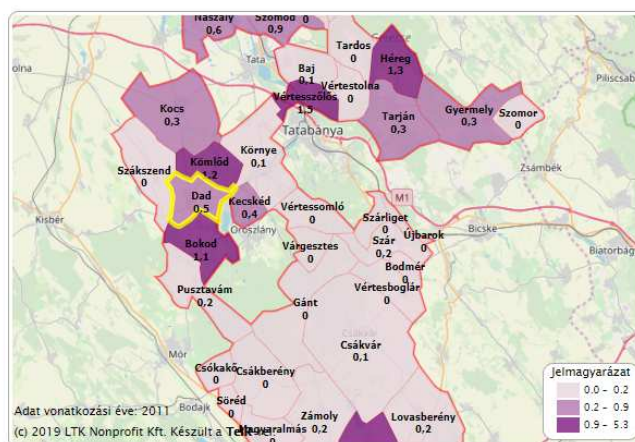
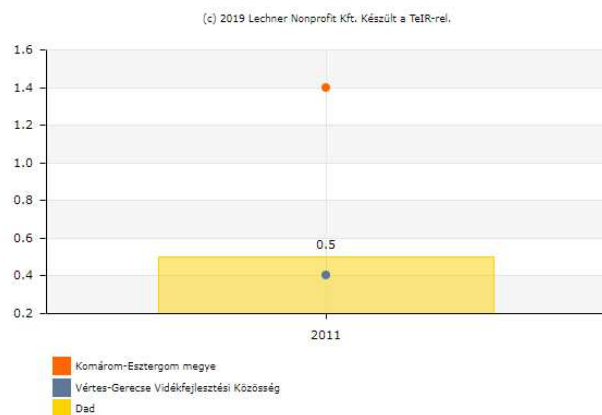


Öregségi mutató alakulása 2005-től (száz 0-14 évesre jutó 60 felettiiek száma)
forrás: TeIR

A fenti ábra az öregségi mutató alakulását mutatja 2005-től 2015-ig. Dad öregségi mutatói a megyei átlagnál jóval alacsonyabb, illetve a környező települések átlagánál is jelentősen alacsonyabb. Tehát a környező településeknél Dad településen száz 14 évesnél fiatalabbra szóló 60 év felettiiek száma alacsonyabb.

A cigány (romani, beás) etnikai kisebbséghez tartozó népesség aránya (%), 2011

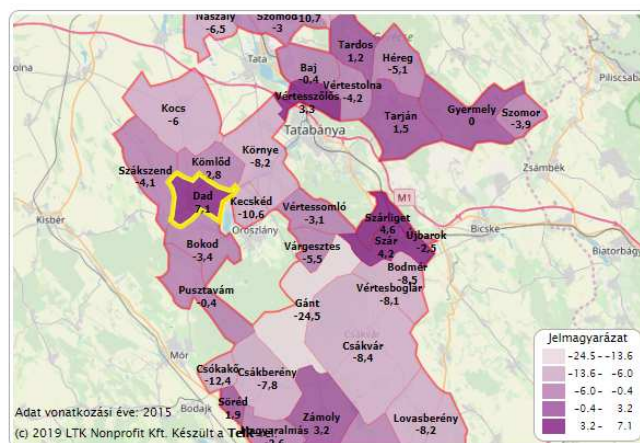
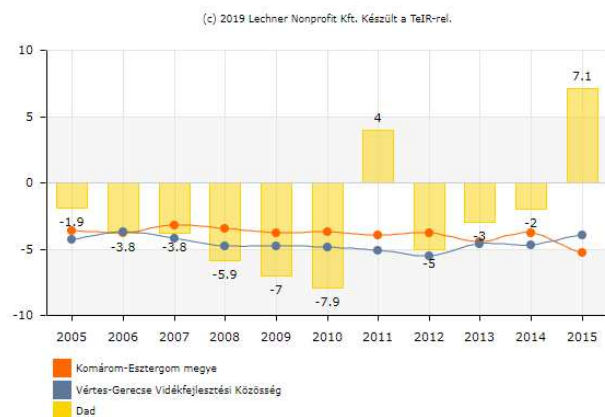
A 2011-es népszámlálás során magukat cigány (románi, beás) etnikai kisebbséghez tartozónak vallók a lakosság százalékában.



A 2011-es népszámlálás során a lakosok 88,1%-a magyarnak, 0,5% cigánynak

Természetes szaporodás, fogyás (ezrelék)

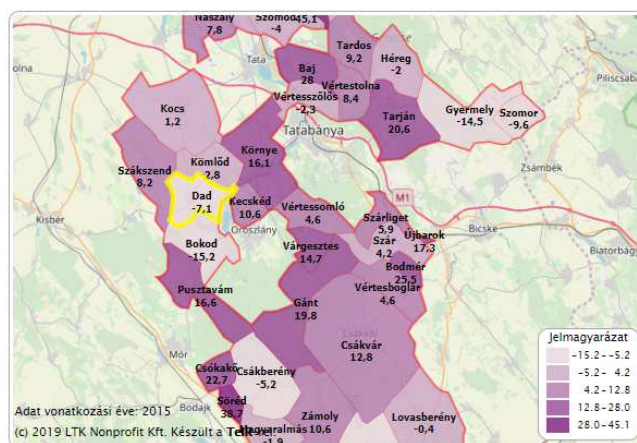
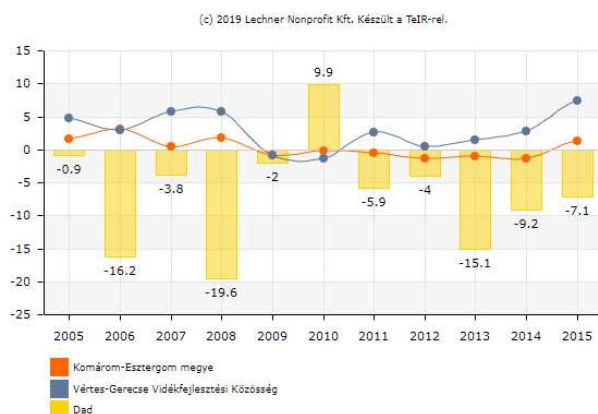
Az élveszületések és a halálozások különbözete ezer lakosra vetítve.

Természetes szaporodás és fogyás ezrelékben kifejezve
forrás: TeIR

Ezek alapján semmilyen kapcsolat nem mutatható ki a lakónépesség alakulásában és a természetes szaporulat/fogyás között.

Vándorlási egyenleg (ezrelék)

Az adott közigazgatási egységbe állandó vagy ideiglenes jelleggel bejelentkezők és az onnan másik közigazgatási egységbe állandó vagy ideiglenes jelleggel bejelentkezők számának különbözete, ezer lakosra vetítve.

Vándorlási egyenleg alakulása ezrelékben (2015)
forrás: TeIR

Az előző ábrák mutatják Dad, illetve a környező települések vándorlási egyenlegét. A vándorlási egyenleg alakulásának definíciója a következő: „Az adott közigazgatási egységbe állandó vagy ideiglenes jelleggel bejelentkezők és az onnan másik közigazgatási egységbe állandó vagy ideiglenes jelleggel bejelentkezők számának különbözete, ezer lakosra vetítve. A diagramm mutatja az idő múlásával a vándorlási egyenleg alakulását, a második, térképes ábra pedig Dad és a környező települések 2015-ös vándorlási egyenleg értékét. 2005-től kezdve Dad vándorlási egyenlege konzisztensen megfelel a megyei átlagnak. Mindez azt jelzi, hogy az elmúlt évtizedben végbement népességsökkenés elsődleges oka a más településről, illetve városba való elvándorlás.”

Mindezek alapján ugyanakkor megjegyzendő, hogy a pozitív eredményekkel egyöntetűen Dad népessége jelenleg előregedő. Az aktív és méltó időskor érdekében szükséges az idős emberek aktív és

széleskörű részvételének elősegítése, ennek érdekében az idősbarát fizikai és társadalmi környezet megteremtése, és a közszolgáltatásokhoz való hozzáférés biztosítása.

A település legfontosabb feladata az öregedő társadalom helyett fiatalodó társadalom megteremtése, amelyet az elmúlt években a bevándorlással jelentősen egyensúlyozni tudott. Ennek érdekében a települést még vonzóbbá lehet tenni mind a helyi lakosok, mint pedig a beköltözni vágyók előtt, illetve a gyermekvállalást a település erejéhez mérten kell segíteni a közszolgáltatások, a szociális és egészségügyi rendszer fejlesztésével és munkahelyteremtés elősegítésével.

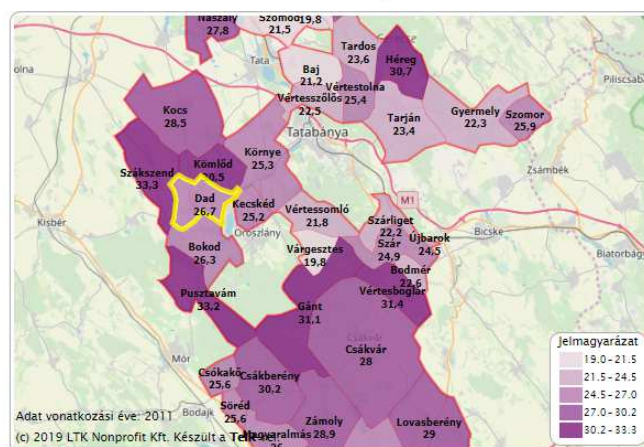
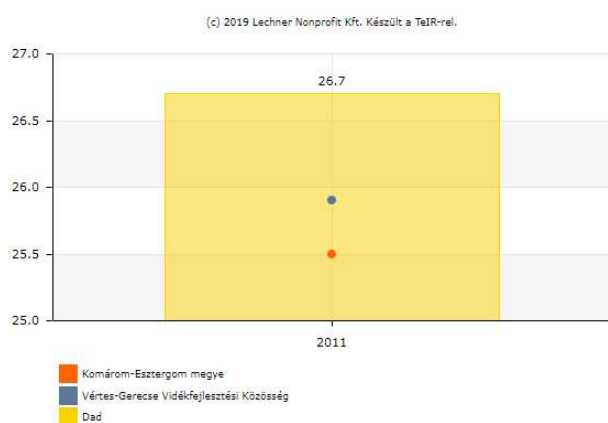
Iskolai végzettség:

Dadon csak az alapfokú oktatási intézmények – óvoda, általános iskola – működnek. Az általános iskola elvégzése után a 15 éves korosztály elkerül a településről, jobb esetben csak a járás vagy megyeszékhely középiskoláinak egyikébe naponta jár tanulni.

A középiskola elvégzése után sokuk nem jön vissza Dadra, jellemzően a visszaköltözők életkora 30 év feletti.

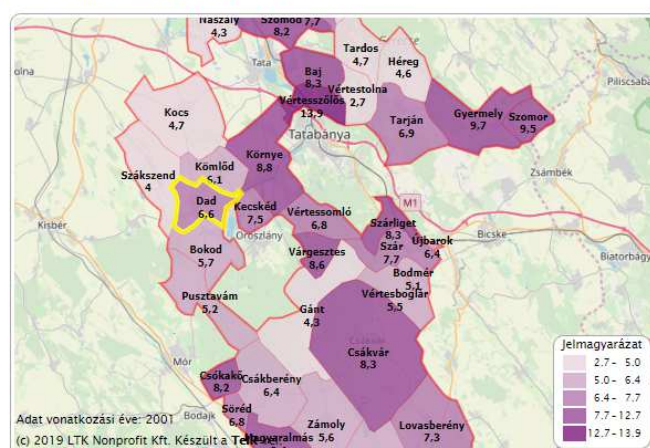
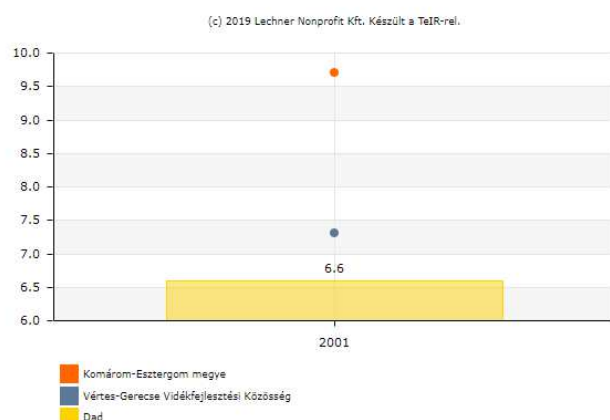
Legfeljebb általános iskola 8. osztályát végzett 7 éves és idősebbek aránya (%), 2011

Legfeljebb általános iskola 8. osztályát végzetek a 7 éves és idősebbek arányában, 2011 (Technikai okból a 2011-es adat külön mutatóként szerepel)



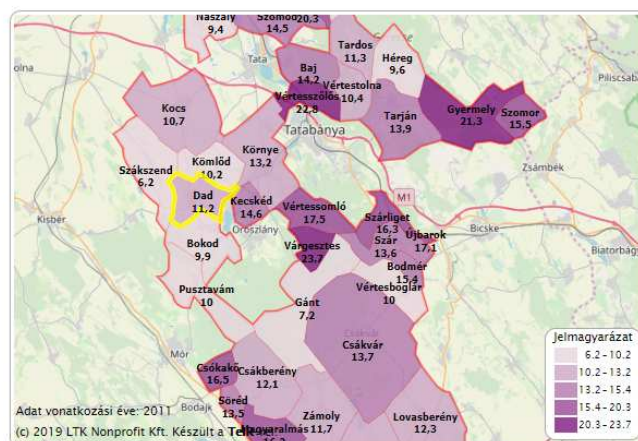
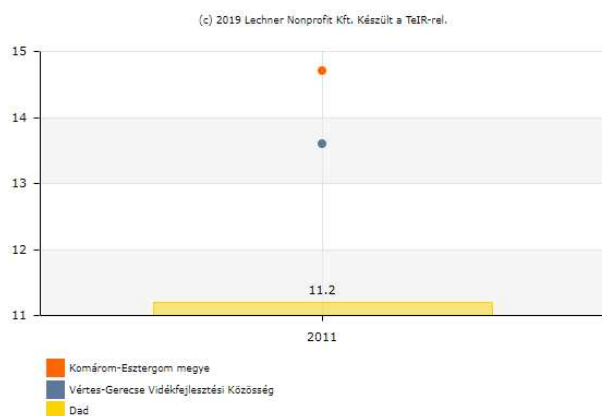
Felsőfokú végzettségű 25 éves és idősebb népesség aránya (%), 2001

Felsőfokú végzettségűek a 25 éves és idősebb népesség arányában, 2001 (Technikai okból a 2011-es adat külön mutatóként szerepel)



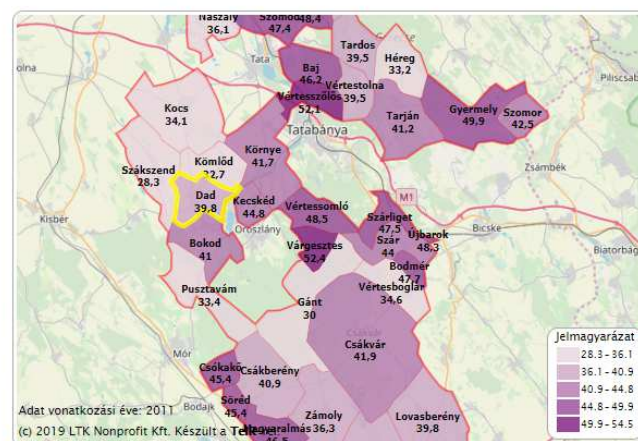
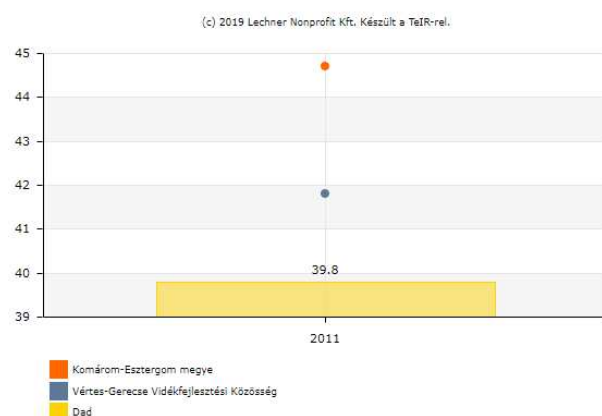
Felsőfokú végzettségű 25 éves és idősebb népesség aránya (%), 2011

Felsőfokú végzettségűek a 25 éves és idősebb népesség arányában, 2011 (Technikai okból a 2001-es adat külön mutatóként szerepel)



Legalább érettségizett 18 éves és idősebb népesség aránya (%), 2011

Legalább érettségizettek a 18 éves és idősebb népesség arányában, 2011 (Technikai okból a 2001-es adat külön mutatóként szerepel)



Dad és környéke iskolai végzettségi adatai a 2011-es népszámlálási adatok szerint
forrás: TeIR

A felfebb ábrákon láthatjuk az iskolázottsági mutatók összefoglalását a 2011-es népszámlálási adatok szerint. Ezek alapján az alábbi megállapítások vonhatók le:

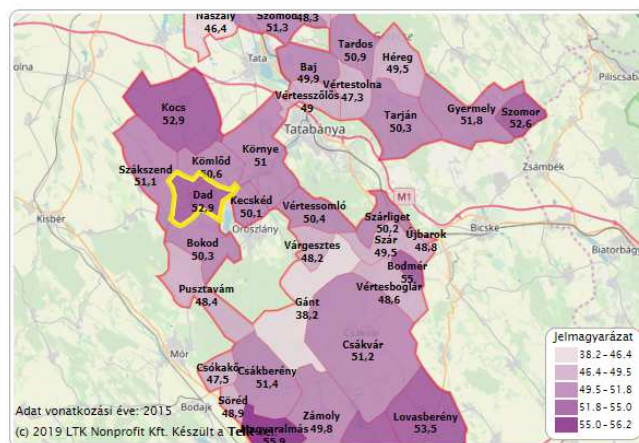
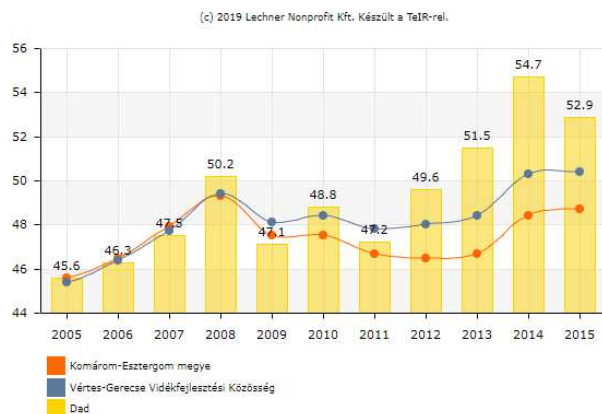
- A környező településekhez viszonyítva alacsony azoknak a száma, akik legfeljebb a 8 általános iskolai osztályt végezték el: 2011-ben ez az érték 34,9 % volt, ami a megyei átlagnál kicsivel gyengébb érték, de magasabb a környező települési értékeknél.
- A felsőfokú végzettséggel rendelkező 25 év felettiek aránya (11,2%); a Vértessomlói Helyi Közösség Egyesület átlagos értékénél ez az érték alacsonyabb (átlagosan 13,6%), azonban ez az érték elmarad a megyei átlagtól (14,7%).
- Végül pedig az érettségivel rendelkezők száma is jelentősen eltér a környező települések értékétől; Dad népessége között ez az érték 39,8%-ot vesz fel, ami elmarad a megyei átlagos értéktől (44,7%).

Összességében az iskolázottsági mutatók nem mondhatók jónak Dad településen.

Jövedelmi viszonyok, munkanélküliség:

Száz lakosra jutó adófizetők száma (fő)

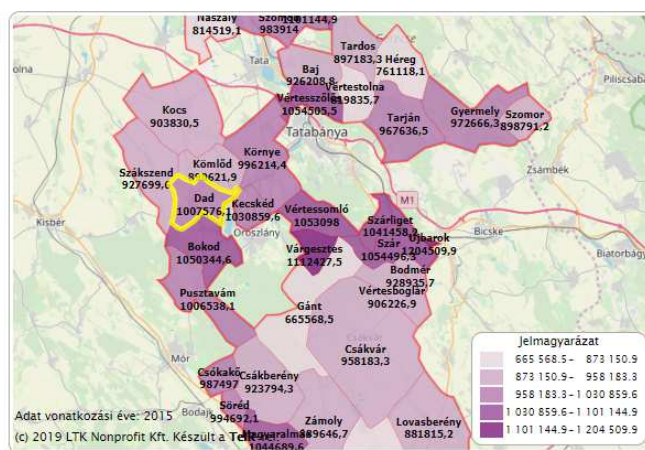
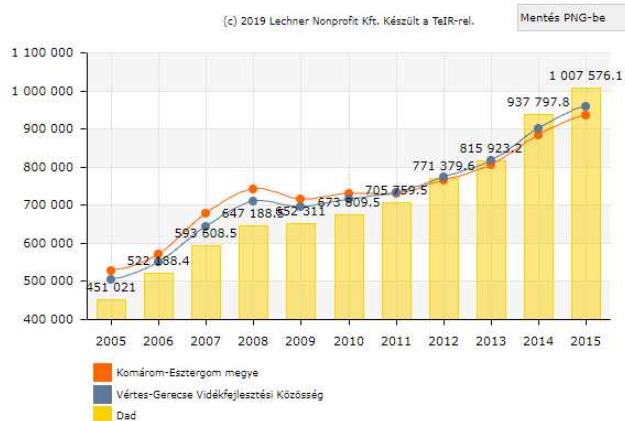
Személyi jövedelemadófizetésre kötelezett adófizetők száma, száz lakosra vetítve.



Száz lakosra jutó adófizetők száma forrás: TeIR (2017)

Egy lakosra jutó nettó belföldi jövedelem (Ft)

A személyi jövedelemadóköteles jövedelem adóval csökkentett értéke egy lakosra vetítve



Egy lakosra jutó nettó belföldi jövedelem forintban, éves szinten forrás: TeIR 2017

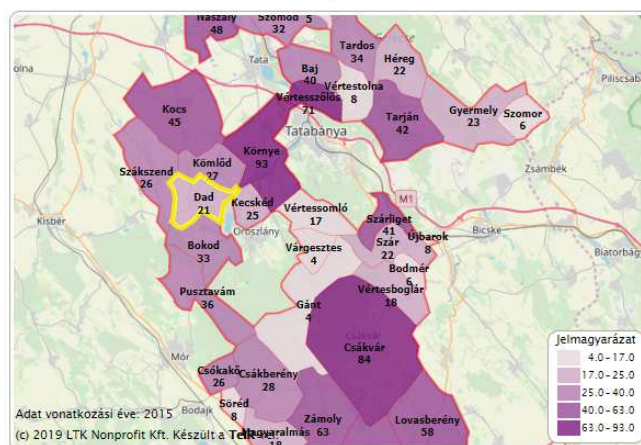
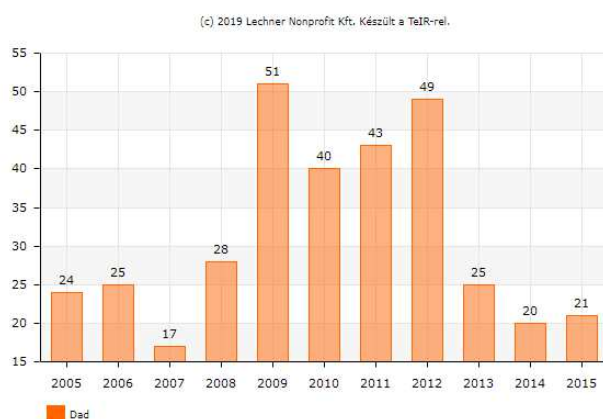
A fenti két ábrán látható Dad munkaerejének két, talán legfontosabb makrogazdasági adata. Az első ábrán, amelyen a száz lakosra jutó adófizetők számát mutatja éves ábrán, jól látható, hogy az adatsor folyamatosan növekszik, a legutolsó mért adat szerint pedig (2015) a lakosság több, mint fele adófizető, ami statisztikailag meghaladja a megyei illetve a környező települések átlagát.

A második ábra mutatja Dad illetve a környező települések egy lakosra jutó nettó belföldi jövedelmét forintban. A dadi nettó jövedelmek magasabbak a környező települések átlagos értékénél. A fizetések a 2009-es válságot követően sem csökkentek, 2012. évtől nagyobb mértékben növekednek, és jelenleg meghaladják a térségi és a megyei átlagot. Megállapítható, hogy a dadi jövedelmek nagyjából együtt mozgást mutatnak a megyei átlaggal. Ez valószínű annak tudható be, hogy rengeteg ingázó munkavállaló található van a településen, akik a közeli munkahelyeken tudnak munkát vállalni.

Az alábbiakban a nyilvántartott álláskeresőkről rendelkezésre álló adatok találhatók:

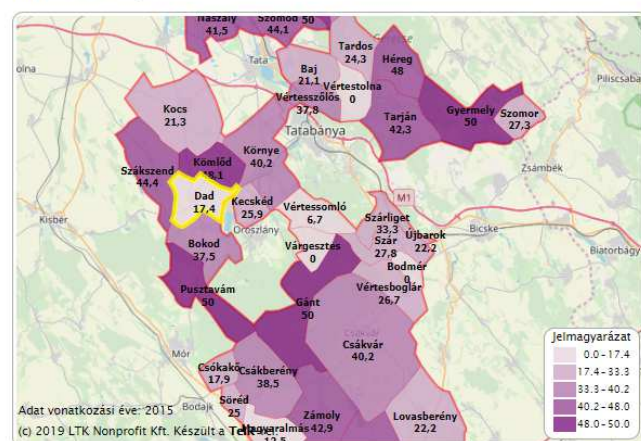
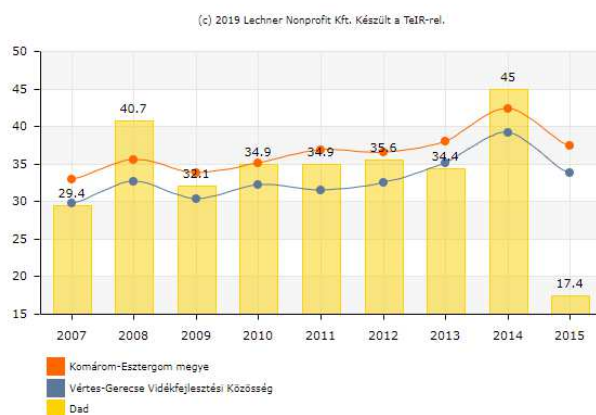
Regisztrált munkanélküliek száma (fő)

Regisztrált munkanélküli az a személy, aki a munkaviszony létesítéséhez szükséges feltételekkel rendelkezik, és oktatási intézmény nappali tagozatán nem folytat tanulmányokat, és öregségi nyugdíjra nem jogosult, valamint rehabilitációs járadékban nem részesül, és az alkalmi foglalkoztatásnak minősülő munkaviszony kivételével munkaviszonyban nem áll és egyéb kereső tevékenységet sem folytat, és elhelyezkedése érdekében az illetékes kirendeltséggel együttműködik, és akit az illetékes kirendeltség állásskeresőként nyilvántart.



Legfeljebb 8 általános iskolát végzett regisztrált munkanélküliek aránya (%)

Legfeljebb 8 általános iskolát végzett regisztrált munkanélküliek aránya (az összes munkanélküli százalékában).



regisztrált állás keresők száma

Forrás:TeIR

A fenti ábra a nyilvántartott állás keresők számát mutatja; ezen jól látszik, hogy a válság következtében nőtt az állás keresők száma, azonban a szám 2012-től – többek között a Közmunka Program keretében – ez a szám fogokozatosan csökkenő tendenciát mutat. 2013-tól ugrásszerűen megnőtt az aktív foglalkoztatáspolitikai eszközzel támogatottak száma, elsősorban ez a közmunka-programnak köszönhető. A szociális támogatásban részesülők száma 2009-től 2011-ig folyamatosan nőtt, majd a 2012-2013-as stagnálás után 2014-től újra alacsonyabb értéket mutat.

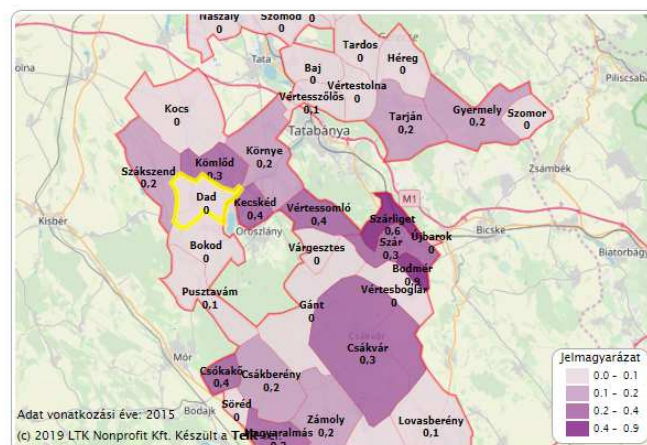
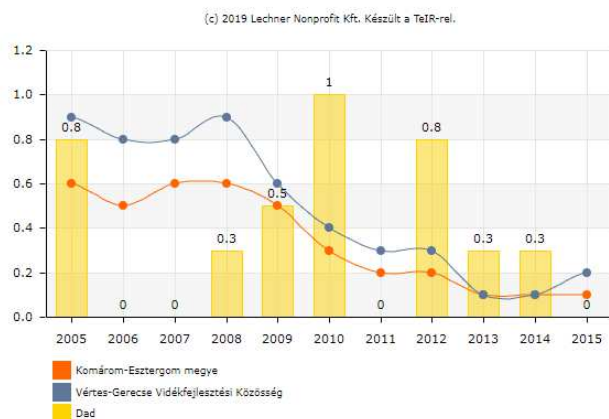
Feltűnő, hogy jelenleg a legfeljebb általános iskolát végzettek között a megyei és térségi átlagnál jóval alacsonyabb az állás keresők száma.

Lakáshelyzet:

2010-ben a lakásállomány 384 darab volt; 2017-re a lakások száma 379 darabra csökkent. (forrás: KSH)
Az alábbi ábra mutatja az épített lakások számát 2005-től kezdve:

Épített lakások az éves lakásállomány százalékában (%)

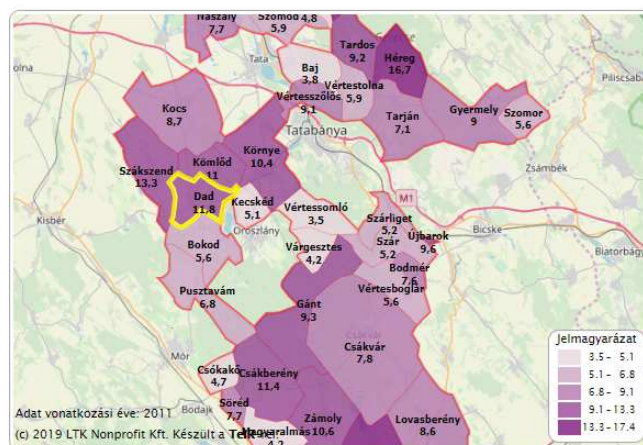
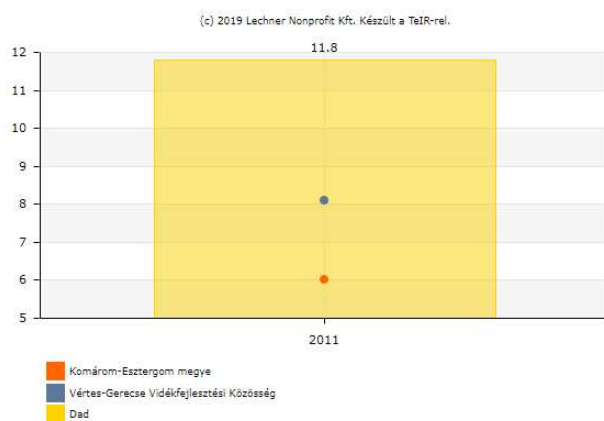
Az épített lakás, üdülő a használatbavételi engedélyt kapott lakás, illetve üdülő.



épített lakások aránya százalékban
Forrás: TeIR (Lechner Nonprofit Kft.)

Alacsony komfort fokozatú lakások és lakott üdülők aránya (félkomfortos, komfort nélküli, szükséglakás) (%) – Népszámlálás 2011

Félkomfortos az a lakás, üdülő, amely legalább egy 12 m²-t meghaladó alapterületű lakószobával és főzőhellyel, továbbá fürdőhellyel vagy vízóblítéssel WC-vel, villannyal, vízellátással és egyedi fűtési móddal rendelkezik. Komfort nélküli az a lakás, üdülő, amely legalább egy 12 m²-t meghaladó alapterületű lakószobával és főzőhellyel, valamint egyedi fűtési móddal rendelkezik. A komfortfokozatok egyikébe sem sorolható lakások a szükség- és egyéb lakások. (Technikai okból a 2001-es adat külön mutatóként szerepel)

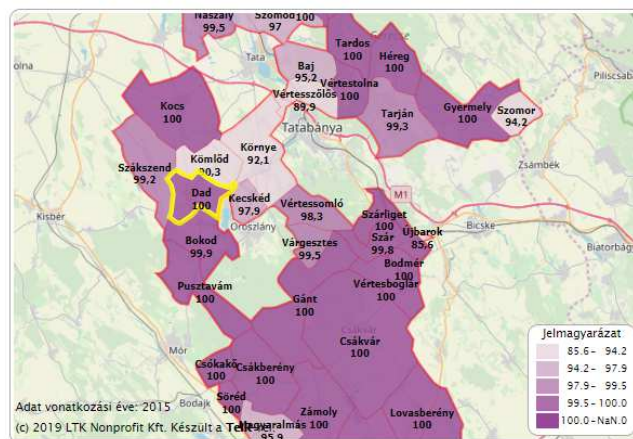
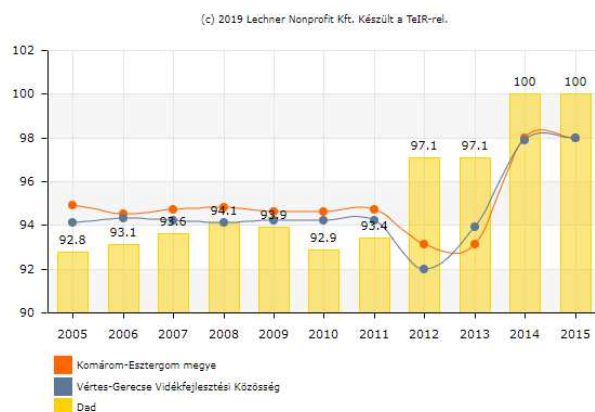


Alacsony komfortfokozatú lakások aránya százalékban
Forrás: TeIR (Lechner Nonprofit Kft.)

Az alacsony komfortfokozatú lakások aránya 11,8 %, mely a megyei és a térségi átlagnál is jóval magasabb arány.

Közüemi ivóvízvezeték-hálózatba bekapcsolt lakások aránya (%)

A közműves vízellátásba bekapcsolt lakás, üdülő olyan lakás, üdülő amelynek a közműhálózatba való bekötése a telekhatáron belül megtörtént, illetve a közműves vízvétel lakáson belüli kifolyóval biztosított.



Közüemi ivóvízvezeték-hálózatba bekapcsolt lakások aránya százalékban

Forrás: TeIR (Lechner Nonprofit Kft.)

A fenti diagramm mutatja a közüemi ivóvízvezeték-hálózatba bekapcsolt lakások arányát százalékban: ez az adat 2014 óta 100%-ot mutat, jobb eredményt mutatva ezzel a megyei átlagnál, illetve a környező települések átlagos hálózati bekötöttségénél.

1.7.2. Térbeli-társadalmi rétegződés, konfliktusok, érdekviszonyok

A településen etnikai konfliktusok nincsenek. A közösségi élet színterei jellemzően a lakóközösségek, az általános iskola és az óvoda, valamint a civil szervezetek, egyházak, munkahelyek által szervezett közösségi programok.

A település közösségi élete jónak mondható, az önkormányzati programok, rendezvények (pl. falunap) általában ingyenes rendezvények, melyen a település lakói viszonylag nagy számban vesznek részt.

1.7.3. Települési identitást erősítő tényezők (történeti és kulturális adottságok, társadalmi élet, szokások, hagyományok, nemzetiségi kötődés, civil szerveződések, vallási közösségek stb.)

Dad identitását az a tény erősíti leginkább, hogy kedvező földrajzi adottságainak köszönhetően - ősidőktől fogva lakott hely volt. A település közigazgatási területének több pontjáról ismertek a történeti korok népességének megtelepedésére utaló régészeti emlékek. Dad már a rómaiak előtt is ismert hely volt, a rómaiak, hunok, gótok, avarok, majd a szláv népek telepedtek itt le a honfoglaló magyarok előtt. 2015. óta Értéktár Bizottság tárja fel és dokumentálja a települési értékeket.

A település a közeleti programok kiemelkedő fontosságúak. Valamennyi nemzeti ünnepen és emléknapon az önkormányzat megemlékezést szervez. Kiemelkedő közösségi program a falunap és a Szent István napi rendezvénysorozat.

A közeleti tevékenységet több alapítvány és egyesület színesíti. A civil szervezetek is több közösségi rendezvényt (bálokat, majális, sportversenyeket) szerveznek. A településen sportegyesület és tánccsoportok is működnek.

Dad a lakosság nagyobb része a Református gyülekezethez tartozik. Gyülekezet tagjai aktív gyülekezet életet élnek, számos közösségi programot szerveznek. A katolikus egyház helyi gyülekezete kisebb létszámú, de itt is aktív közösségi élet zajlik.

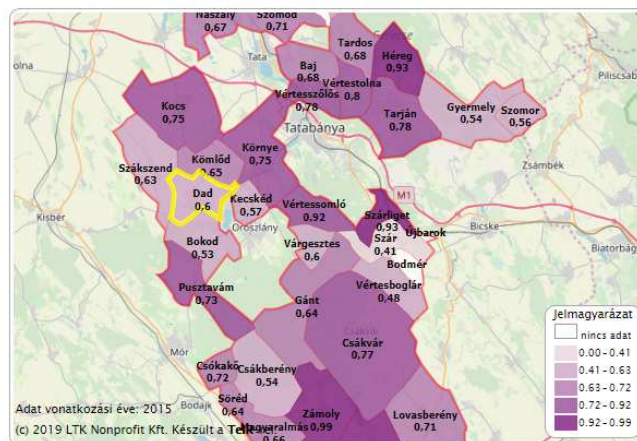
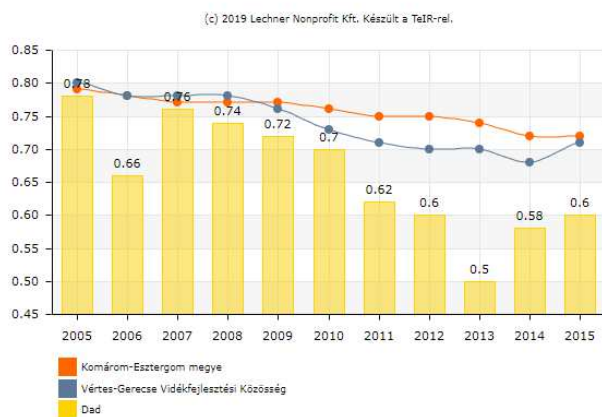
1.8. A település humán infrastruktúrája

1.8.1. Humán közszolgáltatások (oktatás, egészségügy stb.)

A település nyugodt, csendes lakókörnyezetet biztosít az itt élők számára. Mini bölcsőde működik a településen, 50 férőhelyes napközis otthonos óvoda és általános iskola is található Dadon.

Egy óvodai férőhelyre jutó 3–5 évesek száma (fő)

A 3–5 éves állandó népesség száma egy óvodai férőhelyre vetítve

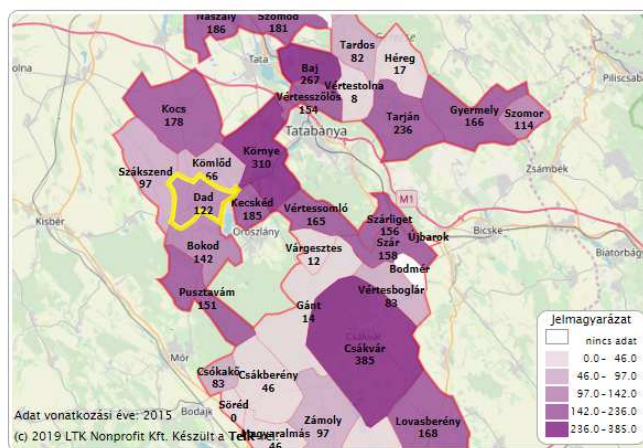
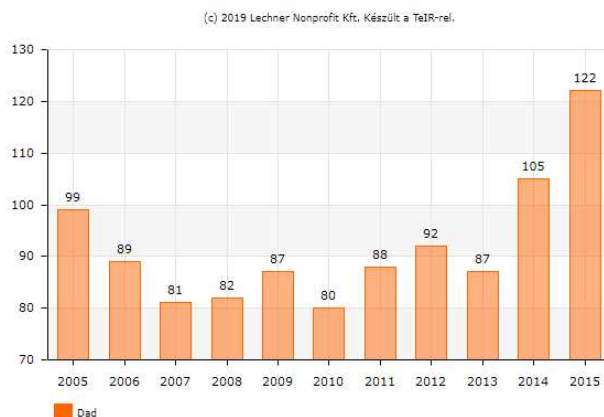


Óvodai férőhelyek száma Dadon

Forrás: TeIR

Általános iskolai tanulók száma (gyógyypedagógiai oktatással együtt) (fő)

Általános iskolába beiratkozott, az adatfelvétel eszmei időpontjában az intézménnyel tanulói jogviszonyban lévő személy. (A statisztikai közlésekben 2000-től az általános iskolai tanulók száma nem tartalmazza a gimnáziumi oktatásban tanuló 5–8. évfolyamos tanulókat. Létszámuk a gimnáziumi tanulók számában szerepel.)



Általános iskolai tanulók száma (gyógyypedagógiai oktatással együtt)

Forrás: TeIR

A dadi Nefelejcs Óvoda jelenleg 50 férőhelyes. A településen minden gyermek számára biztosított az óvodai ellátás. Nincs a településen olyan óvodás korú gyermek, aki nem vesz részt óvodai nevelésben. A halmozottan hátrányos és a sajátos nevelési igényű gyermekek integrált nevelésére is felkészült az intézmény.

A Református Általános Iskola 2018-2019 tanévbe 149 fő tanulói létszámmal működik.

Az általános iskolában és az óvodában is az étkeztetését az önkormányzati tulajdonú épületben, vállalkozó által üzemeltetett főzőkonyha biztosítja.

Dadon egy háziiorvosi körzet van, a településen védőnői szolgálat, fogorvosi alapellátás is biztosított. Területi lefedettséggel állatorvos is működik a településen.

1.8.2. Esélyegyenlőség biztosítása

Az önkormányzat 2018-ban új Helyi Esélyegyenlőségi Programot fogadott el.

„A Helyi Esélyegyenlőségi Program átfogó célja

Dad Község Önkormányzata az Esélyegyenlőségi Program elfogadásával érvényesíteni kívánja:

az egyenlő bánásmód, és az esélyegyenlőség biztosításának követelményét,

a közszolgáltatásokhoz történő egyenlő hozzáférés elvét,

a diszkriminációmentességet,

a foglalkoztatás, a szociális biztonság, az egészségügy, az oktatás és a lakhatás területén a helyzetelemzés során feltárt problémák komplex kezelése érdekében szükséges intézkedéseket. A köznevelési intézményeket – az óvoda kivételével – érintő intézkedések érdekében együttműködik az intézményfenntartó református egyházzal.”

Az esélyegyenlőség minden állampolgár számára fontos érték.

Az esélyegyenlőség érvényesítése nem pusztán követelmény, hanem az önkormányzatoknak is hosszú távú érdeke, hiszen azt a célt szolgálja, hogy mindenkinek esélye legyen a munkavállalásra, a karrierre, az őt megillető minőségű szolgáltatásokra – természetesen, mindez nem függhet attól, hogy nő vagy férfi, egészséges vagy fogyatékkal élő, nem függhet az anyagi helyzetétől, a származásától, a faji vagy vallási hovatartozásától.

Az esélyegyenlőség megvalósításának alapfeltétele a diszkriminációmentesség.

Az esélyegyenlőségi programnak a településen élő hátrányos helyzetű csoportokra kell irányulnia, az ő igényeiket, szükségleteiket kell figyelembe vennie, hiszen számukra a valóban sikeres élet és a sikeres társadalmi integráció esélye, a helyi társadalmat célzó fejlesztések és beruházások ellenére korlátozott marad, a különböző területeken jelentkező hátrányaikat kompenzáló esélyegyenlőségi intézkedések nélkül.

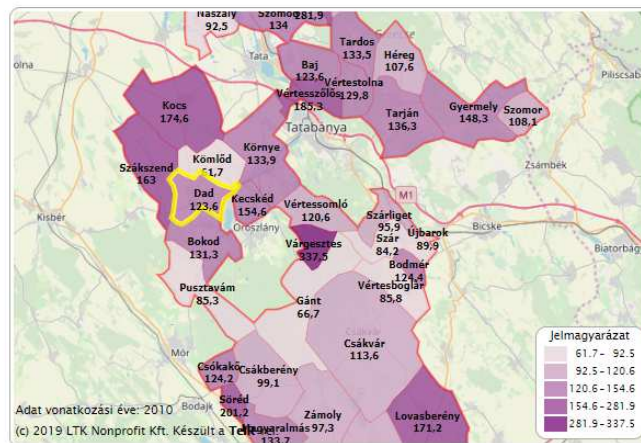
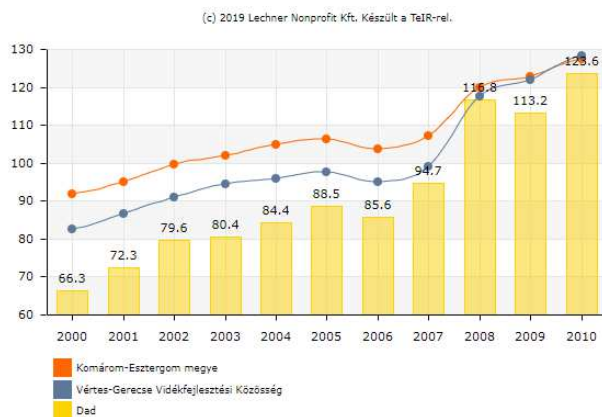
1.9. A település gazdasága

1.9.1. A település gazdasági súlya, szerepköre

Dad külterületén található szántóföldek jó minőségűek, magas aranykorona értékkel rendelkeznek. A szántók ezért gabonafélék és egyéb kultúrnövények termesztését is lehetővé teszik. A településen regisztrált gazdasági szereplők az alábbi diagramokon, táblázatban láthatók:

Regisztrált vállalkozások száma ezer lakosra (db), 2010-ig

Megszűnő és átalakulásra kötelezett gazdálkodási formákkal együtt, az év során, a vállalkozási demográfia szerint. Módszertani változás miatt a 2011-től külön mutatóként szerepel

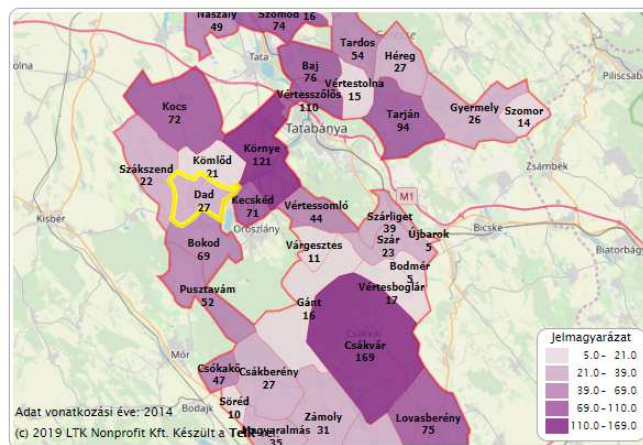
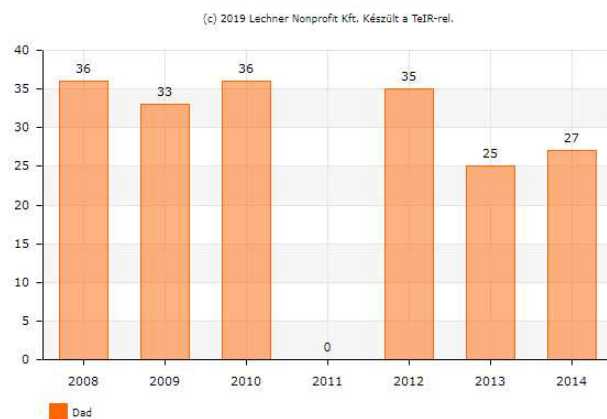


A regisztrált vállalkozások száma Dadon 2010-ig

Forrás: TeIR

Működő egyéni vállalkozók száma (fő)

Működő egyéni vállalkozók száma, vállalkozási demográfia szerint

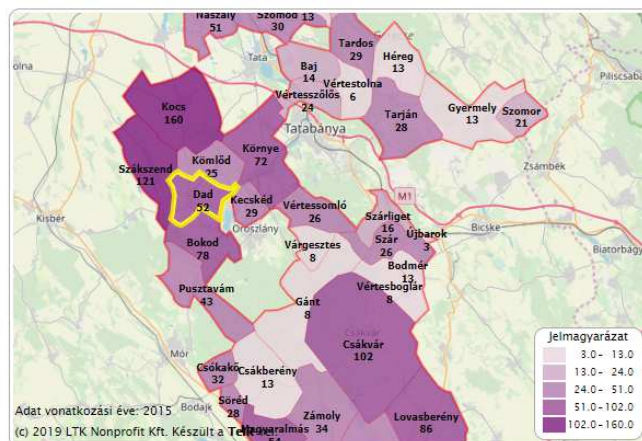
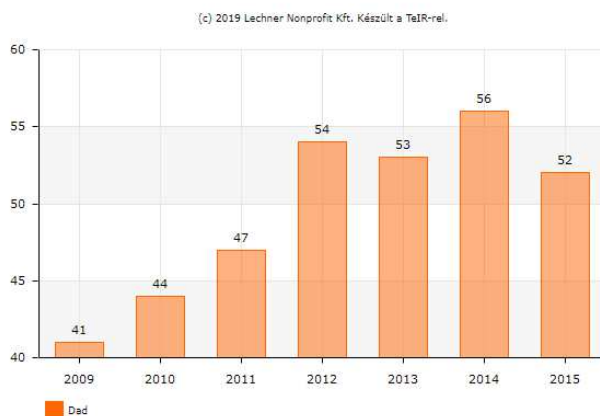


Működő egyéni vállalkozók száma Dadon

Forrás: TeIR

Regisztrált őstermelők száma (fő)

Mezőgazdasági őstermelői igazolvánnyal rendelkezők száma.



Regisztrált őstermelők száma Dadon

Forrás:TeIR

A településen 1 élelmiszerbolt, 1 üzemanyagtöltő, 2 vendéglátó egység, 11 telephely engedéllyel rendelkező vállalkozás (asztalos műhely, gépjármű javítás, szállítás stb.) működik. A különböző termékeket kínáló mozgóárusok száma 2.

Szálláshely szolgáltatás nem található a településen.

1.9.2. A település főbb gazdasági ágazatai, jellemzői

Dadon a termelő gazdasági ágazat a mezőgazdasági és az építőipari ágazatban jelenik csak meg, mely az összes vállalkozás 73,5 %-át teszi ki. A szolgáltatások adják a gazdasági többi részét.

A szolgáltatások a járás és megyeszékhely közelsége miatt inkább az alapfokú ellátásra, szállítmányozásra korlátozódnak.

A községben szálláshely szolgáltatás nincs.

1.9.3. A gazdasági szervezetek jellemzői, fontosabb beruházásai települést érintő fejlesztési elképzelése

A gazdasági szervezetek jellemzően a mezőgazdaság és építőipar területén mutatnak fejlődést, kis mértékben fejlődnek a szolgáltató tevékenységet folytatók.

Az építőiparhoz és szállítmányozáshoz kapcsolódó vállalkozások a település belterületén kívüli telephelyeken folytatják tevékenységüket.

A vállalkozások egy kisebb csoportja a település belterületén találhatóak, a szolgáltatások nem korlátozódnak a településközpontra. Ezeken a területeken a fejlesztések építészeti feltételei a több gazdasági társaság esetében korlátozottak a meglévő területfelhasználás és a telekszerkezet a meglévő építmények miatt.

1.9.4. A gazdasági versenyképességet befolyásoló tényezők (elérhetőség, munkaerő képzettsége, K+F stb.)

A gazdasági társaságok egy részének tevékenysége helyhez kötött (mezőgazdasági termelő és feldolgozó vállalkozás) ezért a megközelítés csak a termények elszállításával befolyásolja a versenyképességet. A tevékenység nem igényel nagyszámú magasan képzett munkaerőt, ezért a megfelelő munkaerő a térségben rendelkezésre áll. Az építőipari és a szállítmányozó vállalkozások számára is rendelkezésre

áll szabad munkaerő. A K+F tevékenységről nincs elég információnk, az építőipari vállalkozásokban a tevékenysége nem kötődik kizárólag a településhez.

1.9.5. Ingatlanpiaci viszonyok (kereslet-kínálat)

Dadon az ingatlanpiac az országos átlag alatti, gyenge. A gazdasági társaságok a már meglévő telephelyeiken bővítik a tevékenységüket. Új gazdasági tevékenység iránti ingatlan kereslet jelenleg is van a településen, A hatályos településszerkezeti tervben van fejlesztésre kijelölt gazdasági terület, azonban a közművesítés nem történt meg. A gazdasági fellendülés reményében az önkormányzat saját tulajdonú ingatlanokon kíván gazdasági területeket kijelölni.

1.10. Az önkormányzat gazdálkodása, a településfejlesztés eszköz- és intézményrendszere

1.10.1. Költségvetés, vagyongazdálkodás, gazdasági program

Dad Község Önkormányzata 2015-ben elfogadta el a település 2015-2019. évek közötti időszakra szóló gazdasági programját.

Az elfogadott program alapvetően választási ciklusra szól, de olyan stratégiai jellegű célokat is tartalmaz, amelyek közép és hosszú távon is megszabják az önkormányzati döntések irányát és összehangoltabbá teszik azokat. Az éves költségvetési rendeletek ezzel összhangban kerülnek elfogadásra.

A gazdasági program a bevezetés és helyzetelemzés után a tényleges gazdasági program az alábbi fejezetekkel foglalkozik részletesen

- Fejlesztési elképzelések
 - o Általános fejlesztési elvek
 - o Településkép
 - o Intézmények
 - o Oktatás
 - o Közművelődés
 - o Közélet
 - o Sport
 - o Támogatások

A megfogalmazott célok Dad Község fenntartható fejlődését, növekedésének biztosítását, vonzerejének fokozását kívánják szolgálni. Természetesen a célok megvalósítása külső tényezőktől is függ (pályázati kiírások, törvényi változások, források kedvezőtlen alakulása, stb), melyek befolyásolására a képviselő-testületnek nincs eszköze.

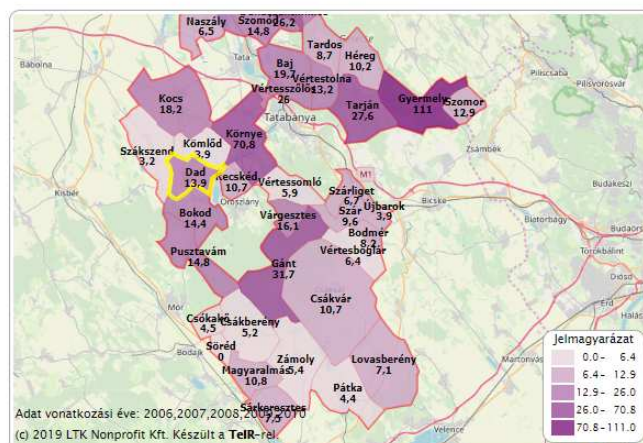
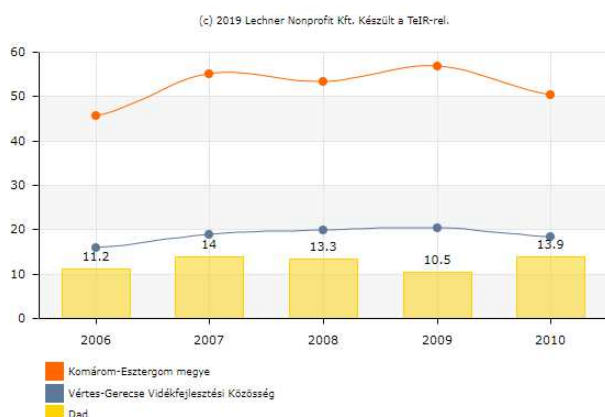
Dad önkormányzata 2019. évben 312 883 eFt költségvetési kiadással számol. Az önkormányzat bevétele 185 203 eFt, így a költségvetési hiány 127 680 eFt, melyet az előző évek maradványának igénybevételén keresztül valósítanak meg. A gazdálkodást hiteltartozás nem terheli.

A költségvetési kiadások 200 273 eFt beruházási kiadással számoltak.

Az önkormányzat 2019. évben a költségvetésben 20 eFt iparűzési adó bevétellel számolt. Az iparűzési adó bevétel a korábbi években az alábbi ábra szerint alakult

Egy lakosra jutó iparűzési adó (1000 Ft) – 2000-ig

Helyi önkormányzatok iparüzési adóbevétele, egy lakosra vetítve.



1.10.2. Az önkormányzat településfejlesztési tevékenysége, intézményrendszere

Az önkormányzat kötelező feladatait az Ötv. és a kapcsolódó ágazati törvények alapján végzi. A társulás keretében történő feladatellátás a hulladékgazdálkodás területére korlátozódik.

A művelődési ház üzemeltetése vállalkozás keretében működik.

Az önkormányzat gondoskodik kötelező feladatainak ellátásáról, döntéshozatalánál figyelembe veszi, hogy annak következményei nem veszélyeztethetik a kötelező feladatok ellátásának biztonságát.

Az önkormányzati feladatok ellátásánál nagy figyelmet fordít a lakosság szükségleteinek lehető legcélszerűbb és legmagasabb színvonalon történő kielégítésére. Kíváncsok, hogy a Képviselő-testület jól működővé és rendszeressé tegye kapcsolatát a községben tevékenykedő gazdasági egységekkel, illetve a község közeletét meghatározó civil szervezetekkel.

Az önkormányzatnak erősítenie kell a kistérségben betöltött szerepét. Különösen meghatározó jelentőségű az oktatás, nevelés területe, a területfejlesztéssel kapcsolatos együttműködés a térség többi önkormányzataival.

A partnertelepülési kapcsolat mellett törekedni kell a Dadhoz közel azonos lélekszámú hazai községekkel való szorosabb együttműködés kialakítása.

INTÉZMÉNYEK

Polgármesteri hivatal

Az önkormányzati épületben működő Bokodi Közös Hivatal Dadi Kirendeltsége a Fő utcán található. Az épületet 2010-ben felújították.

Iskolák-óvodák

A Nefelejcs Óvoda 2013-ban új épületbe költözött. Az épületben két óvodai csoport, minibölcsőde is működik. A férőhelyek száma 50 fő, a beiratot gyerekek száma 30 fő körül mozog.

Az általános iskola két épületben működik. A Felső Iskola épülete, ahol a tantermek nagy része található felújításra szorul. A régi óvoda épületben szintén az általános iskola használja, számítógép terem, könyvtár, fejlesztő szoba, hittanterem és technika terem kapott itt helyet. Ezt az épületet is fel kell újítani.

Főzőkonyha a régi napközi épületében kapott helyet. Az épület fejlesztését, felújítását az önkormányzat és a vállalkozó folyamatosan végzi.

Kulturális intézmények:

Az 1970-es években épült kultúrházat pályázati segítséggel 2005-ben újították fel, majd belső festés, akadálymentesítés és játszótér építés történt. Az épületet vállalkozó üzemelteti.

IKSZT- Földes-ház épülete a XX. század elején épült. A 2012-ben felújított épületben három üzemhelyiség és közösségi helyiség, játszóudvar működik. 2012-ben energetikai fejlesztés során napelemek kerültek az épületre.

Az önkormányzati tulajdonú tájház egy lakóház megvásárlását és átalakítását követően létesült. A nádtető felújítása és az épület állagmegóvása folyamatos feladatot jelent.

Egészségügyi intézmények:

Az eredetileg községházának épült épületben egy fő háziorvosi szolgálat biztosítja az egészségügyi alapellátást. Az épület a tető kivételével felújított, akadálymentes.

Egyházi intézmények:

A református egyházközség temploma a Fő utcán található. A templom 1748-ban épült gyülekezeti házként. Templommá bővítése a 1787-ben történt a torony építésével és a hajó bővítésével. A parókia 1920-ban épült a gyülekezet tagjainak összefogásával. A templom, a parókia és a lelkészlakás felújítását a református egyház folyamatosan végzi. Az iskola felújításában is részt vállal a község.

A katolikus templom 1783-ban épült. A katolikus egyház a Szent István király plébániát működteti Dadon, a plébános Mórról látja el feladatát. A plébánia 1993-ban a Székesfehérvári Egyházmegyéhez került. Az épület felújításra szorul.

Egyé igazgatási intézmények:

A településen önálló posta is működik.

Egyéb:

A községben a Református egyház tulajdonában levő temető üzemel.

1.10.3. Gazdaságfejlesztési tevékenység

Mezőgazdaság

Dad külterületének jelentős része mezőgazdasági művelés alatt álló szántó és legelő terület. Az elmúlt tíz évben a mezőgazdasági területeken új birtokközpontok nem alakultak ki. A településen jellemző a nagyüzemi növénytermesztés.

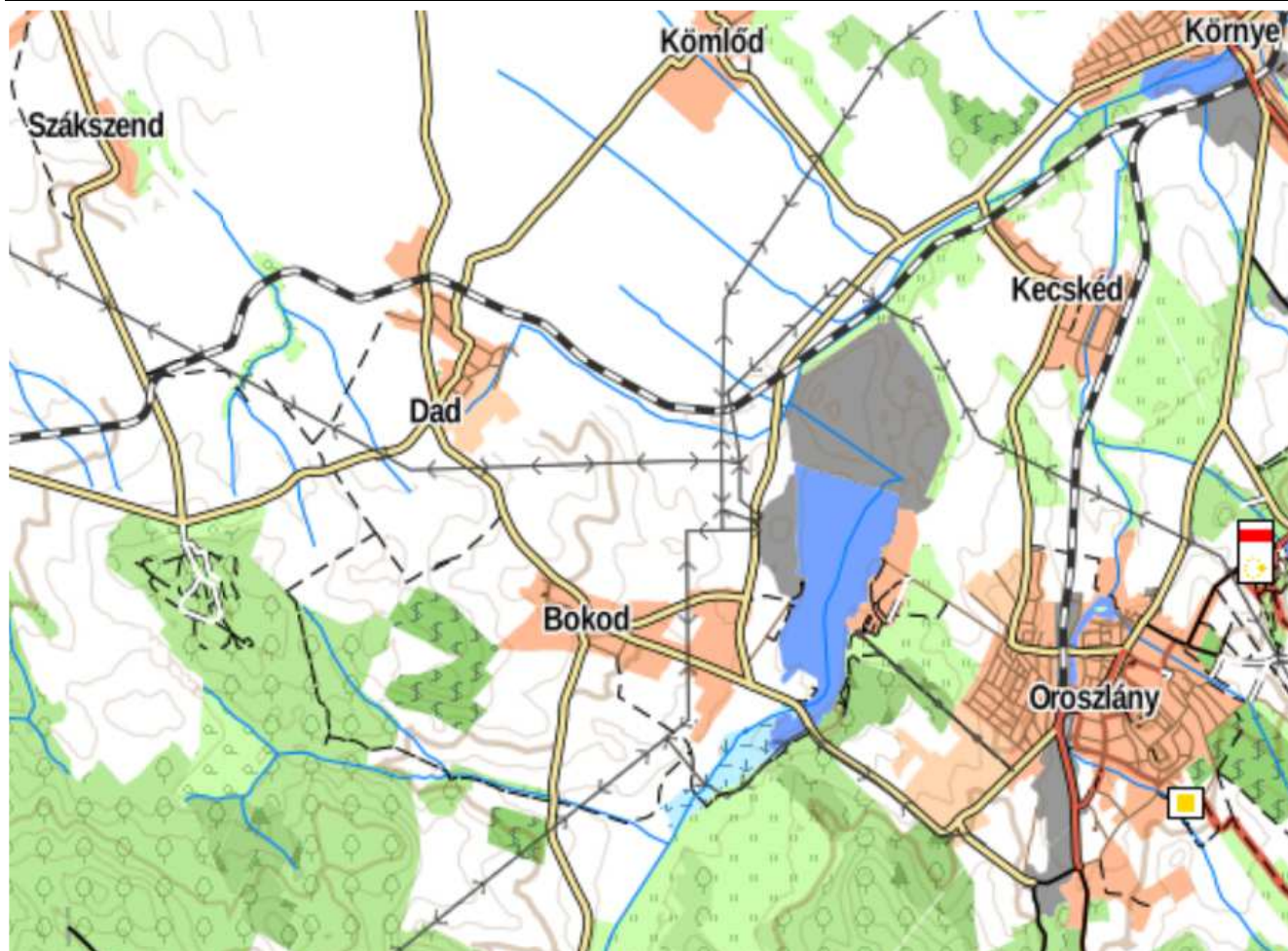
A község közigazgatási területén belül jelen vannak kistermelők és őstermelők, a háztáji gazdálkodás a családi házas területen kisebb-nagyobb mértékben szinte minden család kiegészítő jövedelemforrása.

Ipar

A községben működő gazdasági tevékenységek közül a legmeghatározóbb az építőiparhoz, szállításhoz kapcsolódó kereskedelmi, szolgáltató tevékenység. A vállalkozások nagyrészt falusias lakóterületen működnek, a település belterületén. A termelés további folytatása és fejlesztése folyamatos, a tulajdonosok fejlesztési elképzeléseit a tervezés során figyelembe kell venni.

Idegenforgalom

A település idegenforgalmi potenciálját egyrészt a nyugodt falusi környezet, valamint az országos ökológiai hálózathoz tartozó területe, a Vértes természeti környezete adja.

A települést túraútvonalak nem érintik (forrás: <http://terkep.turistautak.hu>)

Jelenleg a község természeti adottságai turisztikai szempontból kihasználatlanok. A műemlékek és helyi védelem alatt álló épületek látogatottsága csekélynek mondható. A településen jelen levő kiskereskedelmi egységek és szolgáltatások nem alkalmasak arra, hogy kiránduló turizmus épüljön rá. Településrendezési eszközökkel is ösztönözni kell az idegenforgalom fellendülését.

1.10.4. Foglalkoztatáspolitikai

A településen a foglalkoztatók száma megfelelőnek mondható.

A helyben foglalkoztatás elősegítését szolgálja az önkormányzat hatályos településfejlesztési koncepciója, a településrendezési tervek, valamint az önkormányzat gazdaságpolitikája is.

A foglalkoztatás szempontjából hátrányos helyzetűek közé sorolható az idősebb, nyugdíj előtt álló korosztály, a gyermekvállalást követően a munkaerőpiacra visszatérő nők, valamint a megváltozott munkaképességű emberek. A 15-24 éves korosztály munkaerő-piaci részvétele viszonylag alacsony, a fiatalok munkától való távolmaradása főként a képzési idő meghosszabbítása okozza, ugyanakkor ez a jelenség képzettebb munkaerő megjelenését is elősegíti a munkaerő piacon. Miután a településen csak általános iskola működik, a közép- és felsőoktatási tanulmányokat folytató fiatalok tanulmányaik idejére elkerülnek a településről, jobb esetben csak bejárnak a közeli megyeszékhelyre tanulni.

A fiatalok helybentartása az önkormányzat fontos feladata, melynek keretében fiatalok számára is kialakításra kerültek közösségi terek, melyeknek működtetése folyamatos. Az ifjúság számára kialakított közösségi terekben a helyi fiataloknak képzéseket, szabadidős és sportprogramokat szerveznek. A fiatalok helyben tartása, az elvándorlás mérséklése, a települések informális ifjúsági csoportjainak megerősítése közösségfejlesztő a településen élők közös érdeke.

1.10.5. Lakás- és helyiséggazdálkodás

Lakóterületek fejlesztése:

A településen az elmúlt 5 évben csekély számú új lakás, vagy ingatlan került megépítésre, kialakításra.

A községben kevés a szabad, értékesíthető, illetve bontásra ítélt épület, megosztható építési telek, annak ellenére, hogy a hatályos településrendezési eszközök jelentős lakóterületi fejlesztést tartalmaznak. Értékesíthető vagy bérlet útján hasznosítható önkormányzati helyiségek, ingatlanok nem állnak rendelkezésre.

Az igény azonban a többnyire teljes közművel rendelkező építési telkek iránt lenne, azonban forrás hiány miatt a telkek belterületbe vonását, kialakítását, közművesítését az önkormányzat nem tudja elvégezni. A pihenésre, aktív kikapcsolódásra alkalmas, rendezett táji és települési környezetben lévő külterületi ingatlanok iránti kereslet is csekély jelenleg, de bízva a gazdasági fellendülésben a hatályos településrendezési eszközökben kijelöl új lakóterületeket az önkormányzat fejlesztési területként meg kívánja tartani.

A település úthálózatának több mint fele szilárdburkolattal ellátott, törekedni kell a teljes útfelület burkolattal történő kiépítésére valamint, a meglévő burkolatok folyamatos javítására karbantartására.

1.10.6. Intézményfenntartás

A települési intézmények közül az óvoda, az orvosi rendelő, a polgármesteri hivatal, a főzőkonyha, az IKSZT és a tájház fenntartója az önkormányzat A művelődési házat vállalkozó üzemelteti, a sporttelepet a sportegyesület működteti.

1.10.7. Energiagazdálkodás

A településen az energiatakarékos üzemeltetés követelményei szerint készült napelemek létesültek az IKSZT épületén. Az önkormányzati intézmények energiahatékonyságának fejlesztése szerepel az önkormányzat 2015-2019. évi gazdasági programjában.

A közvilágítás korszerűsítése megkezdődött, a közeljövő feladata a hagyományos közvilágítási lámpatestek teljeskörű cseréje energiatakarékosra, melyet az önkormányzat pályázati forrásból tud csak megvalósítani.

1.11. Településüzemeltetési szolgáltatások

Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény 13. § (1) bekezdése, 20 kiemelt helyi közügy, valamint helyben biztosítható közfeladat között másodikként említi a településüzemeltetési feladatokat, melyek a következők:

- a közvilágításról való gondoskodás,
- kéményseprő-ipari szolgáltatás biztosítása,
- a helyi közutak és tartozékainak kialakítása és fenntartása,
- közparkok és egyéb közterületek kialakítása és fenntartása,
- gépjárművek parkolásának biztosítása

Az önkormányzat a településüzemeltetési feladatait társulási keretében illetve a polgármesteri hivatalnál foglalkoztatott 2 fő alkalmazott látja el. A településen a közfoglalkoztatottak létszámkerete 6 fő volt 2015-ben.

1.12. A táji és természeti adottságok vizsgálata

1.12.1. Természeti adottságok

Dad Község közigazgatási területe két magyarországi kistáj határvonalán terül el, melyek a következők:

A község Ny-i kétharmada:

Makrorégió (nagytáj):

Mezoregión (középtáj):

Mikrorégió (kistáj):

Dunántúli-középhegység nagytáj

Vértes–Velencei-hegyvidék középtáj

Bársonyos kistáj

A község K-i harmada:

Makrorégió (nagytáj):

Mezoregión (középtáj):

Mikrorégió (kistáj):

Dunántúli-középhegység nagytáj

Vértes–Velencei-hegyvidék középtáj

Által-ér-völgy kistáj

A természeti adottságokat e két kistáj jellemzői alapján értékeljük (Magyarország kistájainak katasztere, MTA Földrajztudományi Kutatóintézet, Budapest, 2010.). Az értékelésbe nem vonjuk be a közlekedés, a településhálózat és a népesség témákat, melyek a jelenlegi tájvizsgálat szempontjából érdektelenek vagy kisebb jelentőségűek.

A vizsgált település közigazgatási területe a Bársonyos kistáj központi részén és az Által-ér-völgy kistáj középső részének Ny-i oldalán terül el. A kistájak közötti határvonalak általában nem egyértelműen meghatározott vonalak. A két kistáj határvonalát a meglévő terepen határozott és konkrét tájélem nem jelöli ki. A kistájhatár nagyjából az Által-érrel egy-két km távolságban párhuzamosan húzódik ÉK–DNy irányba. Ettől a vonaltól ÉNy-ra fekvő települési terület (benne a belterület) a Bársonyos kistájhoz, a DK-re eső településrész az Által-ér-völgy kistájhoz tartozik. A következőkben egymás mellett értékeljük a két kistáj tulajdonságait:

Domborzat

<i>Bársonyos (Dad ÉNy-i része)</i>	<i>Által-ér-völgy kistáj (Dad DK-i része)</i>
Medencealjzata mozaikosan összetöredezett, árkos sasbérce szerkezetű; a dombhátak és az eróziós völgyek ezek felszíni vetületei. A szeizmikusan érzékeny területek közé sorolható a kistáj. Enyhén hullámos, völgyekkel tagolt mikroformákban gazdag. Főbb felszínformái a fejlődés különböző stádiumaiban lévő deráziós, eróziós-deráziós völgyek és deráziós dombhátak. Helyenként futóhomokleplek takarják.	A kistáj, mivel közethatár mentén jött létre, alakrajzilag aszimmetrikus Szélesebb-keskenyebb alluviális síkját 2–3 terasz kíséri, a magasabban fekvő lejtőkön tanúhegyek, eróziós-deráziós, deráziós völgyek, deráziós páholyok formacsoportjai sorakoznak. Ezek fiatalos, mozgalmas geomorfológiai arculatot kölcsönöznek a tájnak.

Földtan

<i>Bársonyos (Dad ÉNy-i része)</i>	<i>Által-ér-völgy kistáj (Dad DK-i része)</i>
Az alaphegységet elsősorban kréta időszaki képződmények alkotják. ÉNy-DK-i és erre merőleges szerkezeti vonalak enyhén hullámos, alacsony fekvésű dombságot	Az Által-ér-völgy a Dunántúli-középhegység csapásában DNy–ÉK-i szerkezeti vonalak mentén formálódott eróziós völgyrendszer, amely a Vértes

határolnak el a Vértes É-i hegységi előterében. A felszínfejlődés korábbi időszakában a Bársonyos a Vértes hegyláb felszínének tartozéka volt, a Vértestől az Által-ér hátravágódásával, eróziós tevékenységével választotta le.	sasbérc-sorozatának a határán alakult ki. Közethatár mentén létrejött, alakrajzilag aszimmetrikus kistáj. Fiatalos, mozgalmas geomorfológiai arculatot kölcsönöznek a kistájnak a magasabban fekvő lejtőkön lévő tanúhegyek, eróziós-deráziós, deráziós völgyek, deráziós páholyok formacsoportjai. A mezozoos aljzatban a kréta időszaki szerkezeti mozgások következtében jelentős mértékű domborzati különbségek alakultak ki. A középső-eocén tengerelöntés nyomán jelentős kiterjedésű kőszénösszletek keletkeztek.
--	--

Éghajlat

<i>Bársonyos (Dad ÉNy-i része)</i>	<i>Által-ér-völgy kistáj (Dad DK-i része)</i>
A kistáj mérsékelt hűvös, mérsékelt száraz éghajlatú. Az évi napfénytartam kevéssel 1950 óra alatti, amelyből nyáron 770–780 óra körüli, télen mintegy 180 óra napsütés várható. Az évi középhőmérséklet átlagos értéke D-en 9,6 °C, É felé 10,0 °C-ig emelkedik. A vegetációs időszak középhőmérséklete 16,0 °C. A legmelegebb nyári nap maximum hőmérsékletének sokévi átlaga 33,0–33,5 °C, a leghidegebb téli napoké –16,0 °C körüli. A csapadék évi mennyisége az országos átlaghoz igazodik: évi 580 mm, de Ny-on meghaladja a 600 mm-t. A hótakarós napok átlagos száma mintegy 38–42 nap, az átlagos maximális hóvastagság 22–24 cm. A nyugati–északnyugati szelek uralkodók. Az átlagos szélsősebesség 3,0 m/sec értéket mutat. A kedvező fekvésű területek szőlő- és gyümölcs termesztésre is alkalmasak, általában azonban a szántóföldi és a kevésbé vízigényes kertészeti növények számára kedvező az éghajlat.	Mérsékelt hűvös, mérsékelt száraz éghajlatú kistáj. Az évi napfénytartam 1950 óra alatti, amelyből nyáron 780 óra körüli, télen mintegy 180 óra napsütés várható. Az évi középhőmérséklet átlagos értéke D-en 9,5 °C, de É-on eléri a 10,0 °C-t is. A vegetációs időszak középhőmérséklete 16,0 °C. A legmelegebb nyári nap maximum hőmérsékletének sokévi átlaga 32,5–33,5 °C, a leghidegebb téli napoké –16,0 °C körüli. A csapadék évi mennyisége az országos átlaghoz igazodik: a kistáj középső vidékein évi 580–600 mm, máshol 620 mm körüli. A hótakarós napok átlagos száma É-on átlagosan 35, máshol mintegy 38–42 nap, az átlagos maximális hóvastagság 22 cm. A nyugati, de gyenge szeleknél az ÉK-i szelek uralkodók. Az átlagos szélsősebesség 3,0 m/sec alatti értéket mutat. Éghajlata elsősorban a szántóföldi és kevésbé hő- és vízigényes növények, kertészeti kultúrák termesztésére alkalmas.

Vizek

<i>Bársonyos (Dad ÉNy-i része)</i>	<i>Által-ér-völgy kistáj (Dad DK-i része)</i>
A kistáj mérsékelt vízhiányos terület. A Dunába folyó Concó jobb oldali felső és az Által-ér bal oldali felső vízgyűjtőjének a patakjai vezetik le a vizét. A kistájnak két állóvize van, mindkettő természetes eredetű. A talajvíztükör összefüggését csak egyes meredek lejtőjű dombosorok szakítják	A kistáj mérsékelt vízszegény terület. Fő vízfolyása a kistáj névadója: az Által-ér. Az árvizek időszaka a tavasz és a kora nyár, míg a kisvizeké az ősz. A kistáj két természetes tavának felszíne 10,4 hektár, de a hat mesterséges tározóé 230 hektár. Köztük legnagyobb a bokodi hűtő (160

<p>meg. Mélysége általában 4–6 m között van. Mennyisége csekély. Kémiai jellege kalcium-magnézium-hidrogénkarbonátos. A kistáj rétegvizekkel is csak mostohán ellátott, az artézi kutak száma kicsi. A mélységük 50–200 m, a vízhozamuk mérsékelt, jellemző a magas vastartalom.</p>	<p>hektár). A talajvíz 4–6 m között mindenütt elérhető, mennyisége is számottevő. Kémiai jellege kalcium-magnézium-hidrogénkarbonátos, de Tatabánya környékén nátriumos is. A rétegvíz-készlet területileg változó. A bányavíz-kiemelés miatt szintje a korábbi évtizedekben erősen süllyedt, azóta viszont a karsztvízszint jól követhetően emelkedik. Az artézi kutak száma kevés. Mélységük helyenként több száz m, de vízhozamuk mérsékelt. A terület vízbázis jellege miatt kiemelt vízminőség-védelmet igényel.</p>
--	---

Talajok

<i>Bársonyos (Dad ÉNy-i része)</i>	<i>Által-ér-völgy kistáj (Dad DK-i része)</i>
<p>A kistáj enyhén hullámos, hordaléklejtős hegylábfelszínének löszös és egyéb periglaciális üledékein – 45% területen – agyagbemosódásos barna erdőtalajok fordulnak elő. Az alacsonyabb térszínek löszös üledékein barnaföldek (13%) és csernozjom barna erdőtalajok (33%) képződtek. Mechanikai összetételük vályog vagy homokos vályog. Vízgazdálkodási tulajdonságaik többnyire kedvezőek. A hegylábfelszint követő alacsonyabb síkon kedvező termékenységű mészlepedékes csernozjom talajok 4% területi részarányt képviselnek. A kistáj É-i, ÉK-i vízfolyásainak öntésanyagán vályog mechanikai összetételű réti öntéstalajok találhatók (4%).</p>	<p>A völgyeségi kistáj két különböző kőzet – triász mészkő és dolomit, valamint laza üledékek – határán található. A völgy peremén löszös és homokos üledékek talajait közel azonos területi megoszlásban (42 és 43%) agyagbemosódásos barna erdőtalajok és barnaföldek alkotják. Vízgazdálkodásuk a homok mennyisége szerint változik. Mechanikai összetételük általában homokos vályog. Az Által-ér környezetében gyakoriak a vályog mechanikai összetételű öntés réti talajok (14%). Ezek felszíntől karbonátosak és vízgazdálkodásuk általában kedvező.</p>

Növényzet

<i>Bársonyos (Dad ÉNy-i része)</i>	<i>Által-ér-völgy kistáj (Dad DK-i része)</i>
<p>A kistáj déli, dombvidéki jellegű részén a meghatározó vegetációtípust erdők alkotják. A sok telepített faállomány és jellegtelen gyepszintű, csertölgy alkotta erdő mellett még ma is találunk karakteres fajkészletű tölgyeseket (gyöngyvirág – <i>Convallaria majalis</i>, szagos galaj – <i>Galium odoratum</i>, keltikefajok – <i>Corydalis</i> spp.). Ezek többnyire cser és kocsányos tölgy alkotta, fényben gazdag állományok, kisebb részben gyertyános kocsányos tölgyesek. A patakok mellett égeres ártéri erdők találhatók. A kis kiterjedésű erdei élőhelyek közül</p>	<p>Az Által-ér völgyét egykor erdős vegetáció uralhatta, amely a völgyben ártéri jellegű erdőkből, a környező dombokon különféle tölgyesekből állhatott. Mára ebből igen kevés maradt. Az ártéri erdőket néhány kis égeres képviseli. A kistáj szélein néhol kisebb-nagyobb tölgyes-maradványokat találunk, de ezek között sok a jellegtelen, csertölgy alkotta állomány. A kevesebb természetközeli erdőt cseres- és gyertyános-tölgyesek jelentik. A vízfolyások mellett többfelé kisebb-nagyobb vízi-vízparti vegetációmozaik</p>

<p>kiemelhetők a bükkösök, a nyílt homoki tölgyes foltok és a fás legelők. Az északi részt kultúrtáj uralja, szántóföldekkel, településekkel. A kis kiterjedésben megmaradt természetesebb növényzetű foltok többnyire különféle gyepek. Homoki sztyepprétek, kisebb nyílt homoki gyepek fragmentumok a kistáj déli, erdős felén is megtalálhatók, de itt, az északi részen ez számít a leggyakoribb természetes élőhelynek (homoki árvalányhaj – <i>Stipa borysthénica</i>, magyar csenkesz – <i>Festuca vaginata</i>, aranyfürt – <i>Aster linosyris</i>, kökörcsinfajok – <i>Pulsatilla</i> spp.). A száraz homoki gyepek mellett említést érdemelnek a löszös részek száraz gyepei (macskahere – <i>Phlomis tuberosa</i>, hengeres peremizs – <i>Inula germanica</i>, pusztai meténg – <i>Vinca herbacea</i>, tavaszi hérics – <i>Adonis vernalis</i>, kései pitypang – <i>Taraxacum serotinum</i>) és a patakokat helyenként kísérő üde-nedves növényzet (nádasok, mocsár- és sásrétek, forrásos helyek – fehér zászpa – <i>Veratrum album</i>, tőzegpáfrány – <i>Thelypteris palustris</i>, kornistárnics – <i>Gentiana pneumonanthe</i>, zsombéksás – <i>Carex elata</i>, keserű kakukktorma – <i>Cardamine amara</i>). Gyakori élőhelyek: L2b, RC, K1a, H5b; közepesen gyakori élőhelyek: J5, B1a, D34, P45, H5a, G1, H4, RB, P2b, OB; ritka élőhelyek: K5, B5, B3, B4, P2a, J1a, RA, M8, D1, D2, J2, D5, A23. Fajszám: 500–600; védett fajok száma: 10–20; özönfajok: aranyvessző-fajok (<i>Solidago</i> spp.) 3, bálványfa (<i>Ailanthus altissima</i>) 2, akác (<i>Robinia pseudoacacia</i>) 4.</p>	<p>képződött. Ezt a nagyobb kiterjedésű, változatosabb növényzetű foltokon nádasok, sás- és mocsárrétek alkotják, amelyek ritkább vízparti élőhelyekkel egészülhetnek ki (pl. zsombékosok, kékperjések, patakparti magaskórósok – fehér zászpa – <i>Veratrum album</i>, keserű kakukktorma – <i>Cardamine amara</i>, kornistárnics – <i>Gentiana pneumonanthe</i>, lápi nyúlarkfű – <i>Sesleria uliginosa</i>). Az Által-értől kissé távolabbi, jobbára felszántott területeken kisebb kiterjedésben különféle száraz gyepek (nyílt homoki gyepek, homoki sztyepprétek, löszgyepek, erdőssztyepprétek) maradtak fenn (homoki kocsord – <i>Peucedanum arenarium</i>, kékcseresznye – <i>Jasione montana</i>, csillagöszirózsa – <i>Aster amellus</i>, buglyos zsanót – <i>Chamaecytisus austriacus</i>, tavaszi hérics – <i>Adonis vernalis</i>, tömjénillat – <i>Libanotis pyrenaica</i>). Említést érdemel még a néhány nyílt homokitölgyes- és fáslegelő-maradvány. Gyakori élőhelyek: L2b, L2a, RC, K1a, K2, H5b; közepesen gyakori élőhelyek: J5, RB, P2b, OB, D34, P45, M4, B1a, H5a; ritka élőhelyek: L2x, OC, P2a, G1, H4, D1, E1, B5, RA, J2, A1, B2, B3, B4, D2, D5, D6. Fajszám: 500–600; védett fajok száma: 10–20; özönfajok: aranyvessző-fajok (<i>Solidago</i> spp.) 3, bálványfa (<i>Ailanthus altissima</i>) 2, akác (<i>Robinia pseudoacacia</i>) 4.</p>
--	---

Növényföldrajzi helyzet

A vizsgált terület a Magyarország nagy részén elterülő Pannóniai Flóratartomány (*Pannonicum*) Dunántúli-középhegység flóraidékének (*Bakonyicum*) Vértes és Bakony flórajárásába (*Vesprimense*) tartozik. A flórajárásra a táblás mészkő- és dolomithegységek jellemzők, ahol a csapadékosabb klíma hatására a magasabb tengerszint feletti területeken vagy azonálisan az északi lejtőkön már alacsonyabban is viszonylag nagy kiterjedésű gyertyános-tölgyesek és bükkösök terülnek el, ugyanakkor már erősebb a szubmediterrán hatás és számos ilyen elterjedésű flóraelem, köztük örökzöld fajok is előfordulnak.

A jellegzetesebb potenciális erdőtársulások közül említést érdemelnek a következők:

- csereszömörccs karsztbokorerdők (*Quercus-pubescenti-Cotinetum*)
- molyhos cseres tölgyesek (*Orno-Quercetum pubescenti-cerris pannonicum*)
- cseres kocsánytalan tölgyesek (*Quercetum petraeae-cerris pannonicum*)

Gyakoriak a sziklagyepek (*Caricetum humilis*, *Diplachno-Festucetum sulcatae*, *Festucetum glaucae hungaricum* stb.). Jellegzetes lágyszárú fajok a nádtippán (*Calamagrostis neglecta*), a magyar

gurgolya (*Seseli leucospermum*), a borzas peremizs (*Inula hirta*), a sugaras zsoltina (*Serratula radiata*). A művelés visszaszorulása és az élőhelyek felaprítása következtében nagy az inváziós terhelés: különösen az ezüstfa (*Elaeagnus angustifolia*) és a magas aranyvessző (*Solidago gigantea*) jelenléte meghatározó.

Az erdőterületeket elsősorban közép- és időskorú keménylombú erdők fedik. Az erdők átlagos évi folyónövedéke 2,5–3,5 m³/ha között változik. A mezőgazdasági területhasznosítás jelentősebb kultúrái a búza, a kukorica és a silókukorica.

Dad Község természeti adottságai

A község teljes közigazgatási területe 158 és 245 mBf tszf-i magasságon fekszik. A külterület legmélyebb pontja az Által-ér mentén található, ahol a vízfolyás kilép a község közigazgatási területéről, a legmagasabb pont pedig a belterületől D-re, egy szántóként művelt magaslaton fekszik. A község belterülete jellemzően 190 és 220 mBf-i magasságban, enyhén hullámzó felszínű, többnyire sík vagy enyhén ÉK felé lejtő terepfelszínen található, melyet mélyvonalként az időszakos vízhatású Dadi-vízfolyás határol É felől.

A település belterületének mikroklimáját a nyílt és sík terepfelszín illetve a meredekebb területek esetében a kitettség befolyásolja. Növényzet nélküli felszínen vagy sík illetve D-i kitettségű terepen a besugárzás nagyobb, a hó hamarabb elolvad, a terület nyáron gyorsabban kiszárad. Az É–ÉNy-i szelektől a település védtelen. A szántók között nincs vagy nagyon ritka az erdősáv, ezért a defláció gyakori.

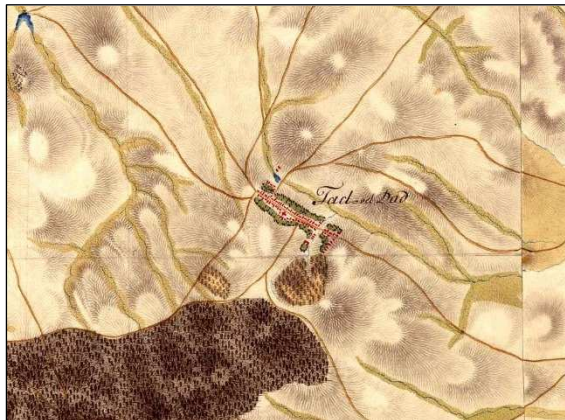
A település felszíni vizeit a Dadi-vízfolyás, a Szendi-ér, a Szendi-Dadi-ér, a Kömlődi-vízfolyás vezeti le ÉK felé az Által-érhez. Állóvíz a településen csupán három kis vízfelületű van: kettő a Szendi-ér mentén a külterület ÉNy-i részén és egy a belterületen a Badacsonyi utcában. Mindhárom kis tó vízfelülete kisebb 0,7 hektárnál.

1.12.2. Tájhasználat, tájszerkezet

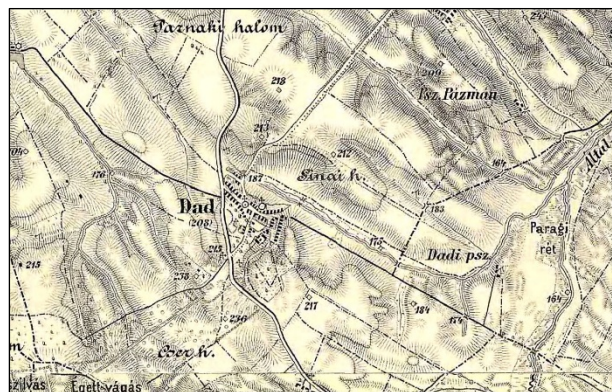
1.12.2.1. Táj történeti vizsgálat

A vidék nem volt ismeretlen a rómaiak előtt. A közel kétezer éve Pannóniába betelepült rómaiak már meglévő kultúrákat találtak illetve igáztak le. A közel négy évszázadig tartó római aranykort a népvándorlás hullámai sodorták el, melyet a honfoglalás követett. A magyarok kezére 896 és 900 között került a terület, amikor Árpád fejedelem átkelt a Vértes hegység láncán. A megye déli részén, így a falu területén is Szabolcs honfoglaló vezér leszármazottai, vagyis a Csák nemzetség szerzett magának birtokokat. Géza fejedelem kikeresztelkedéséig a kárpát-medencei magyarság sem végleges településhálózattal, sem tervezett faluszerkezettel nem rendelkezett. A környéken a XI. századra viszont már kialakultak a települések és Szent István király rendelete szerint minden tizedek falu templomot volt köteles építeni.

A középkori virágkort a török háborúk szüntették meg, mikor Dad és a környező települések a Török Birodalom és a Magyar Királyság háborúktól, portyázásoktól dúlt határterületté váltak. A stratégiai fontosságú Fehérvár és Buda közelsége miatt közel 150 évig háborús területté vált a környék. 1529-ben a törökök a községet teljesen elpusztították, de később a lakosság visszaszivárgott. A török háborúk és a kuruc szabadságharc elbukása után újraéledő község 1718-ban teljesen leégett, így azt újra kellett építeni. A XVIII. század 2. feléből már rendelkezünk a községről a tájhasználatot is bemutató térképi anyaggal (1. katonai felmérés – 1763–1787), ami szerint a település egyutcás község volt a mai Fő utca helyén lévő házakkal és a lakott területtől D-re két helyen is szőlőt műveltek valamint a településtől D-re nagy területű erdők terültek el a következő térképvázlat szerint:

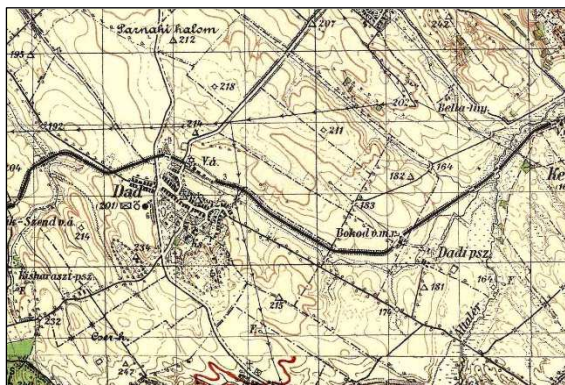


A XIX. században végzett II. katonai felmérés (1819–1869, térképkivágat balra) és a III. katonai felmérés (1869–1889, térképkivágat jobbra) szerint a település egyutcás jellege (a jelenlegi Fő utca dominanciájával) megmaradt és ennek K-i részén terjeszkedett D felé a falu (jelenlegi Kossuth és Badacsonyi utcák). A szőlőterületeket továbbra is művelték, de a településtől D–DNy-ra lévő erdők területe egyre inkább csökkent és azok helyén egyre nagyobb arányban szántókat létesítettek:



A XIX. század közepén a lakosság főleg állattenyésztéssel foglalkozott. A községnek több gulyája volt, és 300 lóból és csikóból álló ménes legelt a nagy kiterjedésű legelőkön. 1860-ban újabb tűzvész pusztított és egy kolerajárványban az akkori lakosság csaknem harmada (közel 400 fő) elpusztult. A XIX. századra a fenti térképvázlatokon is látható, hogy már kialakultak a jelenlegi nyomvonalon futó külterületi utak is. A térképek jól mutatják a tájhasználat mezőgazdasági jellegét és a tájrészletet sűrűn beborító úthálózatot. Ekkor még a települést É felől megkerülő Pápa–Bánhida vasútvonalnak még nyoma sem volt, azt csupán 1901–1902-ben építették. A vasútépítésnek a XX. század legelején óriási gazdasági és ezzel egyben tájhasználati és tájképet meghatározó szerepe volt. A vasút építéséhez a faluból hordták a kavicsot. Dadi kavicsot használtak még a közutak faluban húzódó útvonalainak építéséhez (Kisbér, Tatabánya, Oroszlány, Kocs felé), valamint a Bánhidai Erőmű építéséhez is. Napjainkban már nincs termelés a kavicsbányában, de a kitermelt anyag helyét nem töltötték fel (Kövecses).

A legnagyobb tájalakító tevékenységet a XX. században élte át a falu és lakossága. A negyedik katonai felmérés (1941) szerinti térképen már látható a század elején megépült vasútvonal, a külterületet behálózó légvezetékek rendszere és a még álló külterületi puszták is a következő térképkivágat szerint:



A II. világháború után új utcák épültek, a község D felé terjeszkedett a Fő utca meghatározó szerepe megmaradt. A mezőgazdaságot téjesztették, a külterületen számos mg-i üzem létesült. A községben kiépült a közműhálózat (víz, villany, gáz, közvilágítás), a külterületen magasfeszültségű légvezetékek, a településközpontban számos középület épült.

1.12.2.2. A tájhasználat értékelése

A tájhasználat a tájpotenciál adottságainak társadalmi célú igénybevétele. A tájpotenciál a táj teljesítőképessége, amelynek alkotói az adott tájegység egymással kölcsönhatásban álló ökológiai, ökonómiai és tájképi potenciáljai. A tájpotenciál kifejezi a tájhasználat lehetséges mértékét, azt, hogy egy táj milyen mértékben alkalmas a társadalom sokrétű igényeinek kielégítésére. Más megfogalmazás szerint a tájhasználat a természetes rendszerekbe való olyan mesterséges, antropogén beavatkozás, amely a természet adta lehetőségeket tudatos, célirányos, egyéni vagy közösségi célok szolgálatába állítja.

Dad Község közigazgatási területén a mezőgazdasági termelés a domináns, de ezen kívül többféle tájhasználat található, mely tükröződik a tájszerkezetben. A tájhasználat csekély diverzitása (sokfélesége) a Bársonyos kistáj mezőgazdaságra kedvező természeti adottságaiból következik. A továbbiakban a település egyes tájhasználatait mutatjuk be részletesen:

Települési tájhasználat

Dad Község területén a települési tájhasználat a közigazgatási terület körülbelüli közepén, egy tömbben elhelyezkedő településre koncentrálódik. A hajdani egyutcás falu mára többutcás, közel 130 hektáron elterülő településsé fejlődött. Jelentős külterületi lakott hely nincs.

Közlekedési tájhasználat

A település közigazgatási területét főútvonal nem érinti, de négy irányból alsóbbrendű közutakon a település megközelíthető Kömlőd, Bokod, Császár és Kocs települések felől. A közutak kétpályás, aszfaltozott utak, viszonylag kis forgalmúak. A belterületi utak többsége aszfaltburkolattal ellátott, a külterületen inkább a földutak dominálnak és tárják fel a tájrészletet.

A település közigazgatási területét Ny–K irányba szeli ketté a Pápát Bánhidával összekötő egypályás, nem villamosított vasútvonal. Dad Községnek a belterület É-i részén vasúti megállóhelye van. 2007. március 3-án közlekedett utoljára személyvonat ezen a megállóhelyen, azóta szünetel a személyszállítás a vasútvonalon. Légi közlekedés nem jellemző. Repülőtér a közelben nincs. A térség vízfolyásai vízi közlekedésre nem alkalmas méretűek. Kiépített kerékpárút Dad Község területén nincs.

Erdőgazdasági tájhasználat

Az erdőgazdasági tájhasznosítás a község területén alárendelt. Nagy területű (több száz hektár), összefüggő erdőterület nincs. A külterületen több kisebb, egymástól nagyobb távolságra lévő, a tájrészletben mozaikszerűen elhelyezkedő erdőfoltok találhatók. A legnagyobb erdőtömb területe közel

hét hektár. Az erdők elsődleges rendeltetése elsősorban gazdasági, kisebb részben védelmi. Közjóléti elsődleges rendeltetésű erdő a község területén nincs. A térségben gyakoriak a mozaikosan, a völgytalpakon, vízfolyások és utak, mezsgyék mentén kialakult erdőfoltok, -sávok, főleg akácosok. A termőhelyi viszonyok és a tájpotenciál kihasználása inkább a mezőgazdasági kultúráknak kedvez.

Vadgazdálkodás

A vadgazdálkodás az erdőgazdálkodással összefügg. A nagy területű erdők hiánya és a tájrészlet mezőgazdasági jellege (főleg szántók, kisebb részben kaszálók, legelők) miatt elsősorban apróvadban (fácán, mezei nyúl) gazdag a térség illetve a nagyvadak közül az őz választja élőhelyül a szántókat, gyepeket illetve a kisebb erdőfoltokat. Vadászati, vadgazdálkodási rendeltetésű létesítmények (vadföld, magasles, sózó, etető, dagonya stb.) a község területén megtalálhatók.

Mezőgazdasági tájhasználat

A mezőgazdasági területek közül döntő részarányú a szántóföldi művelésű, ezt követik a gyepeggazdálkodással (rét, legelő) érintett területek. A térségben a mezőgazdálkodás évszázados hagyományokkal bír, a vidék jellemző szántóföldi növénye többek között a kukorica és a cukorrépa. A település ipari üzemének többsége is a mezőgazdasághoz köthető.

Kertgazdasági tájhasználat

A település belterületétől D-re két kisebb hajdani zártkerti területen kisüzemi szőlő- és gyümölcstermesztés folyik/folyt már évszázadokon keresztül (már az első katonai térkép is ábrázolja a két szőlőskertet a XVIII. század közepén). Jellemző tendencia, hogy a keskeny parcellákat egyre inkább kisüzemi szántókként hasznosítják a gazdák. Több hektár nagyságú intenzíven művelt gyümölcsös a község területén nem található. Nagy területen művelt szőlő nincs.

Vízgazdálkodási területek

Legjelentősebb vízfolyás az Által-ér, mely a külterület ÉK-i részén egy rövid szakaszon érinti a települést. Az Által-ér községet érintő bal oldali mellékvízfolyásainak vízhozama erősen változó és ingadozó, többnyire időszakos vízhatásúak. A község három kis tava mérete miatt nem jelentős vízfelület.

Idegenforgalom

A vizsgált település jelentős idegenforgalmi vonzerővel nem rendelkezik, üdülőkörzetnek nem része. A településen jelentős átmenő forgalom nincs. Idegenforgalmi célpontok nincsenek. Szálláshelyek a község területén csak a falusi turizmus keretében (vendégházak) érhetők el.

Ipari, gazdaság, bányászati jellegű tájhasználat

A község területén jelenleg művelt bányagödör nincs. A tájképet illetve tájjelleget meghatározó ipari jellegű építmények közül meghatározók a település É-i szélén lévő gazdasági területek. A község belterületén még számos kisebb ipari üzem található (nagy részük szintén a mezőgazdasághoz köthető).

1.12.3. Védett, védendő táji-, természeti értékek, területek

1.12.3.1. Tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő területek

A Komárom–Esztergom megye Területrendezési tervéről szóló rendelet a település egy részét sem sorolja országos vagy térségi jelentőségű tájképvédelmi terület övezetébe. Az OTrT módosítása szerint sincsenek a település területén tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő övezetek.

1.12.3.2. Nemzeti és nemzetközi természetvédelmi oltalom alatt álló vagy védelemre tervezett terület, érték, emlék

Országos jelentőségű természetvédelmi terület

Fogalommeghatározás: miniszteri rendelettel létesített nemzeti park, tájvédelmi körzet, természetvédelmi terület vagy természeti emlék, továbbá törvény erejénél fogva (ex lege) védett természetvédelmi terület (láp, szikes tó) vagy természeti emlék (kunhalom, földvár, forrás, víznyelő). Ez utóbbiakat (ex lege védett területek és értékek) egy külön fejezetben részletezzük.

Dad Község közigazgatási területén (és a szomszédos települések Dad felé eső részein) országos jelentőségű természetvédelmi terület NEM található. Legközelebbi védett terület a Vértesi Tájvédelmi Körzet, ami DK felé min. tíz km-re található.

Helyi jelentőségű természetvédelmi terület

Helyi jelentőségű védett természeti területeknek nevezzük a települési – Budapesten a fővárosi – önkormányzat által, rendeletben védetté nyilvánított természeti területeket. Védelmi kategóriájukat tekintve lehetnek természetvédelmi területek (TT) vagy természeti emlékek (TE) is.

Megyei szintű védetté nyilvánításokra 1971-től került sor, amikor a megyei tanácsok és azok végrehajtó bizottságai (Budapesten a Fővárosi Tanács és Végrehajtó Bizottsága) megkapták ezt a jogkört. Számos tanácsrendelettel és VB határozattal védetté nyilvánított megyei (helyi) védett természeti terület jött létre 1990-ig, amikor aztán az önkormányzatok megalakulásával a helyi védetté nyilvánítás a jegyző (főjegyző) hatáskörébe került. A helyi jelentőségű védett természeti területek védetté nyilvánítása és a fenntartásukról való gondoskodás a települési önkormányzatok hatáskörébe tartozik.

A helyszínelés és az adatgyűjtés során nem találtunk a település közigazgatási területén helyi jelentőségű védett természeti területet vagy emléket.

Natura 2000 terület

Az Európai Unió által létrehozott Natura 2000 egy olyan összefüggő európai ökológiai hálózat, amely a közösségi jelentőségű természetes élőhelytípusok, vadon élő állat- és növényfajok védelmén keresztül biztosítja a biológiai sokféleség megővését és hozzájárul kedvező természetvédelmi helyzetük fenntartásához, illetve helyreállításához. A Natura 2000 hálózat az Európai Unió két természetvédelmi irányelve alapján kijelölendő területeket – az 1979-ben megalkotott madárvédelmi irányelv (79/409/EGK) végrehajtásaként kijelölendő különleges madárvédelmi területeket és az 1992-ben elfogadott élőhelyvédelmi irányelv (43/92/EGK) alapján kijelölendő különleges természetmegőrzési területeket – foglalja magába. A hálózat felállításának legnagyobb előnye, hogy Magyarország természeti értékei, egy az eddigénél magasabb szintű, európai uniós jogi védelmet kapnak, ami nagymértékben támogatja a hazai természetvédelmi törekvéseket és munkákat, elősegítve páratlanul gazdag természeti értékeink hatékonyabb védelmét. Megjegyzendő ugyanakkor, hogy a Natura 2000 hálózat egy kiegészítő eszköz a hazai természetvédelem számára. A hálózat területei nem helyettesítik a hazai védett természeti területek rendszerét, hanem azt kiegészítik.

Dad Község közigazgatási területén (és a szomszédos települések Dad felé eső részein) Natura 2000 védettségű terület NEM található.

Ex-lege védett természeti érték

A 1996. évi LIII. törvény 23. §-a értelmében "Ex lege" védett természeti területnek minősül és ennél fogva védelem alatt áll hazánkban valamennyi forrás, láp, barlang, víznyelő, szikes tó, kunhalom, földvár. Ez alapján védett természeti területek országos jelentőségűnek minősülnek.

Az Országos Barlangnyilvántartás szerint Dad Község közigazgatási területén nem található barlang. Egyedi hatósági határozattal lehatárolt határvonalú vagy lehatárolásra váró ex lege védett láppal érintett ingatlan sincs. Megbízható forráskataszter a településre nem található. Víznyelőket nem regisztráltak a település területén. Szikes tó, kunhalom, földvár Dad Község közigazgatási területén nem található.

Egyedi tájértékek

A tájak karakterének fontos összetevői az egyedi tájértékek. A természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény (Tvt.) 6. § (3) (4) és (5) bekezdése értelmében egyedi tájértéknek minősül az adott tájra jellemző olyan természeti érték, képződmény és az emberi tevékenységgel létrehozott tájalkotó elem, amelynek természeti, történelmi, kultúrtörténeti, tudományos vagy esztétikai szempontból a társadalom számára jelentősége van, de nem állnak műemléki vagy természetvédelmi oltalom alatt. A tájérték környezetével együtt védendő.

Javasoljuk a település teljes közigazgatási területén az egyedi tájértékek számbavételét, kataszterezését! Egy szakmailag megfelelően összeállított egyedi tájérték kataszter segítségével a tájértékek állapota megőrizhető vagy javítható, a településen élők identitását növeli és idegenforgalmi vonzerővel is bírhat.

Egyéb védettség

Táj- és természetvédelmi szempontból egyéb védettség (pl. ramsari terület, történelmi táj stb.) a vizsgált területre és környezetére nem vonatkozik. Dad Község közigazgatási területe (külterülete) D felől közvetlenül határos a Vértes Natúrparkkal, mivel a szomszédos Bokod község és Oroszlány Város teljes közigazgatási terület a Natúrpark része.

Ökológiailag, tájképileg értékes területek, természetközeli élőhelyek

- a vízfolyások és az őket kísérő ligetes, puhafás fás társulások, bokorfüzesek, nádasok és üde-nedves gyepek
- a község három kis vízfelületű tavacskája
- utak, közlekedési pályák, mezsgyék, szőlőhegyek szegélyén spontán megtelepedett vagy ültetett fasorok, keskeny erdősávok, erdőfoltok.

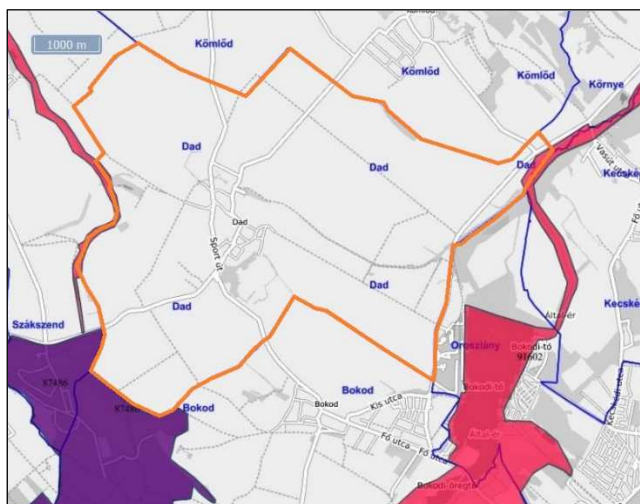
A fent említett élőhelyek egy része a Nemzeti Ökológiai Hálózat egyik szervezeti egységéhez, az ökológiai folyosóhoz tartozik (magterület és pufferterület nincs).

1.12.3.3. Ökológiai hálózat

Az 1996. évi LIII. – a természet védelméről szóló – törvény kimondja az ökológiai hálózat létrehozásának szükségességét. Az ökológiai hálózat a természeti, természetközeli területek, valamint a védett természeti területek és védőövezetük ökológiai folyosókkal biztosított biológiai kapcsolatainak térbeli rendszere. A hálózat három elemre osztható: magterület, pufferterület és ökológiai folyosó.

Dad Község területén a Nemzeti Ökológiai Hálózat elemei közül kizárólag ökológiai folyosó található (az is csupán kis, néhány hektár kiterjedésben) a település külterületének K-i szélén húzódó Által-ér és a Ny-i határon található Szendi-ér vízfolyásainak területét illetve az őket kísérő természetes, természetközeli vagy féltermészetes élőhelyeket foglalja magában. Az ökológia folyosó a fajok egyedeinek élet- és szaporodási feltételeit kielégíteni képes, azonos vagy különböző élőhelyeket összekötő tér azon része, amelyen keresztül az összeköttetés megvalósulhat.

A Nemzeti Ökológiai Hálózat és a település kapcsolatát a következő térképpel demonstráljuk:



Jelmagyarázat:

narancssárga poligon Település közigazgatási területének határa

lila felület Nemzeti Ökológiai Hálózat – magterület (a szomszédos településeken)

rózsaszín felület Nemzeti Ökológiai Hálózat – ökológiai folyosó

1.12.4. Tájhasználati konfliktusok és problémák értékelése

A tájhasználati konfliktus az optimális társadalmi-gazdasági hasznosítástól eltérően, a táj potenciális értékeit rontó tevékenység megnyilvánulása. Több tájhasználat megjelenése, halmozódása előbb-utóbb tájhasználati konfliktushoz vezet. Tájhasználati konfliktus akkor áll fenn, amikor egyes tájat igénybevevő tevékenységek akadályozóan hatnak a táj ökológiai, tájképi vagy ökonómiai teljesítőképességre. A táj igénybevételének hosszú távú, fenntartható hasznosítása érdekében szükség van a konfliktusok feltárására és feloldására. Csoportosításuk szerint lehetnek: funkcionális, tájökölógiai és vizuális-esztétikai tájhasználati konfliktusok.

- Funkcionális jellegű konfliktusokat, melyeket az egymást akadályozó, egymás területét megszüntető, rendeltetését zavaró, egymással konkuráló területhasználatok okozzák.
- Tájökölógiai (környezetártalmi) konfliktusokat, melyeket az egymást károsító, pusztító, megszüntető, egymás létét veszélyeztető területhasználati módok okozzák.
- Vizuális-esztétikai konfliktust, amelyet a „csúnya” látvány, a rendezetlenség, a megoldatlanság, a befejezetlenség, a folyamatosság érzékelhető megszakadása, hiánya okozza.

Jellegük szerint a tájhasználati konfliktusok lehetnek: megfordítható, megfordíthatatlan, mérsékelhető, nem mérsékelhető, időszakos, tartós, végleges. Dad Község közigazgatási területén fellelt tájhasználati konfliktusok a következők:

Funkcionális konfliktusok

- felszíni és felszín alatti közművek ↔ útfásítás
- a nem üzemelő vasúti pálya melletti növényzet elburjánzása

Környezetártalmi konfliktusok

- illegális hulladéklerakás a külterület egyes pontjain, elsősorban a településszéleken, a bel- külterületi határ közelében, gépjárművel könnyen elérhető helyeken; a hulladék fajtája többféle, elsősorban lakossági, zöld- és építési hulladék található
- bel- és külterületi zúzalékolt- és földutak kiporzása a forgalom során
- közutak zaj- és légtérhelése

- a közúti forgalom illetve a közép- és magasfeszültségű elektromos légvezetékek veszélye az állatvilágra (elütés, madárpusztulás stb.)
- a nagy területű szántók deflációja
- gyomnövények terjedése (elakácósodás)

Vizuális-esztétikai konfliktusok

- településfásítás hiánya (közművek vagy térhiány miatt)
- felszín feletti közművek (légvezetékek, tartóoszlopok) bel- és külterületen egyaránt, elsősorban a magasfeszültségű (400 kV) légvezetékek és fém traverzeik
- elhanyagolt vagy romos belterületi épületek építmények, magánkertek
- ipari üzemek tájbaillesztésének (eltakarásának, fásításának) hiánya

1.13. ZÖLDFELÜLETI RENDSZER VIZSGÁLATA

1.13.1 A települési zöldfelületi rendszer elemei

Fogalommeghatározás (Magyar Tájépítészek Szövetsége ajánlása alapján)

Zöldfelület: minden olyan terület, amelyet növényzet borít. Gyep és cserjeszinten a borítottság akkor teljes, ha az egyedek kitöltik a közöttük lévő, rendelkezésre álló életteret. Fák törzsének közvetlen közelében – ahol a gyep és cserjeszint életfeltételei nem adóttak – a zöldfelület méretét az el nem burkolt gyökérszóna adja. Lombos fák esetében a zöldfelület méretét a szabadon hagyott, burkolattal nem fedett gyökérszóna területe adja.

Zöldfelületi rendszer: A település klimatikus viszonyainak fenntartása, javítása érdekében döntően zöldfelületekből és vízfelületekből álló, hatásmechanizmusuk és térbeli elhelyezkedésük alapján egy nagy egységet képező települési szövet (alrendszer), amely az adott település ökológiai paramétereit, lakóinak pszichés és szomatikus érzetét javítja, egyes állatok számára élőhelyet biztosít, a város káros környezeti hatásait tompítja.

Zöldterület: A település beépítésre nem szánt területeinek részben vagy egészben állandóan növényzettel fedett, más területfelhasználási egységhez nem tartozó közterületei, kivételesen közhasználat céljára átadott területei. (közparkok, közkertek).

A település zöldfelületeinek értékelésekor azt vizsgáltuk, hogy a zöldfelületekkel szemben támasztott szerepüknek milyen mértékben tudnak megfelelni:

- Ökológiai szerep: javítja a település ökológiai adottságait. A község területén és közvetlen környékén élő növénytömeg jellegétől függően befolyásolja, módosítja a helyi klíma (mikroklíma) alakulását, a levegő minőségét.
- Használati szerep: számos olyan létesítmény feladatát csak úgy töltheti be, ha növényekkel betelepített külső terekkel, kertekkel épülnek meg (pl.: iskolák, óvodák, szociális létesítmények stb.). A közparkok, játszóterek használati értékét döntően meghatározza a telepített növényzet. Egyes funkciók ellátására csak növényzettel betelepített területek alkalmasak (pl.: temetők, védőterületek stb.).
- Vizuális-esztétikai szerep: a település képi megjelenésében, az utcakép formálásában fontos szerepet játszik a növény. A növények változatossá teszik, gazdagítják a településképet, valamint elfedik, eltakarják az előnytelen részeket.

A rendszer elemei közé soroljuk a közhasználatú zöldfelületeket, a település családi házas részeinek udvarait, valamint a külterületek természeti környezete (erdő, gyepek) mellett a természetis célú zöldfelületeket is, melyeket kert-, mező- vagy erdőgazdasági módszerekkel művelnek (erdők, fásított területek, gyümölcsösök, szőlők, legelők, nádasok, szántók, zöldségtermesztő területek stb.).

Dad természeti adottságai elsősorban a szántóföldi gazdálkodással hozható összefüggésbe, hiszen ez a tájhasználat leggyakoribb módja. A jó minőségű termőtalajokon magas terményhozam érhető el. A külterület legnagyobb része szántóterület, de a belterületen, a hátsó kertekben, a hajdani zártkerti

parcellákon vagy azok összevonásával akár nagyobb részekben is találhatók szántók. A magaslati (főleg a D-i oldalon) és a kitett, nagy területű szántókon a defláció erős. A defláció a szél alakító munkája, melyet különösen növényzettel nem borított helyeken végez azáltal, hogy a talaj és a kőzet málló részecskéit tömegesen el- ill. összehordja.

A mezőgazdasági természet mellett kisebb arányban erdőterületek is találhatók Dad külterületén (mozaikosan elszórva a telje közigazgatási területen) illetve a belterületi zöldfelületek is jelentős arányt képviselnek. Ezek közül is kiemelt érdemmel a közparkok, a sportterületek, az intézménykertek és a családi házas övezetek magánkertjei.

1.13.1.1. Szerkezeti-, kondicionáló szempontból lényeges valamint a zöldfelületi karaktert meghatározó elemek

Közhasználatú zöldfelületek

Közparkok, közkertek

Fogalommeghatározás (Magyar Tájépítészek Szövetsége ajánlása alapján):

Közkert: Zöldterület területfelhasználási egységbe sorolt közterületen vagy közhasználatra átadott területen létesült, legalább 60%-ban növényzettel fedett, közhasználatra szánt terület, melynek mérete 200–10.000 m² között van és legkisebb oldalmérete legalább 15 m.

Közpark: Zöldterület területfelhasználási egységbe sorolt közterületen vagy közhasználatra átadott területen létesült, legalább 75%-ban növényzettel fedett, közhasználatra szánt, általában többfunkciós (pihenés, játék, sport stb. célját szolgáló) terület, amelynek mérete legalább 10 000 m², legkisebb oldalmérete legalább 80 m.

A közpark, közkert ellátottságot vizsgáltuk a település egészén. Dad Község területén korszerű, több funkciós települési szintű közpark nem található. Közkertként funkcionál a Tancsics Mihály utca elején, a mintegy 80 m hosszú, átlagosan közel húsz m széles Trianon park. A főút mellett, annak D-i oldalán, vele párhuzamosan alakították ki az útburkolat és a D-ről határoló háziorok között. Nincs bekerítve, szabadon bejárható. A meglévő dió- és akácfák mellett néhány újonnan telepített dísfák és diszcszerje-felületek találhatók. A kertet egy térkővel burkolt gyalogösvény tárja fel. A kert jellegét (Trianon) emlékkövek jelzik, a pihenést padok szolgálják. Szépen gondozott zöldfelület.

A Ságvári és a Szabadság út kereszteződésében is található egy közkertként, helyesebben játszótérként funkcionáló zöldfelület. Az útsatlakozás miatt háromszög alaprajzú, minden oldalról utak határolják. Bekerített. Faállományát főleg fehér akác és ezüstjuhar alkotja, de más fajok, frissen telepített fák is megtalálhatók. D felől nagy gyepes részsíval határolt. Több korszerű játszószer és pihenőpadok találhatók.

Ezen kívül kisebb „maradék” területeken jelöltek ki zöldfelületeket, melyek területi kiterjedésük miatt közpark funkció betöltésére nem alkalmasak. Ilyen pl. a Dózsa és Badacsonyi utcák kereszteződésénél található zöldfelület (a rk. temető felé vezető út mellett) illetve a Fő utca/Ságvári utcák kereszteződése, ahol egy idős, igazán terebélyes és szép kislevelű hárs (*Tilia cordata*) található, mely méltán lehet a község egyik büszkesége és feltétlenül védelemre érdemes.

Vizuális-esztétikai szerepük miatt kiemelve a belterületi szobrok, emlékművek, fészületek, kutak, gémeskút stb. környezete, mely általában gondosan kialakított és szépen gondozott. Ezek a tájelemek egyedi tájértékek, melyek felmérése (kataszterbe foglalása) és a felújításra, fejlesztésre, megtartásra vonatkozó intézkedések számbavétele kívánatos.

Zöldfelületi jellegű intézmények

Sportpálya

A település sportpályája a Sport utca K-i oldalán található. Két kisebb, spontán nőtt akácsoportot kivéve a terület fátlan, de jól gondozott és rendszeresen öntözött gyepfelülettel borított. Az enyhén É felé lejtő területen a sík sportpályát csak tereprendezéssel tudták megoldani, ezért gyepesített bevágás- és feltöltésrézsű található.

Iskola, óvoda, intézménykertek

A településen több intézmény található, melyek általában néhány fával és cserjével parkosítottak és a maradék zöldfelületet rendszeresen nyírt gyepfelületként kezelik. Ezeknek az intézményeknek a kertje is a funkcióhoz idomult, ezért kevésbé hangsúlyos, de településképi szempontból illetve az intézményeket használók szempontjából jelentős zöldfelületek, melyeknek fejlesztése indokolt.

Temetők

A községnek két temetője van, mindkettő a település belterületének D-i felében található. A közel két és fél hektáros református temető a belterület D-i szélén, a Dózsa György utca K-i oldalán, akácok, erdősávok ölelésében található és a temető területén belül is gyakori a fehér akác kisebb csoportokban, szoliterként (egyedülállóként) vagy éppen a sírokon, sírok között. A temető területe jól fásult illetve fásított, de néhol – főleg az É-i oldalon – nagy gyepes területek is találhatók. A telepített fajok közül gyakori a fekete-, a luc-, az ezüst- és a duglászfenyő, a keleti- és nyugati tuja, a közönséges nyír. Több síron cserje (főleg kerti orgona és kúszóboróka) növekszik. Szép ravatalozó, helyenként régi márvány- vagy homokkősírkövek jellemzik a temetőt. Hangulatos, szépen fenntartott terület.

A mintegy 1,2 hektáros római katolikus temető a sportpályától É-ra, a Sport és a Dózsa György utcák között terül el enyhén ÉK-i kitettségű felszínen. A református temetőhöz hasonlóan szépen karbantartott zöldfelület. A fehér akác dominanciája itt is megfigyelhető, elsősorban a térhatárokon. Középen egy szép vadgesztenye áll, de fenyők és egyéb lombos fák is szép számmal nőnek. Jellemző a sok kerti orgona sírokon, kerítés mellett, gyepben, térhatárokon. A ravatalozó a kerítésen kívül található, kissé ódon, felújításra szorul. Mindkét temetőnek szép, faragott fából készült kapuja van.

Templomkertek

A településnek – a temetőkhez hasonlóan – két temploma van. A katolikus templom a Fő utca DNy-i oldalán kis magaslaton található, az út felé kötőfallal határolt részen. Külön kertje nincs, két útfelület között gyepfelület öleli körbe és a templomajtó előtti részen négy fiatal feketefenyő áll. A templomépület felújításra szorul.

A református templom a Fő utca É-i oldali házsora mögött épült. Kevés zöldfelület, nyírt gyep, néhány akác és telepített fenyőfélék (tuják, luc- és ezüstfenyő) jellemzik a kertjét.

Zöldhálózati összekötő elemek

A település belterületén egységes zöldhálózati rendszer nem alakult ki. A felszín alatti (víz, gáz, szennyvíz) és a felszín feletti közművek (elektromos légvezetékek, telefon és kábel tv), az utak mentén kialakított vízelvezető árkok a fák alkalmazását erősen korlátozzák. Az utak mellett helyenként a zöldfelület túl keskeny, fásszerű növényzet telepítésére nincs mód, többnyire gyepterületként kezelik őket. A széles, növénytelepítésre alkalmas zöldfelületeken sincs egységes fasor, zöltsáv, kevés a jó példa, a valóban odaillő növényzet. A legtöbb helyen a lakók telepítettek az utcai zöldfelületekre, a házuk elé fákat.

Dad település egyik legkarakteresebb zöldhálózati összekötő eleme a község közigazgatása területét közel K–Ny irányban kettészelő villamosított Pápa–Bánhida vasútvonal. A közlekedési pálya mentén nagyobb részben spontán nőtt, kisebb részben telepített fasorok, erdő- és cserjesávok növekednek, melyek szélessége, magassága és fajösszetétele erősen változó és a forgalom és az ezzel járó fenntartás megszűnése után erőteljesen burjánzó.

A mezővédő erdősávok hiányoznak és hófogó erdősávok sincsenek a közlekedési pályák mentén. Fasorok azonban megtalálhatók: a településről négy irányba (Kocs, Kömlőd, Bokod, Császárszék) kivezető

utak mentén mindkét oldalon – spontán nőtt vagy telepített – fasorok alakultak ki, melyek fő fafaja a fehér akác (*Robinia pseudoacacia*).

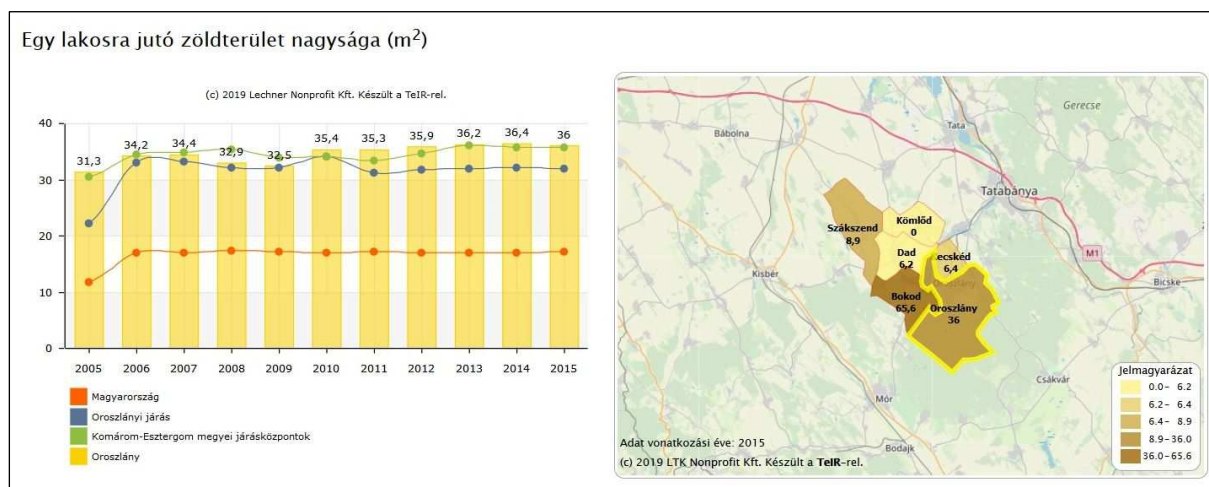
Közhasználat elől elzárt, jelentős zöldfelülettel rendelkező egyéb terület

Dad település nagyobb részére a kertes, családi házas, falusias jellegű beépítés a jellemző. Dad nagyobb részét alkotó családi házas területekhez kis vagy közepes méretű kertek tartoznak, a kertek zöldfelületei nagyrészt díszkerti illetve haszonkerti jellegűek, a „hátsókerti” növénytermesztés egyre inkább visszaszorul. A családi házas területek zöldfelülete településökológiai szempontból jelentős tényező, hiszen ez a növénytömeg kondicionáló zöldfelületként (párologtatás, szélfogó, porfogó hatás) hat a település egészére. Az önkormányzatnak ösztönözni kell a lakótelkek kertkultúrájának növekvő színvonalát.

Az egyes lakóingatlanok kertjei rendkívül változatos minőségűek. A lakók habitusához, időbeosztásához, igényéhez (igényességéhez), összességében talán az egyének (családok) kertkultúrájához alkalmazkodik, azt mutatja a külvilág (a településkép) felé. Több jó példa található, de vannak olyan kertek, amelyeket elhanyagolnak, kültéri raktárnak használnak, feleslegesen leburkolnak vagy nem kellően gondoznak stb. A településkép szempontjából rendkívül fontos, hogy a lakóingatlanok kertjei az utca felé milyen képet mutatnak, milyen az elő- és oldalkert képe, növényzete, használnak-e sövényt kerítésként, vannak-e olyan növények, amelyeknek lombja a közterületre nyúlik stb.

Jellemző tendencia még mindig a belterületen, hogy a lakók az ingatlanjuk előtti utcai zöldfelületet is sajátjuknak érzik, oda növényt telepítenek és rendszeresen gondozzák. Ez egyrészt előnyös, mert a közterület gondozottsága helyenként javul, másrészt hátrányos, mivel a kis „előkertek” rendkívül változatosak, egymáshoz nem illenek, illeszkednek illetve nagy a kontraszt azokhoz a területrészekhez képest, ahol nem parkosítottak.

1.13.1.2. Zöldfelületi ellátottság értékelése



Dad település belterületén a zöldfelületi ellátottság értéke: 6,2 m²/fő, ami az országos átlag (17,1) csaknem harmada, a járásközpont (Oroszlány) értékének (31,9) közel ötöde, de a járás legtöbb településéhez képest is alacsonynak mondható. A településrendezési eszközök meghatározása során arra kell törekedni, hogy az egy főre eső zöldfelületi ellátottság mértéke növekedjen.

1.13.2. A zöldfelületi rendszer konfliktusai és problémái

Dad Község zöldfelületeinek, zöldfelületi rendszerének konfliktusai, problémái az alábbiakban foglalhatók össze:

- Az egyes zöldfelületi elemek nem képeznek összefüggő rendszert, hiányoznak a zöldfelületi szempontból szerkezeti jelentőségű utcákból az egyöntetű megjelenésű fasorok.
- A légvezetékek alá gyakran ültetnek közepes vagy nagy lombkoronájú fajokat és a visszacsonkolt fák a településképet rontják (és a zöldfelület gondozása szempontjából sem előnyös).
- A közterületi zöldfelületeken több esetben tapasztalható feleslegesen kijárt, kitaposott utak és/vagy parkolóhelyek, melyek a zöldfelületek biológiai aktivitását csökkentik és településképi szempontból is kedvezőtlenek
- Közterületre, főleg utak mellé ültetett gyümölcsfák több problémát felvetnek: 1. az érő gyümölcsben a közúti forgalom légszennyezése során káros anyagok halmozódhatnak fel 2. a gyümölcsök mindenki által elérhetők, gazdátlanok lesznek és a fára mászás (és leesés) veszélye megnő, ezért balesetveszélyesek 3. az útra, burkolatra hulló gyümölcs balesetveszélyt okozhat (elcsúszás, darazsak) és esztétikai szempontból is előnytelen.

1.14. Az épített környezet vizsgálata

1.14.1. Területfelhasználás vizsgálata

1.14.1.1. a település szerkezete, a helyi sajátosságok vizsgálata

A település központja és a történeti településrész a Táncsics utca – Fő utca -Dózsa György utca által határolt területen mentén alakult ki. A történeti településrészhez csatlakozó utcák beépítésével az egyutcás településből halmaztelepüléssé alakult a településszerkezet.

A lakóterület telekszerkezete eltérő, az újonnan kialakított lakótelkek mélysége kisebb a hagyományosan falusias lakótelkek telekmélységénél, szélességük viszont nagyobb. Az oldalhatáron álló beépítési mód és a 3,5-5 m körüli épületmagasság általánosnak mondható.

A település életének fontos eleme az erős átmenő forgalom.

A településen a környezeti ártalmak csekélyek ezeken a területeken, az esetlegesen jelentkező környezeti ártalmakat (bűz, zaj, levegőszennyezés) az előírt mértékben a területen belüli védőövezet kialakítással kell mérsékelni.

A beépített és beépíthető településrészeket a külterület veszi körül, ahol elsősorban a mezőgazdasági művelés, a szőlőhegyek a meghatározók. A mezőgazdasági területeken jellemzően az adott terület művelési ágához kötődő növénytermesztés és állattartás, illetve az ezekkel kapcsolatos termékek feldolgozását, tárolását szolgáló építmények jelennek meg. Beépítettségére a telephelyszerűen álló elrendezés a jellemző. A településen összefüggő erdőfelület nincs, a szőlőhegyek területe jelentős.

Beépítésre szánt területek:

Lakóterület:

- - Falusias lakóterület

Vegyes terület:

- - Településközponti vegyes terület:

Gazdasági terület:

- Kereskedelmi szolgáltató gazdasági terület:
- majorok területe

Üdülőterület

- üdülőházas terület

Különleges beépítésre szánt terület:

- sport

- temető
- vízmű
- szennyvíztelep

Beépítésre nem szánt területek:

Közlekedési terület:

- közúti
- kötöttpályás

Zöldterület:

- közpark

Mezőgazdasági terület:

- általános mezőgazdasági terület
- kertes mezőgazdasági terület

Erdőterület:

- turisztikai erdő
- véderdő

Vízgazdálkodási terület

1.14.1.2. az ingatlan-nyilvántartási adatok alapján, termőföld esetén a művelési ágak és a minőségi osztályok

Dad összes települési területe 2374,73 ha. Ebből a külterületi ingatlanok 2207,97 ha területet foglalnak el.

Földrészlet statisztika fekvésenként				
fekvés	földrészletek száma	egyéb önálló épületek száma	egyéb önálló lakások száma	összes terület (m2)
belterület	685	1	3	1212575
külterület	1038	0	0	22079712
zártkert	267	0	0	455035
ÖSSZESEN	1990	1	3	23747322

A Komárom-Esztergom Megyei Kormányhivatal előzetes véleményében nem tájékoztatott Dad vonatkozásában az átlagosnál jobb minőségű termőföldekről. Az ingatlan-nyilvántartási térképet áttekintve megállapítható, hogy a településen az átlagosnál jobb minőségű a 3. minőségi osztályú gyümölcsös, az 2-3. minőségi osztályú szántó, a 3. minőségi osztályú legelő és a 3. minőségi osztályú rét.

Földrészlet statisztika művelési áganként			
művelési ág	földrészletek száma	alrészletek száma	összes alrészlet terület (m2)
erdő	22	27	236263
fásított terület	20	21	26284
gyümölcsös	3	3	2913
kert	96	103	104929
kivett	911	913	2348058
legelő	66	72	350010
rét	53	55	241273
szántó	857	1203	20325138
szőlő	100	101	112454

A településen az ingatlan-nyilvántartás szerint kimagaslóan nagy területű szántó (összesen 2032,51 ha) valamint kivett (234,8 ha) terület található. A kivett területek lakóterületek, gazdasági területek. Az erdőterületek nagysága 23,62 ha.

1.14.1.3-4. funkció vizsgálat:

A külterületi területfelhasználási vizsgálatot a tájrendezési munkarész, a belterület területfelhasználását a 1.14. 2. fejezet részletesen tartalmazza. Az intézményi ellátottság, funkcionális és ellátási kapcsolatokról a helyzetfeltáró munkarész 1.10. fejezete foglalkozik.

14.1.5-6. alulhasznosított barnamezős területek és konfliktussal terhelt (szlömösödött, degradálódott) terület

Dad vonatkozásában ilyen terület lehatárolása nem vált szükségessé.

1.14.2. A telekstruktúra vizsgálata**1.14.2.1. telekmorfológia és telekméret vizsgálat**

Dad jellemző a geomorfológiai adottságokat figyelembe vevő, egyutcás településből átalakult, szabálytalan, halmaztelepülés. A településnek hagyományosan Fő utcája és településközpontja történetileg alakult ki.

A jellemző telekstruktúrákat az alábbi táblázatban mutatjuk be.

<p>1.Településközponti vegyes terület</p> <p>A Fő utca és környéke a meglevő hagyományos településközpont. Az itt található intézmények telkei a falusias lakótelkektől nem térnek el jelentősen.</p>	
--	---

<p>2.Falusias lakóterület</p> <p>A Fő utca mentén kialakult hagyományos falusias telekstruktúra.</p>	
<p>3.Falusias lakóterület</p> <p>Az észak-keleti területen található Kossuth és Petőfi utcák mindkét oldalán halmazszerű utcaserkezettel, hagyományos fésűs beépítésű keskeny hosszú telkek találhatók.</p>	

<p>4.Falusias lakóterület</p> <p>Az észak-nyugati területen található Szabadság utca mindkét oldalán hagyományos fésűs beépítésű keskeny hosszú telkek találhatók.</p>	
<p>5.Falusias lakóterület</p> <p>A Dózsa Gy utca - Badacsonyi utca tömbjében még mindig a keskeny, de már kevésbé mély telkek vannak. Ez a terület a '70-es években épült be.</p>	

<p>6.Falusias lakóterület</p> <p>A Sport utcában kialakított új lakóterületeken jellemzően oldalhatáron álló beépítésű házak találhatók. A telkek jellemzően 16-20 m szélesek, 800 és 2000 m² közöttiek.</p>	
<p>6. Gazdasági területek</p> <p>A település belterületétől északra, található mezőgazdasági telephely kereskedelmi szolgáltató gazdasági területbe sorolt.</p>	

<p>7. Gazdasági területek</p> <p>Kereskedelmi és szolgáltató gazdasági terület található még a település dél-nyugati oldalán, a területen mezőgazdasági major működik.</p>	

1.14.2.2. tulajdonjogi vizsgálat

A településen nagy kiterjedésű állami tulajdonú területek nem találhatóak. Jelentősebb területűek még az állami tulajdonú, vízgazdálkodási célú területet, vízkivételi mű.

1.14.3. Önkormányzati tulajdon kataszter

Az önkormányzat tulajdonában levő területeket vagyonszázter rögzíti. A vagyonszázter naprakész. Az önkormányzati vagyonszázter szerint a forgalomképtelen vagyontárgyak (többnyire utak, közterületek, buszvárók) A korlátozottan forgalomképes vagyontárgyak közé tartozik pl. iskola, óvoda polgármesteri hivatal, művelődési ház stb. Vagyonszázterbe illetve üzemeltetésbe átadott vagyon az ivóvízhálózat és a szennyvíz-csatorna hálózat.

1.14.4. Az épületállomány és a környezet geodéziai felmérése

Az épületállomány feltüntetése az alaptérképen jónak mondható, nagyon kevés a rendezetlen jogállású, vagy térképen fel nem tüntetett épület. Ezek jellemzően engedély nélkül építhető melléképületek.

1.14.5. Az építmények vizsgálata

1.14.5.1. funkció, kapacitás

A településszerkezeti terv a vegyes területekként határolja le a lakó-ellátási (intézményi) funkciókat befogadó „településközpont vegyes” területeket. A vegyes területek kiterjedése felülvizsgálandó.

A falusias lakóterületek a hatályos településszerkezeti tervben jelentős tartalékkal szerepelnek. A település célja a lakosságszám növelése, e miatt a lakó fejlesztési területeket meg kívánják tartani.

1.14.5.2-3. beépítési jellemzők (beépítési mód, beépítési mérték, sűrűség), magasság, szintszám, tetőidom

A legnagyobb szintterület-sűrűség a belterület településközponti vegyes területét jellemzi, nem jelentősen de meghaladva a települési átlagot. A település egyéb beépítésre szánt területein többnyire falusias, családi házas beépítettségnek, a szintterület sűrűség alacsony.

A gazdasági területei több önálló rendeltetési egységet magába foglaló, 6 m-es épületmagasságot meghaladó területek, a község vállalkozásai. Ezen területekre sem jellemző a sűrűbb beépítés. A község alacsony laksűrűségű részei a falusias lakóterületek, melyek magassága nem haladja meg a 4,5-6,0 m-t. A beépítési módok változatos formákban jelennek meg, amelyet az építési kor, valamint a településrészek sajátos földrajzi adottságai határoznak meg.

Az alábbi táblázat a 1.14.2.1. számú fejezetben szereplő területek vonatkozásában mutatja be a beépítési módot, mértéket és egyéb építészeti jellemzőket. A területek térképi lehatárolása az említett fejezetnek megfelelő.

TERÜLET MEGNEVEZÉSE	Beépítési mód, mérték	Magasság, szint-szám, tetőidom
1.Településközponti vegyes terület A Fő utca és környéke a meglevő hagyományos településközpont. Az itt található intézmények telkei a falusias lakótelkektől nem térnek el jelentősen.	A beépítési mód oldalhatáron álló, a mértéke a hagyományos lakó beépítésnek megfelelő	Földszint, F+TT, F+1, F+1+TT szint, tetőidom jellemzően kontyolt magastető
2.Falusias lakóterület A Fő utca mentén kialakult hagyományos falusias telekstruktúra.	A beépítési mód oldalhatáron álló. A beépítés mértéke 10-30% közötti	Földszint, F+TT, F+1, F+1+TT szint, tetőidom jellemzően magastető.
3.Falusias lakóterület Az észak-keleti területen található Kossuth és Petőfi utcák mindkét oldalán halmazszerű utcaserkezettel, hagyományos fésűs beépítésű keskeny hosszú telkek találhatóak.	Beépítési mód oldalhatáron álló. A beépítés mértéke 15-25 % közötti	Földszint F+TT, F+1 szint, tetőforma magastető
4.Falusias lakóterület Az észak-nyugati területen található Szabadság utca mindkét oldalán hagyományos fésűs beépítésű keskeny hosszú telkek találhatóak.	A beépítési mód oldalhatáron álló. A beépítettség 10-20 % közötti	A szintszám jellemzően földszint, F+tetőtér, F+1 szint. de előfordul FSZT+1.szint/tetőtér is.
5.Falusias lakóterület A Dózsa Gy. utca Badacsonyi utca tömbjében még mindig a keskeny, de már kevésbé mély telkek vannak.	A beépítési mód oldalhatáron álló,a beépítettség 20-30 % közötti	szintszám jellemzően földszint, F+1 szint de megjelentek a térdfallal épült tetőtérbeépítések.

Ez a terület a '70-es években épült be.		
6.Falusias lakóterület A Sport utcában kialakított új lakóterületeken jellemzően oldalhatáron álló beépítésű házak találhatóak. A telkek jellemzően 16-20 m szélesek 800 és 2000 m ² közöttiek.	A beépítési mód oldalhatáron álló,a beépítettség 10-20 % közötti	szintszám jellemzően földszintes beépítésűek, nagyobb belmagassággal.
6. Gazdasági területek A település belterületétől északra, található mezőgazdasági telephely kereskedelmi szolgáltató gazdasági területbe sorolt.	A beépítési mód oldalhatáron és szabadon álló,a beépítettség 20-35 % közötti	Jellemző a földszintes beépítés nagy belmagassággal
7. Gazdasági területek Kereskedelmi és szolgáltató gazdasági terület található még a település dél-nyugati oldalán, a területen mezőgazdasági major működik.	A beépítési mód oldalhatáron és szabadon álló,a beépítettség 25-35 % közötti	Jellemző a földszintes beépítés nagy belmagassággal

1.14.5.4. településkarakter, helyi sajátosságok: utcakép, térarány, jellegzetes épülettípusok

Épített környezet és településképi szempontból a legjellemzőbb helyi sajátosság a településen halmaz jellegű kialakítása a település magja. Dad jellegzetes településképe a településközpont tekintetében sem tér el a hagyományosan mezőgazdálkodással foglalkozó vidéki településektől, mert a településközpontban is többnyire lakóépületek vannak. A település többi része a földrajzi viszonyoknak megfelelően a mezőgazdasági település képét mutatja.

A település karakterét, az utcaképet és a jellegzetes épülettípusokat Dad települési arculati kézikönyve részletesen vizsgálja.

1.14.6. Az épített környezet értékei

1.14.6.1. településszerkezet történeti kialakulása, történeti településmag

A település szerkezetét, történeti kialakulását Dad települési arculati kézikönyve részletesen vizsgálja.

Dad műemlékei:

Közhiteles örökségvédelmi nyilvántartásban védettként jegyzett					
törzsszám	azonosító	cím	név	védelem	helyrajzi szám
10948	13832	Dózsa Gy. utca	Lakóépület	Műemléki környezet	245, 244, 241/1, 241/3, 242 hrsz

2589	27880		R.k. templom ex-lege műemléki környezete	Műemléki környezet	2, 20, 21, 22, 23,24, 25, 315, 316, 317, 553 hrsz
2591	27881		Ált.iskola, sörház ex-lege műemléki környezete	Műemléki környezet	227/1, 227/2, 228/2, 229, 230/2, 230/3, 230/4, 301, 302, 304, 553 hrsz
2950	27882		Ref. templom ex-lege műemléki környezete	műemléki környezet	227/1, 228/1, 299, 300, 553, 302, 348/1, 356 hrsz
2592	27883		R.k. plébánia ex-lege műemléki környezete	műemléki környezet	1, 24, 26, 314, 315, 41, 42, 553 hrsz
2589	6136	Fő utca	R.k. templom	műemlék	1 hrsz
2590	6138	Fő utca	Ref.templom	műemlék	301 hrsz
2591	6137	Fő utca	Ált. iskola, sörház	műemlék	228/1 hrsz
2592	6139	Fő utca	R.k. plébánia	műemlék	25 hrsz
10948	6135	Dózsa Gy. utca	lakóépület	műemlék	246, 247, 248 hrsz

1.14.6.2. régészeti terület, védett régészeti terület, régészeti érdekű terület

Dadra örökségvédelmi hatástanulmány még nem készült.

A terv készítés előtt adatszolgáltatást kértünk a régészeti területekre vonatkozóan is. Az önkormányzat döntése értelmében az örökségvédelmi tanulmány a településrendezési eszközök felülvizsgálata során készül, tekintettel arra, hogy a Kr. 12. melléklet 2. pontja szerinti változtatási szándékok jelenleg még nem ismertek teljes körűen. A konkrét módosítások pontos ismeretében végezhető el a változtatások hatásának elemzése.

1.14.6.3. védett épített környezet, a helyi, egyedi arculatot biztosító építészeti jellemzők

Védett, utcaképek, településszerkezet a településen nincs. A településképi rendelet az alábbi építészeti értéket helyezte helyi védelem alá.

Sorszám	Cím	Hrsz	Funkció
1.	Dad és Kecskéd között		Boltozott köhíd
2.	Badacsony utca		volt kastély
3.	Fő utca 28	301	Református parókia
4.	Fő utca 81		XIX.századi rangos népi lakóház
5.	Petőfi utca 12.		Lakóház és nyárikonyha
6.	Petőfi utca 32.		Oromzatos, tornácos népi lakóház
7.	Ságvári Endre utca	446	Oncsa ház
8.	Kocsi utca	453	József Attila Kultúrház
9.	Császárra vezető út	0102	Kőkereszt

1.14.7. Az épített környezet konfliktusai, problémái

Dad épített környezetének legnagyobb konfliktusa abból adódik, hogy különböző építészeti karakterű belterületi településrészekből áll. A hagyományos falusias lakóterület a '70-es, '80-as években átalakult. A Fő utca jellege megváltozott, a gyalogos forgalom jelentősen lecsökkent. A gépkocsi forgalom felerősödése miatt a településközpont közlekedési fejlesztése javasolt. A kiépített parkolók létesítése megkezdődött, az intézmények környezetében újabb parkolók kiépítése javasolt.

A beépített és a még beépíthető területek zöme lakóterület. A lakóterületeken belüli különböző karakterű terület rajzolódik ki, melyek különböző időszakokban és különböző funkcióval épültek be, s így az adott korszak jegyeit hordozzák magukon. Az Történeti településmag a Főút és a Petőfi utcák területén alakult ki, mely a késő 19- korai 20. század építészeti örökségét hordozza. Az átalakuló lakóterületek ezen történeti részt szorosan körülölelő tömbök, melyek lakóterületként való hasznosítása tömbönként más-más időben, de jellemzően az 1960-as évektől indult meg, és a rendelkezésre álló építési telkek szinte mindegyike be is épült. Új beépítésű karaktert az arculati kézikönyv sem határolt le, az új épületek és jelentős felújítások szórványosan jellemzőek. A lakóterületektől jelentőségét tekintve csupán funkcionálisan különíthető el a még formálódó településközpont az igazgatási, szolgáltató és intézményi épületeivel.

A belterülethez csatlakozó gazdasági terület külön településképi karaktert és területhasznosítást jelent. A településátmenő útjai mellett fejlődő gazdasági területek jellemzően csarnok jellegű épületekkel beépítettek.

A történeti településmag területén a kialakult telkek, a telkek beépítése, a házak tömegformálása és az építészeti részletek őrzik még az egykori karaktert és a falusi léptéket. Ezen rész településszerkezetének jelentős hatása van települési összképre, mivel a belterület jelentős hányadát teszi ki. A házak jellemzően az utcafronton állnak, az utcaképet a nyeregtetős épületek ritmusa határozza meg, de a „kockaházak” jelentette ritmusváltás is jelen van. Alapvetően a Fő és Petőfi Sándor, Dózsa Gy. utca kis szakaszára területre terjed ki a történeti településrész, központjában a Római Katolikus és a Református templommal.

A településközpont a történeti településrészen alakult ki. Vegyesen találhatók meg a szolgáltatás és intézményi feladatokat ellátó, jellemzően felújított épületek. Ezen karakteren belül kell biztosítani a település fejlődéséhez szükséges fejlesztések -a már kialakult településarculati jellemzőkhöz illeszkedő- megvalósíthatóságát.

A településrész egyedi arculatát Fő utca rendkívül széles szabályozási szélessége, a széles zöldsáv jelenti.

A településen két temető is található.

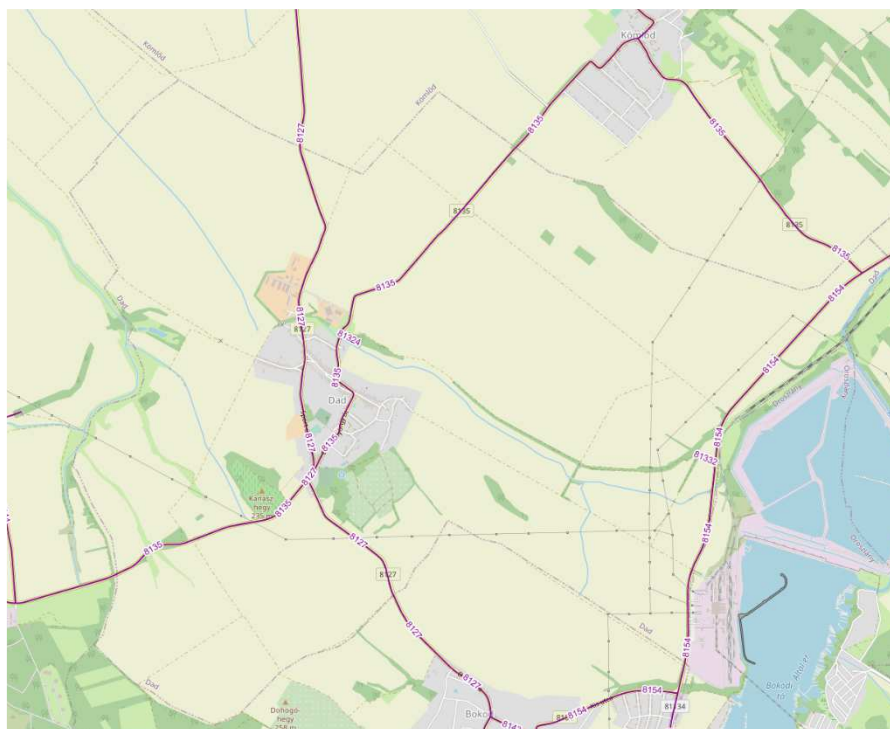
A külterületen elsősorban a mezőgazdasági művelés, a környező vízfolyások tényezők játszanak meghatározó szerepet. A mezőgazdasági területeken jellemzően az adott terület művelési ágához kötődő növénytermesztés és állattartás, illetve az ezekkel kapcsolatos termékek feldolgozását, tárolását szolgáló építmények jelennek meg. Beépítettségére a telephelyszerűen álló elrendezés a jellemző.

1.15. Közlekedés

1.15.1. Hálózatok és hálózati kapcsolatok

Dad község Komárom-Esztergom megye déli részén helyezkedik el. Az Oroszlányi járásban található település Oroszlánytól 17 km-re, a megyeszékhely Tatabányától mintegy 20 km-re, Komáromtól pedig 30 km-re található. A földrajzi fekvésből adódóan a település gazdaságilag egy irányba kötődik, hiszen a főváros és a megyeszékhely is azonos útvonal mentén közelíthető meg. A település fő közúti közlekedési kapcsolatát a 8127. jelű Mór-Kocs összekötő út és a 8135. jelű Tatabánya-Kisbér összekötő út jelenti. Dad község e két út keresztezésénél található. A két összekötő út a település térségében nem bonyolít le jelentős forgalmat: jellemzően csak a szomszédos városok felé irányuló, illetve felsőbbrendű úthálózatokba történő csatlakozást biztosítja.

Dad község közlekedési hálózata (forrás: Közlekedés Információs Rendszer és Adatbázis)



A községet az alábbi, állami kezelésben lévő utak érintik:

- 8154. jelű Bokod - Kecskéd összekötő út
- 8135. jelű Tatabánya - Kisbér összekötő út
- 8127. jelű Mór - Kocs összekötő út
- 81332. jelű Bokod állomáshoz vezető út
- 81324. jelű Dad állomáshoz vezető út

Az 8154. jelű összekötő út a település keleti részének térségében vezet. A 81332. jelű állomáshoz vezető út az imént említett utat a 3+445 km szelvényben keresztezi.

A 8135. jelű összekötő út délnyugat és északkeleti irányban szeli át a települést. Dad északkeleti határán keresztezi ezt az utat a 81324. jelű állomáshoz vezető út.

A 8127. jelű út észak - déli irányban halad át a településen.

Komárom - Esztergom megye területrendezési terve a települést érintő közúthálózat-fejlesztést is tartalmaz. A tervezett Vérteskéthely - Oroszlány térsége - Környe - Tatabánya - Tát főút fejlesztés a településen áthaladó utak közül a 8154. jelű összekötő út és a 8135. jelű összekötő út nyomvonalát érinti. A megyei terv az utak meglévő kialakításának bővítése mellett egy új szakaszt is jelöl, mely e két út között teremti – Dad belterületét délről megkerülve – új forgalmi kapcsolatot. Az új közút pontos nyomvonala még nem ismert, ezért annak kiszabályozása nem történt meg.

Térségi kapcsolati fejlesztésként a megyei terv egy további összekötő utat is tartalmaz. A tervezett út egy meglévő földút nyomvonalán vezet majd Szákszend és Dad között. Az új összekötő út pontos nyomvonala még nem ismert, ezért annak kiszabályozása nem történt meg.

Közüti közlekedés

Dad közúthálózatának kialakításából adódóan jelentős arányú átmenő forgalomról nem lehet beszélni, hiszen a főútvonalak elkerülik a település térségét. A mérsékelt átmenő forgalmat a Kisbér (81. számú főút) és Tatabánya (1. számú főút) közötti útszakasz vezeti le. Problémát jelent, hogy a település útjainak a Dad külterületén haladó, Tatabánya felé vezető 8154. jelű összekötő úttal nincs közvetlen közúti kapcsolata. Ehhez, kedvezőtlen módon Kömlőd, vagy Bokod településeken is át kell hajtani.

A településen a vasúti forgalom is elenyésző mértékű. A MÁV 13-as számú vasúti mellékvonalán a személyszállítás már 2007. óta nem működik, és a teherforgalom is ritka. A vasúti pálya kelet - nyugati irányban szeli át a települést, a belterületet észak felől kerüli meg. A települést északi irányban elhagyó 8127. jelű és 8135. jelű összekötő utak, valamint a vasúti pálya keresztezéseiben fénysorompó nélküli átkelő üzemel.

A település forgalmának túlnyomó részét a községen áthaladó két országos út, a 8127. jelű és 8135. jelű összekötő utak viselik. A járműforgalom nagy részét a személygépkocsik adják, de viszonylag magas az autóbuszok és az itt közlekedő tehergépkocsik száma is. A forgalmat egyértelműen a 8127. jelű út becsatlakozása növeli meg a belterület déli oldalán.

Forgalmi adatok (J/nap):

Fontosabb közlekedési útvonalak jellemző forgalmi adatai

Jármű-kategória	ÁNF (átlagos napi forgalom)			
	8127. jelű összekötő út 17+803 és 20+536 kmsz. között	8127. jelű összekötő út 20+536 és 20+630 kmsz. között	8127. jelű összekötő út 20+630 és 31+154 kmsz. között	8135. jelű összekötő út 11+201 és 19+344 kmsz. között
Személygépkocsi	1605	629	891	1087
Kistehergépkocsi	393	222	249	314
Szóló autóbusz	64	11	26	22
Csuklós autóbusz	1	0	0	1
Közepes tehergépkocsi	30	12	17	26
Nehéz tehergépkocsi	35	14	31	67
Pótkocsi szerelvény	9	17	17	57
Nyerges tehergépkocsi	33	21	26	56
Speciális jármű	0	0	0	1
Motorkerékpár	27	21	26	15
Kerékpár	73	39	36	22
Lassú jármű	36	26	25	41
Sebesség (km/h)	50, 90	50	50, 90	50, 90

Jármű-kategória	ÁNF (átlagos napi forgalom)			
	8135. jelű összekötő út 19+438 és 22+293 kmsz. között	8154. jelű összekötő út 0+000 és 5+610 kmsz. között	81324. jelű állomáshoz vezető út 0+000 és 0+156 kmsz. között	81332. jelű állomáshoz vezető út 0+000 és 0+161 kmsz. között
Személygépkocsi	2638	2253	2	0
Kistehergépkocsi	542	500	0	0
Szóló autóbusz	56	107	2	0
Csuklós autóbusz	0	0	0	0
Közepes tehergépkocsi	100	23	0	0
Nehéz tehergépkocsi	79	27	0	0
Pótkocsis szerelvény	58	12	0	0
Nyerges tehergépkocsi	130	51	0	0
Speciális jármű	3	2	0	0
Motorkerékpár	38	10	0	0
Kerékpár	461	4	1	0
Lassú jármű	40	5	0	2
Sebesség (km/h)	90	90	50	60

A helyi kiszolgáló úthálózat bővítése jellemzően a területfejlesztésekhez kapcsolódik. Ezek közül a legfontosabb a 8127. jelű összekötő út belterületi szakaszához csatlakozó Dad és Szákszend közötti mezőgazdasági út fejlesztése, bővítése.

Közösségi közlekedés

Közüti személyszállítás

A településen a közúti közforgalmú szolgáltatást a VOLÁNBUSZ Zrt. látja el. Az autóbusz-öblök és peronok kialakítása ugyan megfelelő, az utasok számára kialakított várók többsége azonban felújításra szorul. Javasolt a nagyobb forgalmú utak autóbusz-megállóhely párhuzam között középszigetes gyalogos-átkelőhelyeket létesíteni, a gyalogosforgalom nagyobb biztonsága és a forgalom lassítása érdekében.

Kötőtpályás közlekedés

A települést az országos közforgalmú vasúthálózat Tatabánya - Pápa vasútvonala érinti, mely a MÁV 13-as számú vasúti mellékvonala. A személyforgalom Környe és Pápa között 2007. március 4-től szűnt meg. A vonalat teherforgalmi célból, valamint elkerülő, mentesítő lehetőségként jelenleg is fenntartják.

1.15.2. Kerékpáros és gyalogos közlekedés

Az országos, és a Komárom-Esztergom megyei településrendezési terv nem tartalmaz a települést érintő kerékpárútfejlesztést.

A meglévő járdahálózat a település egészét tekintve jó állapotban van, csak néhány utcában szorul felújításra, kiépítésre. Kevés a kijelölt gyalogos-átkelőhelyek száma településen átvezető utakon. Az autóbusz- megállóhelyeknél célszerű lenne a forgalmat is lassító, középszigetes átkelők létesítése.

Várakozóhelyek létesítése

Az intézmények, ipari-, mezőgazdasági vállalkozások, vendéglátóhelyek bővítésénél, létesítésénél a parkolást saját területen belül kell biztosítani. A kereskedelmi létesítményeknél, kisebb foglalkoztatóknál indokolt a közterületek rendbetételével parkolóhelyek és kerékpártárolók kialakítása. Parkolási lehetőség javítása érdekében új parkolóhelyek kialakítása elsősorban a településközpont környezetében indokolt.

Az országos utak keresztmetszeti elrendezésének esetleges áttervezése során javasolt várakozóhelyek kialakításával, illetve a forgalmat csillapító létesítmények kialakításával is számolni.

Tűzvédelmi szempontok:

A terület jelenlegi úthálózata olyan paraméterekkel rendelkezik, amely alkalmas tűzoltó gépjárművek, valamint műszaki mentést végző gépjárművek közlekedésére. Minden ingatlan megközelíthető közterületről, vagy a közforgalom számára megnyitott magánútról. Az építmények megfelelő közúti kapcsolattal rendelkeznek, a teljes úthálózat megfelel az Országos Tűzvédelmi Szabályzat előírásainak. A tervezett szabályozási szélességeken belül a tűzvédelmi szempontból is megfelelő út, illetve közműcsatlakozások elhelyezhetők.

Az utak mellett a tűzcsapokat a közúti úrszelvényen kívül kell elhelyezni, jól megközelíthető helyen. A tűzcsapok észlelhetőségét biztosítani kell, környezetükben a növényzetet el kell távolítani. Szükség esetén a járdába is elhelyezhető tűzcsap, de ebben az esetben legalább 1,0 m széles burkolt felületet szabadon kell hagyni a mozgáskorlátozottak akadálymentes közlekedésének biztosítása érdekében.

Új telekalakításoknál, a beépítések megkezdése előtt biztosítani kell a közlekedési területeket, és az utakat közlekedésre alkalmassá kell tenni.

Csapadékvíz-elvezetés

A településen a csapadékvíz elvezetése csapadékcSATORNÁVAL, NYÍLT ÁRKOS RENDSZERREL, VAGY A BURKOLATON KIALAKÍTOTT FOLYÓKÁKKAL TÖRTÉNIK.

Jelenleg problémát jelent, hogy a lakóutcákban az árkok gondozatlanok, az átereszek több helyen beszakadtak, ezek tisztításáról jó karba helyezéséről gondoskodni kell. Nyílt árkok csak 10,0 m szabályozási szélesség felett építhető, ennél szűkebb helyeken csak a burkolaton kialakított folyóka, vagy csapadékcSATORNA jelenthet megoldást.

A fő csapadékbefogadó a Dadi-vízfolyás, melynek a vízgyűjtőjébe a település rendszere a kezelő hozzájárulása után, az előírásokat betartva beköthető.

A magánterületek tulajdonosait ösztönözni kell ciszternák, vízgyűjtők kialakítására, és tiltani kell a csapadékvizek közterületre történő kivezetését. Nyílt árkok esetén a kapubejáróknál is biztosítani kell a csapadékvíz elvezetését, ezért a kapubejárók alatt minimum 40 cm átmérőjű átereszt kell építeni. Az egységes utcakép érdekében a kapubejárókat utcánként hasonló műszaki megoldással kell kialakítani. A víznyelőket, aknákat iszapfogóval kell kiépíteni, ezzel megelőzhető, hogy a bemosódott hordalék a csatornában dugulást okozzon.

Közterületi parkolók építése esetén a parkolóban összegyűlt csapadékvíz, csak olajfogó műtárgyon keresztül köthető rá a rendszerre. Alkalmazási engedéllyel rendelkező, víznyelőbe elhelyezhető szűrő is alkalmazható, de ezek folyamatos cseréjéről gondoskodni kell.

A meglévő árkokat, padkákat csapadékcSATORNÁKAT és műtárgyaikat folyamatosan tisztítani kell.

1.16. Közművesítés

1.16.1. A víziközművek jelenlegi kiépítettsége állapota.

1./ Vízellátás

A Tatabánya-Oroszlány RV és a Bicske RV öt város és 57 község mintegy 235 000 lakosának, intézményeinek és ipari üzeMEINEK VÍZELLÁTÁSÁT BIZTOSÍTTJA.

A rendszerek fő vízbázisa a XV/C és a XIV/a vízakna.

A vízaknákat eredetileg a szénbányák aktív víztelenítésére létesítették. Az időközben az 1960-as évek végétől folyamatosan kiépült regionális vízellátó rendszer teljes vízigényét is kielégítette a kiemelt karsztvíz, a bányászati érdekek kiszolgálása mellett.

Abban az időben elsődleges szempont a bányaterek víztelenítése volt, de a lakossági vízellátásra is elfogadható biztonsággal jutott az igényelt ivóvíz minőségű vízből

A helyzet 1985-től alapvetően megváltozott a bányászati vízkiemelés megszűnt, a bázisok kizárólagosan csak vízellátási célú vízkiemelésre kerültek átalakításra.

A fő vízbázisok és a vízelosztás szervezeteileg elkülönült üzemeltetése 1998. évben az egységes üzemelési felelősség érdekében ÉDV Zrt. Tatabánya üzemelésébe került. Mindkét vízakna mellett létesült vízműtelep, amely a kitermelt víz átmeneti tárolását, és az elosztó rendszerbe emelését biztosítja. Az ÉDV Zrt. „Tatabánya XV/C vízakna átalakítása és biztonságba helyezése”, KEOP-2.2.3/B/09-11-2011-0001 azonosító számú projekt keretében felújította a bányatérési berendezéseket és vízműtelepet (épületeket, kicserélte a gépeket, transzformátorokat stb).

A XV/C vízaknában a kiemelt víz vastartalma az idők folyamán kissé emelkedett, így a vízműtelepen a beruházás során vastalanító berendezés is telepítésre került.

A XV/C vízakna vízműtelep átemelő gépházának egyik nyomóága a tatabányai elosztóhálózatba, míg a másik az oroszlányi távvezeteki ágra csatlakozik. A gépház erre a rendszerrészre dolgozó szivattyút az oroszlányi 2000 m³-es víztorny szintjéről lehet vezérelni.

AZ Oroszlányi regionális ág a várostól Ny-ra elhelyezkedő településekre, ill. Császár községnél elhelyezett 2 x 1000 m³ térfogatú magas tárolóba a bokodi átemelő szivattyúi továbbítják a vizet.

A császári átfolyó jellegű medencéből gravitációsan jut a víz nyugati irányban, a Bakony aljai településekbe. A távvezeték mentén elhelyezkedő községek elosztóhálózataiba, víztornyaiába gravitációsan jut a víz.

Dad község vízellátó hálózata az TORV Oroszlányi ág regionális rendszer kiépítése során került kiépítésre.

Működés:

A Bokodi átemelő – Császár községi 2 x 1000 m³ medence közötti DN 400 távvezetékéről Dad határában a 8135 sz. közút mentén leágazás készült, a leágazó vezeték végén

2 x 100 m³ -e községi víztárolóval. A vízátvétel a fogyasztási igénynek megfelelő folyamatos szintszabályzóval vezérelt.

Dad község vízellátása:

A község vízellátás a 2 x 100 m³ - es községi víztárolótól kiépített bekötő vezetéken át gravitációs módon biztosított.

A vízmű főbb műtárgyai :

- 2x100 m³ térszíni medence Tf 234,0 mBf
- Elosztóhálózatok

Vízfogyasztási adatok :

Éves vízfogyasztás :	32.423 m ³
Átlagos fogyasztás :	90 m ³ /d
Csúcsfogyasztás :	120 m ³ /d

Elosztóhálózat.

A vízhálózat egy nyomásövezetből áll.

A hálózati nyomás

- max. kialakuló nyomás: 3,8 bar
- min. (csúcsfogyasztásnál): 1,5 bar (magasabb fekvésű utcáknál)

A vízmű elosztóhálózatának valamennyi községi vezetéke azbesztcement nyomócsőből készült.

Dad -i elosztóhálózat hossza:	7322 m
Közkifolyó :	3 db
Tűzcsap	31 db

került a rendszerekben beépítésre.

A vízmű üzemeltetője az ÉDV Zrt, Tatabánya, Oroszlány–Kisbér Üzem.

2. Szennyvíz elvezetés

2.1./ Jelenlegi állapot

Dad és Kömlőd községek szennyvízelvezetése (Dad szennyvízelvezetési agglomeráció) közös projekt során szennyvízelvezetési és tisztítása projekt során épült ki a 2000 évek elején.

A rendszer működése:

az egyes községben DN 200, csatornákkal gravitációs szennyvízelvezető rendszer épül ki, a mélypontokon szennyvíz átemelővel.

Dad község szennyvizei az végátemelőnél kerül összegyűjtésre, amely szivattyúja a szennyvizet a közös szennyvíztisztító telepre emeli át DN 100 nyomócsövön.

Csatornázottság: 100 %

A szennyvíz tisztító telepre kerül bevezetésre külön nyomócsövön át Kömlőd település összegyűjtött szennyvize is. A telepen szippantott szennyvíz fogadása is lehetséges.

A két település szennyvize tehát a közös (Dad közigazgatási területén épült) tisztítótelepen kerül kezelésre és tisztításra.

Dad községben a megépült gravitációs csatornahálózat:

DN 200 KG PVC csatorna	6.152 m
------------------------	---------

A településen belül az egyes hálózati a mélypontokon szennyvíz átemelő került telepítése, amely szivattyúja a lefolyási irányba haladó gravitációs csatornába emeli be a szennyvizet , amíg a víz eljut a végátemelőbe.

Épült: 3 db községi MOBA típusú átemelő

Szennyvíz nyomócsövek:	3040 m
------------------------	--------

Szennyvíztisztító telep

OMS rendszerű

Kiépített hidraulikai kapacitása: $300 + 30 \text{ m}^3$ (1250 LE)

A tisztított szennyvíz befogadja a Kömlőd-Dad határárok

Működési nehézségek:

A szennyvíztisztító telep hidraulikailag és szerves anyag terhelésben is túlterhelt (2015 -ben 1759 LE)

A Hatóság által nem bírságolt, a kibocsátási határértéket általában teljesíti.

A telep kapacitása behatárolja a községek fejlesztési lehetőségeit.

Az agglomeráció a 25/2002 (II. 27) Korm rendelet mellékletében 2.677 LE szennyvízterheléssel szerepelt, így a bővítést vagy más térségbe való átkormányozást mielőbb meg kell oldani.

Dad és Kömlőd Önkormányzata megvalósíthatósági tervet készítetett és a KEHOP 2.2-2-15-216 pályázat kapcsán fejlesztési forrást nyert a megvalósításra.

A fejlesztési program alapján a jelenlegi szennyvíztisztító telep felhagyásával, távvezetéken kerül a két település szennyvize az Oroszlányi rendszerbe bemelésre , ahol a városi tisztító telepen a beérkező szennyvíz tisztítása megtörténhet.

A kiviteli tervek is elkészültek a kivitelezés folyamatban van.

3./ Csapadékvíz elvezetés

3.1./ Jelenlegi állapot

A település dombvidéki jellegű 190 -235 mBf magasságok között települt. A település nagyobb az Által ér vízgyűjtőjéhez tartozik. A ny-i területek egy része (Szabadság u) már a Conco vízgyűjtőjének a területe.

A Északi oldalon a mélyvonulatban településen áthalad az Által ér mint befogadótól induló Dadi vízfolyás, míg a település Keleti oldalán s Dadi vízfolyás mellék ága az Ivó ér található.

Ez a két vízfolyás szakasz a település nagyobb területéről levezetett felszíni vizeinek befogadója. A település nagyobb része családi házas beépítésű viszonylag nagy telkekkel. A települést átvágja a 8127 sz. és a 8135 sz. közút. Az út menti árkok részben eltömődtek, feltöltődtek csak a nagyobb esésű szakaszon mélyebbek.

A községben a hiányos csapadékvíz elvezető rendszer nagyobb intenzitású esők esetén folyamatos elöntéseket okoz az Ivó ér felőli dombvidéki oldalon.

A Sport utca mentén záportárolók is kialakultak, amelyek a Dél felől a külterületekről érkező csapadékvizet visszafogják.

Kossuth utca felől érkező vizet az útfelületen folynak le, néhol az ingatlanokra is befolyva. A Badacsonyi utcában sem található kiépített vízelvezető árok.

A település Önkormányzata felismerve az egyre nagyobb intenzitású záporok okozta nehézségeket, a település csapadékvíz elvezetésére pályázati terveket készített és a TOP-2.1.3-15-KO1-2016 sz. pályázaton forrást nyert a község csapadékvíz elvezetésének fejlesztéséhez.

A programban 3 kiemelt terület rész fejlesztését tervezik.

A tervek elkészültek, engedélyezés alatt állnak, a kivitelezés hamarosan megkezdődik. Várható befejezési határidő: 2020 május.

1.16.2. Energia

1.16.2.1. Dad földgázellátása

A település nagyközépnomású (6 bar) földgázellátása a Szentgyörgy-pusztai áttároló állomásról történik D88,9×3,2 mérettel.

A település belterületi vonala mellett telepítették a község középnomású gázellátását szolgáló 6/4 bar üzemi nyomású gázfogadó állomást. A fogadóba nem telepítettek gázmérőt.

A gázhálózatot az elmúlt évtizedben építették ki.

A gázhálózat üzemeltetője mind kül- és belterületen az ÉGÁZ Rt. Tatabánya.

A belterületen kiépült gázhálózat középnyomású (4 bar), mérete és anyaga: D63 – D110, PE 80/G SDR11, közterületen halad.

A csővég lezárással ellátott szakaszok meghosszabbításával, vagy a meglévő gerincvezetésekre csatlakozva valósítható meg a fejlesztésre szánt területek földgázellátása, új közterületi, szolgáltatói engedélyes tulajdonú (jelenleg E.ON) vezetékekkel.

A gázelosztó hálózatot érintő bővítéseket a szolgáltató a törvényi előírások szerint – díj ellenében – építi ki. Magánterületen megvalósuló bővítések (elosztó hálózat) esetén vezetékjogi megállapodás szükséges. Jelentős többlet gázigény esetén a szolgáltatóval egyeztetni kell a fogadó, ill. az elosztó rendszer kapacitásának bővítése miatt.

1.16.2.2. Dad villamos energia ellátása

A település villamos energia ellátásának üzemeltetője az E.ON Észak-dunántúli Áramhálózati Zrt. Tatabányai Régiója.

Többlet villamos energia igény a meglévő villamos hálózatról kielégíthető. A konkrét műszaki megoldás az áramszolgáltatóhoz eljuttatott energia igényre adott válasz alapján tervezhető. A villamos hálózat bővítéseket az áramszolgáltató a törvényi előírások szerinti csatlakozási díj ellenében kiépíti. Nagyobb energia igény esetén fogyasztói beruházás is elképzelhető.

A település villamosenergia ellátása a távlati igényeknek is megfelelően biztosított.

1. NAGYFESZÜLTSÉG

A település igazgatási területén áthaladnak az MVM ZRT tulajdonában levő 220 kV-os távvezetékek, az E.ON Észak-dunántúli Áramszolgáltató Zrt Mór és Tatabánya irányába induló 120kV-os vezetékei. A villamos vezetékekre vonatkozó biztonsági övezet szélességét és a biztonsági övezeteket figyelembe kell venni.

2. KÖZÉPFESZÜLTSEG

Dad áramellátása a Mór Tatabánya nagyfeszültségű hálózatról kiépült középvezetékű energiaellátása 20 kV-os hálózattal üzemel.

. Dad területén belül légvezetéken kerülnek ellátásra az utcákban elhelyezett oszlopra szerelt transzformátor állomások. Ezen távvezetékek biztonsági övezete 5 méter, de a vezeték azon szakaszán, amely belterületre és fokozott biztonságra vonatkozó előírásainak megtartásával létesült, 2,5 méter a szélső, nyugalomban levő áramvezetőktől mérten. A biztonsági övezeten belüli építési tevékenység nagymértékben korlátozott.

A település belterületén 20/0,4 kV-os transzformátor állomások üzemelnek, mindegyik oszlopra szerelt kivitelű. A külterületi majorban további transzformátor állomás üzemel.

Új 20kV-os hálózat és tr. állomás létesítése esetén, tömbfeltárások és utca nyitások során, a nyomvonalat közterületen kell elhelyezni, illetve a nyomvonalon a biztonsági övezet részére helyet kell biztosítani. Új középvezetékű hálózatszakasz építéskor a vezeték tulajdonosa és üzemeltetője részére, (E.ON Észak-dunántúli Áramhálózati Zrt.) a nyomvonalra vezetékJogot kell szerezni.

A biztonsági övezet szélességét a 2/2013. (I. 22.) NGM rendelet a villamosmű biztonsági övezetéről, adja meg:

- 20kV-os szabadvezeték esetében a szélső vezetékszáltól mindkét irányban, belterületen 2,5m külterületen 5m a biztonsági övezet határa.
- Földkábel esetén 1-1m a vezeték két oldalán.
- Transzformátor állomás esetén a szükséges terület határa oszlop tr. állomásnál, az állomás körül 5m. Ezen távolság az üzemben tartó hozzájárulásával csökkenthető. Építettházas transzformátorállomás esetén a biztonsági övezet határát a berendezés falai határolják.

3. KISFESZÜLTSEG:

A villamos energia ellátás a jelenlegi fogyasztói igényeknek megfelelően kiépített.

A kommunális hálózat légvezetékes, beton illetve faoszlopos kialakítású.

Az új beépítési területeken a szabályozási terv térszín feletti hálózat létesítését megengedi. Természetesen a drágább bekerülésű földkábel-hálózat is létesíthető. Új légvezetékes hálózat létesítéskor a többi közmű elhelyezést figyelembe véve, a járda és az úttest között haladhat a vezeték, az oszlopok elhelyezése a szilárd burkolattól lehetőleg min. 0,5 m-re legyen. Amennyiben az oszlopsor a járda és a kerítés közé kerül a szigetelt légvezeték és lakóingatlan telekhatára között legalább 0,5 m távolság legyen. A vezetékek legkisebb magassága az utak fölött 5,5 m lehet.

1kV-os földkábel létesítésénél a biztonsági övezet határa a kábeltől mindkét irányba: 1-1m.

Kisfeszültségű hálózat létesítése esetén is vezetékJogot kell szerezni a nyomvonalra, áramszolgáltató javára, és azt a tulajdoni lapra be kell jegyeztetni.

Térszint feletti közművek elhelyezésénél az MSZ 7437/3-80 előírásait kell betartani.

4. KÖZVILÁGÍTÁS:

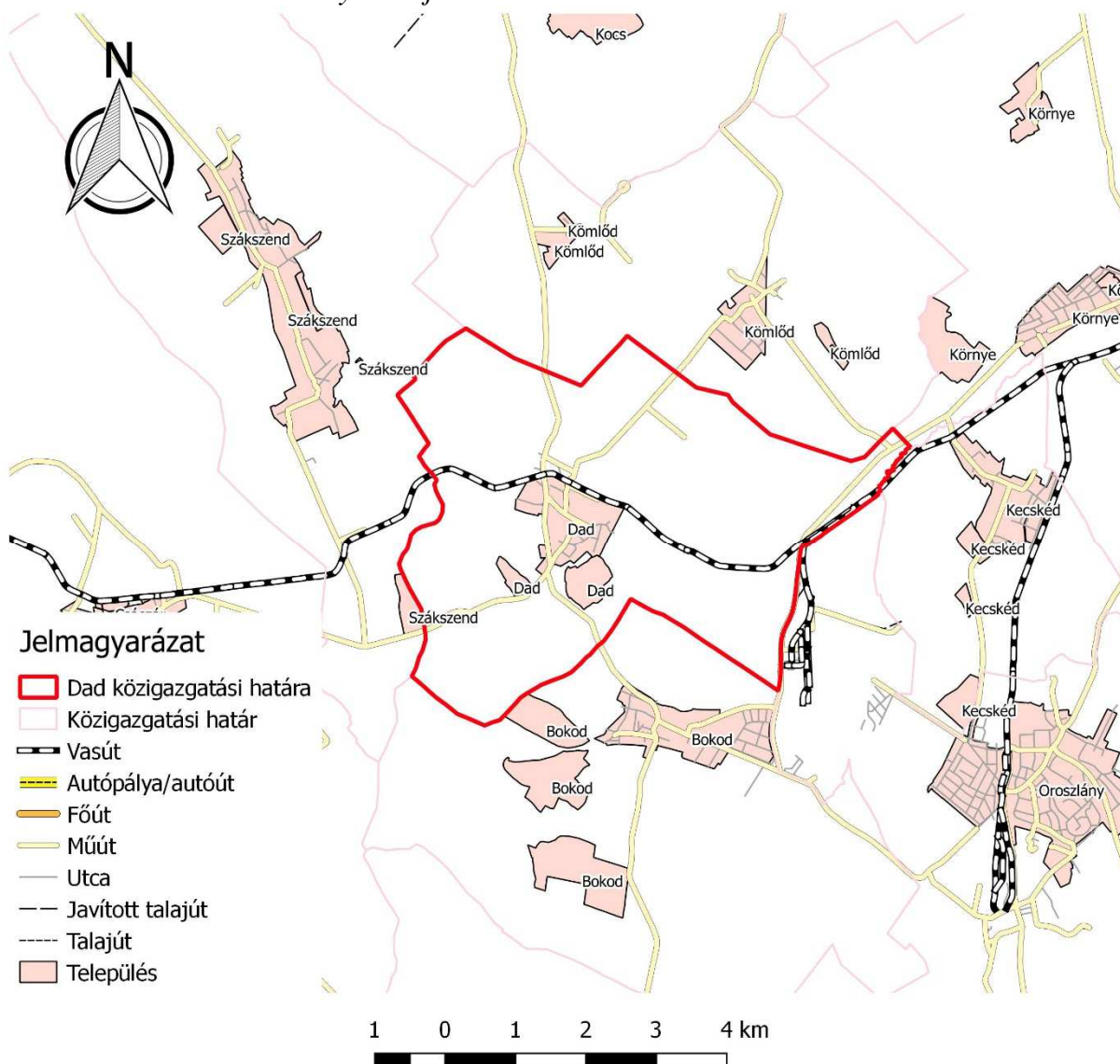
A meglévő közvilágítás a kommunális hálózat oszlopaira szerelt világítótestekkel van megoldva, légvezetékes táplálással.

Új létesítésnél az előírt követelményeket az MSZ EN 13201 szabvány tartalmazza. Az utcák világítási osztályba sorolása jegyzői hatáskörben történik.

1.17. Környezetvédelem (és településüzemeltetés)

1. Helyzetfeltárás

1. számú ábra: Áttekintő helyszínrajz



1.17.1. Talaj

Dad település a Dunántúli-középhegység nagytájon, azon belül a Vértes-Velencei-hegyvidék középtájon és a Bársonyos kistájon helyezkedik el.

A **Bársonyos** kistáj enyhén hullámos, hordaléklejtős hegyláb felszínének löszös és egyéb periglaciális üledékein – 45% területen – agyagbemosódásos barna erdőtalajok fordulnak elő. A löszös üledékeken kialakult, homokos vályog mechanikai összetételű, kedvező vízgazdálkodású, a 40–50 (int.) talajminőséggel jellemzett változatok az erdőtalajok 75%-át teszik ki. A periglaciális üledékeken kialakult agyagbemosódásos barna erdőtalajok homok mechanikai összetételűek. Kedvezőtlen vízgazdálkodásuk és 1% körüli szervesanyag-tartalmuk miatt termelési viszonyszámuk csupán 15–25 (int.) pontot ér el. Erdőként mintegy 60%, szántóként pedig kb. 25% hasznosítható területükből.

Az alacsonyabb térszínek löszös üledékein barnaföldek (13%) és csernozjom barna erdőtalajok (33%) képződtek. Mechanikai összetételük vályog vagy homokos vályog. Vízgazdálkodási tulajdonságaik többnyire kedvezőek. Termékenységi besorolásuk szervesanyag tartalmuktól és mechanikai összetételüktől függően a 45–60 (ext.) és az 50–70 (int.) pont között változhat. Főként (90% és 85%) szántóként hasznosíthatóak. A kistájban az erdőtalajok mintegy 1%-nyi részét az erősen erodált földes kopár talajok alkotják.

A hegyláb felszint követő alacsonyabb síkon kedvező termékenységgű (int. 70–85) mészlepedékes csernozjom talajok 4% területi részarányt képviselnek.

A kistáj É-i, ÉK-i vízfolyásainak öntésanyagán vályog mechanikai összetételű réti öntéstalajok találhatók (4%). E talajok zömmel (80%) szántóként (int. 35–45) és rét-legelőként (10%) hasznosíthatóak. A szántókon hagyományosan termesztett növények a búza, az őszi árpa, a kukorica, a napraforgó, a cukorrépa és a lucerna.

Az egyes talajtípusok területi arányát az alábbi táblázat mutatja be:

1. számú táblázat: A talajtípusok területi megoszlása

Talajtípus kód	Területi részesedés (%)
01	1
07	45
09	13
11	33
13	4
26	4

2. számú táblázat: A talajtípusok területi elterjedése a domborzati adottságok függvényében (%)

Talajtípus kód	Lejtőkategória				Erdő
	0-5	5-17	17-25	>25	
01	90	-	-	-	10
07	30	10	-	-	60
09	60	35	5	-	-
11	80	15	-	-	5
13	90	10	-	-	-
26	90	10	-	-	-

Dad genetikus talajtérképét és közetképző közeteit a 3. és 4. számú térképek mutatják be.

1.17.2. Felszíni és a felszín alatti vizek

Felszíni vizek

A **Bársonyos** kistáj vizeit a Dunába folyó Concó jobb oldali felső és az Által-ér bal oldali felső vízgyűjtőjének a patakjai vezetik le. Mérsékelt vízhiányos terület.

A vízfolyások vízjárásáról főleg becslő adatok vannak. A Concóba folyó Szendi-ér (18 km, 61 km²) vízhozamát 30 m³/s-ra becsülik árvizek idején, amelyek csak ritka nagy csapadékok alkalmával következnek be. A vízfolyások többsége csak időszakosan vezet vizet. Víztisztaságuk II. osztályú. Császár környékén néhány nagyobb forrás is van, amelyek közül a Cser-kút átlagos hozama 50 l/p. 2 állóvíze van, mindkettő természetes eredetű (a száki 3,1 ha, a császári Mező-tó 9,5 ha felszínű).

Dad településen található vízfolyások mindegyike időszakos:

- Dadi vízfolyás (befogadó: Által-ér) és mellékágai:
 - Ivóér
 - Fácánosi-vízfolyás
- Kömlőd-Dad határárok (befogadó: Által-ér)
- Szend-Dadi-ér (befogadó: Parnaki-ér)
- Szendi-ér (befogadó: Concó-patak) és mellékágai:
 - Hosszúlaposi-árok
 - Miskolci-ág
 - Bírósági-árok
 - Bokodi-árok

A településnek állóvíze nincsen.

A terület vízrajzát az 3. számú térkép mutatja be.

A település vízfolyásai a hatályos jogszabályok szerint az időszakos vízfolyás befogadó, valamint az egyéb védett területek befogadói (Tatai (Öreg) tó) vízminőség-védelmi területi kategóriába tartoznak.

A település az Által-ér, a Concó és a Duna jobb parti vízgyűjtő területéhez tartozik. Vízgazdálkodási szempontból az Által-ér vízgyűjtő-tervezési alegység (1.6.) működési területéhez tartozik.

Felszín alatti vizek

A **Bársonyos** kistáj területén a „talajvíztükör” összefüggését csak egyes meredek lejtőjű domborok szakítják meg. Mélysége általában 4–6 m között van. Mennyisége csekély. Kémiai jellege kalcium-magnézium-hidrogénkarbonátos. Keménysége általában 15–25 nk° közötti, de É-on 35 nk°-ig emelkedik. Ugyanúgy a 60–300 mg/l közötti szulfáttartalom is emelkedik az É-i tájrészen.

A kistáj rétegvizekkel is mostohán ellátott, az artézi kutak száma kicsi. A mélységük 50–200 m, a vízhozamuk mérsékelt, jellemző a magas vastartalom.

Dad települést az alábbi felszín alatti víztestek érintik:

3. számú táblázat: Felszín alatti víztestek

Víztest kód	víztest név	vízadó típusa
h.1.3	Dunántúli-középhegység - Duna-vízgyűjtő Mosoni-Duna - Által-értorkolat	vegyes
sh.1.3	Dunántúli-középhegység - Duna-vízgyűjtő Mosoni-Duna - Által-értorkolat	porózus
k.1.2	Dunántúli-középhegység - Tatai- és Fényes-források vízgyűjtője	karszt

Dad közigazgatási területén sérülékeny vízbázis nem található:

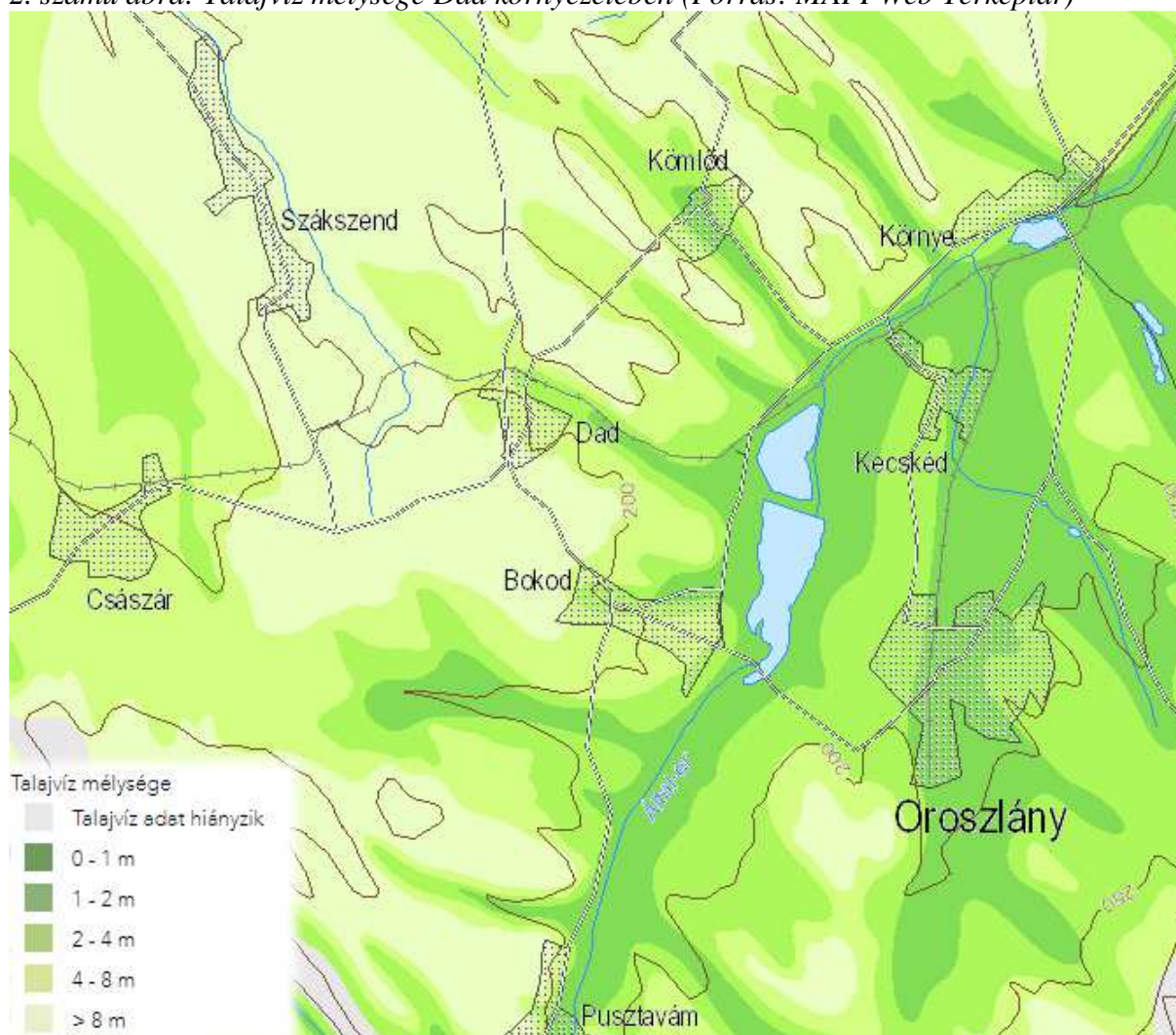
A település közigazgatási területére a Tatabánya vízbázis „B” védőövezete 2004. előtti állapotban jelentős mértékben átnyúlt, azonban a vízbázis felülvizsgálata során a védőterület módosításra került, így jelenleg a település területét nem érinti sérülékeny vízbázis.

Dad települést a felszín alatti víz állapota alapján érzékeny felszín alatti vízminőség védelmi területen lévő településnek sorolja be a felszín alatti víz állapota szempontjából érzékeny területeken levő települések besorolásáról szóló rendelet.

A település a 2a. (érzékeny, 20 mm-nél nagyobb utánpótlódású területek) alkategóriába tartozik.

Dad területének felszín alatti szennyeződés-érzékenységet a *6. számú térkép* mutatja be.

Dad nitrátérzékeny területnek minősül.

2. számú ábra: Talajvíz mélysége Dad környezetében (Forrás: MÁFI Web Térképtár)**Vízellátás**

Dad településen kiépült a vezetékes vízellátás, a vízmű üzemeltetője az Észak-dunántúli Vízmű (ÉDV) Zrt.

Dad átlagos vízigénye: 115 m³/d, csúcsvízigény: 145 m³/d.

Szennyvízkezelés

A település csatornázott, a csatornahálózatot az Észak-dunántúli Vízmű (ÉDV) Zrt. üzemelteti.

A szennyvízelvezető rendszeren összegyűjtött szennyvizek befogadója a Dad szennyvíztisztító telep, melynek üzemeltetője a Észak-dunántúli Vízmű (ÉDV) Zrt. Ide kerülnek még Kömlőd szennyvizei is. A tisztított szennyvizek befogadója a Kömlőd-Dad határárok.

A csatornázottság kiépítése teljes körű, a rákötöttség 100 %-os. A Dad településen keletkező szennyvíz mennyisége kb. 100 m³/d.

Dad szennyvíztisztító telep kapacitása: 1 250 LEÉ. A szennyvíztisztító telep terhelése a 2015. évi adatok szerint: 1 759 LEÉ.

A településen található szennyvíztelep hidraulikailag és szervesanyag terhelésben túlterhelt (BOI, LEÉ). Dad megvalósíthatósági tanulmányt készített, amely szerint a jelenlegi szennyvíztisztító telep helyett a szennyvizet az oroszlányi szennyvíztisztító telepre vezetnék.

Az oroszlányi szennyvíztisztító telep rendelkezik szabad hidraulikai és szennyezőanyag-lebontási kapacitással a Dadon és Kömlődön keletkező szennyvizek megfelelő tisztítására.

A két agglomeráció összevonásával a jelenlegi időszakos vízfolyás (Kömlőd-Dad határárok) befogadó helyett (Oroszlány-Kecskédi vízfolyás) állandó vízhozamú befogadóba kerül Dad és Kömlőd tisztított szennyvize is. A tervezett csatlakozással a Tatai tó vízgyűjtőjén lévő Által-ér terhelése az Oroszlány térségi szennyvíztisztító ultraszűrős technológiájának köszönhetően csökkenni fog.

Dad Önkormányzata a Széchenyi 2020 KEHOP-2.2.2-15-2016 pályázat kapcsán fejlesztési forrást nyert Dad-Kömlőd községek szennyvíztisztításának fejlesztése címen.

A kömlődi és dadi szennyvizeket összegyűjtve, a dadi Táncsics utcai végátemelőtől (Vasúti átjáró után) nyomóvezetékmenne tovább a Fő utcai és Kossuth utcai kertekben (a kialakítandó utca nyomvonalában), majd az „oroszlányi” földúton továbbhaladva az Erőmű előtt csatlakozna be a bokodi szennyvizet is magában foglaló fő nyomóvezetékbe.

A fenti fejlesztési elképzelések megvalósítása jelenleg folyamatban van.

Dad Község önkormányzati rendelete szabályozza a nem közművel összegyűjtött háztartási szennyvíz begyűjtésére vonatkozó közszolgáltatást.

A nem közművel összegyűjtött háztartási szennyvíz begyűjtése zárt tartállyal rendelkező járművel történik és az Észak-dunántúli Vízmű Zrt. tatabányai szennyvíztelepén kijelölt ártalmatlanító helyre kerül elszállításra.

Csapadékvíz elvezetés

Az Ivó-ér felett lévő dombvidékről a korábbi években többször jelentős mennyiségű esővíz folyt le a völgytalpon fekvő településrészre, és okozott károkat utakban, vízi létesítményekben. A felső területen egy tározó található, amely üzemeltetésével lehet a dél felől érkező vizeket szabályozni, de a nyugati oldalról a Kossuth utca felől a vizek szikkasztó árok hiányában az úton folynak a völgy felé, veszélyeztetve épületeket, utakat. A K-i oldal felől érkező Fő utca és Béke utca vízelvezetése be van kötve a Kossuth utcán meglévő elvezető rendszerbe, de a Kossuth utca D-i szakasza és a Badacsonyi utca nem rendelkezik vízelvezető rendszerrel. Itt a vizek az útburkolaton folynak végig, és az esésviszonyoknak megfelelően több ingatlanra is befolyanak károkat okozva. A Dózsa György utca csapadékvíz elvezető rendszere több helyen feltöltődött állapotban van, csapadék esetén az út burkolaton folyik a víz. Az útburkolat keleti oldalának árokrendszere az Ivóér vízgyűjtőjéhez tartozik, azonban az árokrendszernek a bekötése nincs megoldva sem a Béke út, sem a Badacsonyi út irányába.

Dad Önkormányzata a TOP-2.1.3-15-KO1-2016-00009 pályázat kapcsán fejlesztési forrást nyert Dad község csapadékvíz-elvezetésének fejlesztése címen.

A projekt tervezett befejezési dátuma: 2020.05.14.

A projekt keretében 3 területrészen terveznek beavatkozást. Az Ivóér völgyének vízrendezését a korábban elkészített kiviteli terv figyelembevételével kívánják megoldani. A másik terület, a Táncsics utca környékén kiépült ipari terület, valamint a Táncsics utca végén található lakóterület, amelyek vizét egy új árokkal vezetik a Dadi vízfolyásba a Táncsics utca keresztezésével. A harmadik terület a Szabadság út környéke, amely a Concó vízgyűjtőjéhez tartozik. A projekt keretében az Ivóér völgyébe vezető utcák csapadékvíz elvezetését, az Ivóérbe történő bekötését tervezik megoldani.

1.17.3. Levegőtisztaság és védelme

Dad településen a környezeti levegő minősége nem kifogásolható. A település területén sem automata, sem manuális légszennyezettségi mérőpont nem üzemel, a legközelebbi automata mérőállomás Tatabányán található. Ezen adatok Dad település esetében nem relevánsak.

A légszennyezettségi agglomerációk és zónák kijelöléséről szóló 4/2002. (X. 7.) KvVM rendelet alapján a település a 10. számú légszennyezettségi agglomerációba tartozik. Ennek jellemző levegőminőségi adatai az alábbiak:

4. számú táblázat: 10. zóna levegőminőségi adatai

Zónacsoport a szennyező anyagok szerint											
Zóna	Kén-dioxid	Nitrogén-dioxid	Szén-monoxid	PM ₁₀	Benzol	Talajközeli ózon	PM ₁₀ Arzén (As)	PM ₁₀ Kadmium (Cd)	PM ₁₀ Nikkel (Ni)	PM ₁₀ Ólom (Pb)	PM ₁₀ benz(a) - pirén (BaP)
10.	F	F	F	E	F	O-I	F	F	F	F	D

Az egyes csoportok jellemzését az alábbiakban adjuk meg:

D csoport: azon terület, ahol a légszennyezettség egy vagy több légszennyező anyag tekintetében a felső vizsgálati küszöb és a légszennyezettségi határérték között van.

E csoport: azon terület, ahol a légszennyezettség egy vagy több légszennyező anyag tekintetében a felső és az alsó vizsgálati küszöb között van.

F csoport: azon terület, ahol a légszennyezettség az alsó vizsgálati küszöböt nem haladja meg.

O-I csoport: azon terület, ahol a talajközeli ózon koncentrációja meghaladja a cél értéket.

Dad esetében levegőszennyezés az alábbi tevékenységekből származhat:

- Ipari tevékenységek,
- Lakosság fűtése,
- Közlekedés,
- Büzzel járó tevékenységek.

Ipari kibocsátások

Az ipari, szolgáltató tevékenységből származó légszennyezőanyag kibocsátások nem jelentősek. A településen nem végeznek olyan tevékenységet, amelynek a megengedettnél nagyobb mértékben terhelné a település környezetének a levegőjét.

Egységes környezethasználati engedéllyel és környezetvédelmi működési engedéllyel rendelkező vállalkozás nem működik Dad területén.

Légszennyező forrásra vonatkozóan működtetési engedéllyel 3 telephely (autófestés, fényezés és terménytisztító, szárító tevékenység) rendelkezik.

Dad jelentősebb vállalkozásai:

- Farkas Mihályné – gépjárműjavítás, -karbantartás,
- GOMBOS-FÖLDGÉP Kft. – egyéb speciális szaképítés,
- Szabó Zoltán – szarvasmarha tenyésztés;
- Bánhegyi Zoltán – szarvasmarha tenyésztés;
- Magyarcsik Géza, szarvasmarha telep;
- Hatvan Károly, sertéstelep;
- Katona-Farkas Járműfény Kft. – gépjárműjavítás, -karbantartás;
- Dadi Szeszfőzde Bt. – desztillált szeszes ital gyártása.

A LAIR 2016. és 2017. évi adatai alapján Dad az alábbi légszennyezőanyag kibocsátások bejelentésére került sor:

5. számú táblázat: Légszennyezőanyagok éves kibocsátása

Tárgyév	Éves kibocsátás (kg)	Légszennyező anyag
2016	121	Nitrogén oxidok (NO és NO ₂) mint NO ₂
2016	135100	SZÉN-DIOXID
2016	892	Szilárd anyag
2016	80	Szén-monoxid

Tárgyév	Éves kibocsátás (kg)	Légszennyező anyag
2017	112	Nitrogén oxidok (NO és NO ₂) mint NO ₂
2017	124219	SZÉN-DIOXID
2017	889	Szilárd anyag
2017	77	Szén-monoxid

Lakosság fűtése

A fűtésből származó légszennyezés csak a fűtési szezonban jelentkező légszennyezés. A fűtésből származó emissziókat a légszennyező anyagok közül a kén-dioxid, szén-monoxid, nitrogén-oxidok, a szilárd anyag és a korom emisszió jellemzi.

Dad településen a fűtés jellemzően földgázzal történik. Az ingatlanok gázzal való ellátottsága kb. 75-80%. A nem gáz fűtésű lakások fűtését vegyes tüzeléssel (szén és fa) oldják meg. Az érvényben lévő levegőminőség védelmi jogszabályok alapján fűtési célú, kizárólag füstgáz kibocsátással járó tevékenységek engedélyezésében az első fokon eljáró engedélyező hatóság a járási környezetvédelmi hatóság.

Közlekedés légszennyezése

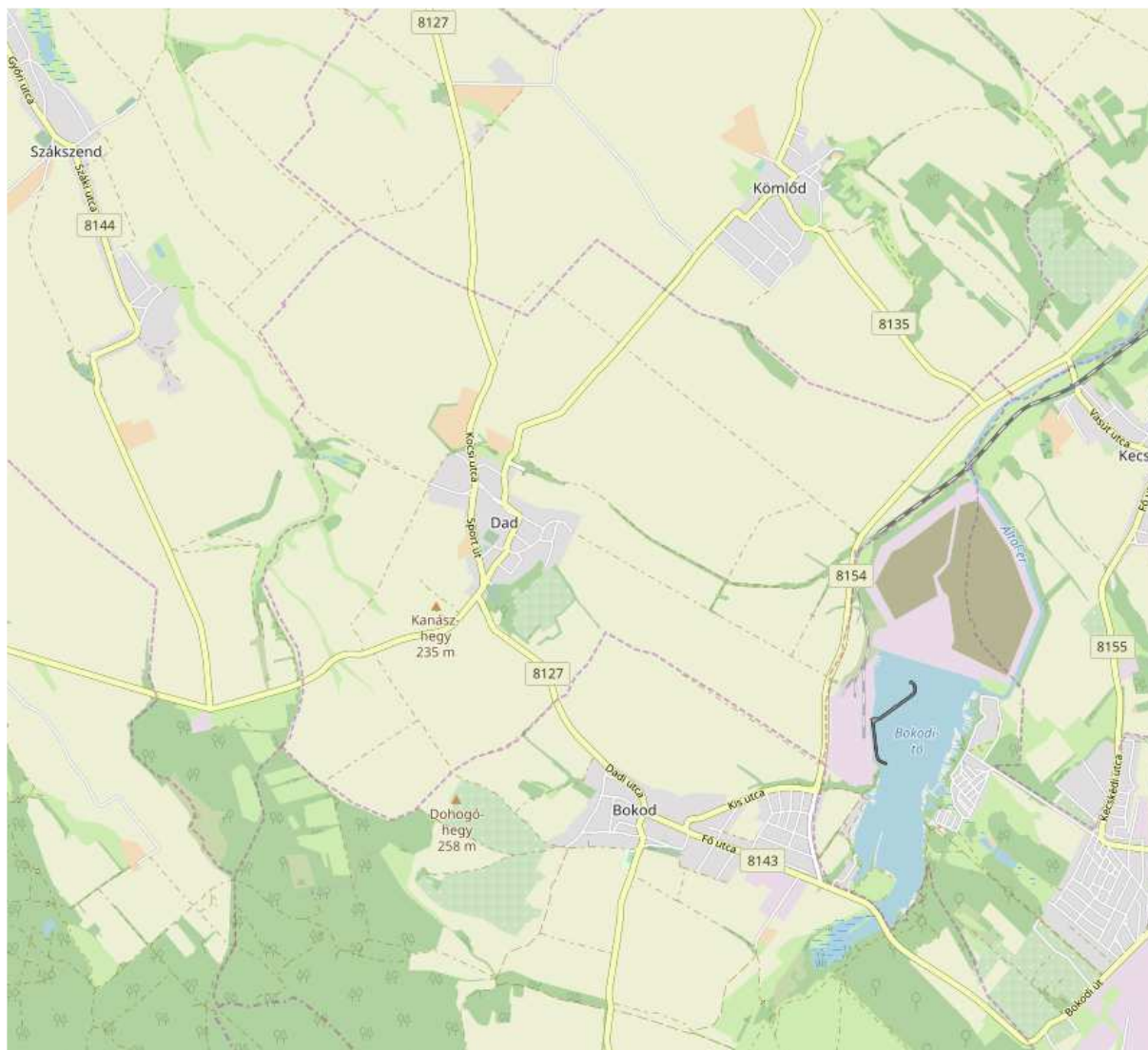
Dad közigazgatási területén, a belterületet is beleértve az alábbi 2 út halad át:

- 8127. számú Mór – Kocs összekötő út
- 8135. számú Tatabánya – Kisbér összekötő út

A település keleti határán húzódik a 8154. számú Bokod – Kecskéd összekötő út, amely a belterületet kb. 2,5 km távolságra elkerüli.

A település területét a tatbánya-Pápa közötti vasútvonal érinti, mely a MÁV 13-as számú vasúti mellékvonala. A mellékvonalon a személyforgalom 2007. óta szünetel, a teherforgalom is csak eseti jellegű.

3. számú ábra: Dad közlekedés-hálózata (forrás: Közlekedés Információs Rendszer és Adatbázis)



Ezen utak 2017. évi forgalomszámlálási adatait és forgalmi viszonyait az alábbi táblázat mutatja be.

6. számú táblázat: Fontosabb közlekedési útvonalak jellemző forgalmi adatai

Járműkategória	ÁNF (átlagos napi forgalom)				
	8127 sz. út 17+803 és 20+630 kmsz. között	8127 sz. út 20+630 és 31+154 kmsz. között	8135 sz. út 11+201 és 19+344 kmsz. között	8135sz. út 19+438 és 22+293 kmsz. között	8154 sz. út 0+000 és 5+610 kmsz. között
Személygépkocsi	1489	583	1357	1988	1625
Kis tehergépkocsi	365	206	265	483	466
Szóló autóbusz	65	11	51	145	45
Csuklós autóbusz	1	0	3	2	2
Közepes tehergépkocsi	29	12	10	41	39
Nehéz tehergépkocsi	34	14	18	42	36
Pótkocsis szerelvény	9	17	3	24	29
Nyerges tehergépkocsi	33	20	16	41	44
Speciális jármű	0	0	0	0	0

Motorkerékpár	24	19	17	7	17
Lassú jármű	33	24	9	7	5

A bemutatott útszakasz mentén, mint folyamatos vonalforrás mentén az alábbi légszennyezőanyag emissziókra számíthatunk:

7. számú táblázat: Fontosabb közlekedési útvonalak mértékadó légszennyezőanyag kibocsátásai - emissziója

Légszennyező komponensek	Várható emissziók (g/km)				
	8127 sz. út 17+803 és 20+630 kmsz. között	8127 sz. út 20+630 és 31+154 kmsz. között	8135 sz. út 11+201 és 19+344 kmsz. között	8135sz. út 19+438 és 22+293 kmsz. között	8154 sz. út 0+000 és 5+610 kmsz. között
Szén-monoxid	1304,0	566,8	1099,2	1741,9	1447,4
Nitrogén-oxidok (mint NO ₂)	239,9	107,6	184,6	326,8	259,2
Részecske	32,6	14,9	21,7	46,5	33,7

A vizsgált útszakasz mentén 10 m távolságban elhelyezkedő receptor pontban az alábbi légszennyezőanyag koncentrációk várhatók:

8. számú táblázat: Fontosabb közlekedési útvonalak mértékadó légszennyezőanyag kibocsátásai

Légszennyező komponensek	Várható légszennyezőanyag koncentrációk (µg/m ³)				
	8127 sz. út 17+803 és 20+630 kmsz. között	8127 sz. út 20+630 és 31+154 kmsz. között	8135 sz. út 11+201 és 19+344 kmsz. között	8135sz. út 19+438 és 22+293 kmsz. között	8154 sz. út 0+000 és 5+610 kmsz. között
Szén-monoxid	51,9	22,6	43,7	69,3	57,6
Nitrogén-oxidok (mint NO ₂)	9,5	4,3	7,3	13,0	10,3
Részecske (PM10 24 órás)	0,50	0,23	0,33	0,71	0,52

A 8127. számú és 8135. számú út járműforgalom nagysága nem jelentős, így a közúti közlekedés, mint légszennyező tevékenység hatása nem okoz számottevő légszennyezést.

Dad belterületén a 8127. számú és 8135. számú út esetében és a belterületi utak esetében sem várható a közlekedésből határérték feletti légszennyezőanyag-koncentráció kialakulása.

A 8154. számú út a belterülettől kb. 2,5 km távolságban található, így légszennyező hatása a lakóterületek esetében nem érvényesül.

Bűzterhelés

Dad településen 4 állattartó telep üzemel:

- Szabó Zoltán, szarvasmarha telep,
- Bánhegyi Zoltán, szarvasmarha telep,
- Magyarcsik Géza, szarvasmarha telep,
- Hatvan Károly, sertéstelep.

Fenti állattartó telephelyek a belterülettől kb. 50 m-re helyezkednek el.

A településen megfigyelhető még a kedvtelési célú hobbi állattartás. A belterületi állattartás nem haladja meg az önellátás szintjét. A bűzhatás a belterületen elhanyagolható.

Az avar és kerti hulladék égetését Dad Község a tűzgyújtásról, az avar és kerti hulladék szabadban történő égetéséről szóló önkormányzati rendelete szabályozza.

Összefoglalóan Dad esetében a vizsgált tevékenységekből nem várható jelentős mértékű légszennyezettség kialakulása.

1.17.4. Zaj- és rezgésterhelés

Dad területén zajterhelés részben az ipari/szolgáltató tevékenységekből, illetve a közlekedésből várható.

Üzemi és szabadidős zajterhelés

Üzemi és szabadidős tevékenységek esetén a zajterhelési határértéket a 27/2008. (XII. 3.) KvVM-EüM együttes rendelet 1. számú melléklete szabályozza:

9. számú táblázat: Zajterhelési határértékek üzemi és szabadidős tevékenységek esetén

Sor-szám	Zajtól védendő terület	Határérték (LTH) az LAM megítélési szintre* (dB)	
		nappal 06-22 óra	éjjel 22-06 óra
1.	Üdülőtérület, különleges területek közül az egészségügyi területek	45	35
2.	Lakóterület (kisvárosias, kertvárosias, falusias, telepszerű beépítésű), különleges területek közül az oktatási létesítmények területe, a temetők, a zöldterület	50	40
3.	Lakóterület (nagyvárosias beépítésű), a vegyes terület	55	45
4.	Gazdasági terület	60	50

A településen nincs jelentős zajkibocsátást okozó telephely. Ipari jellegű (termelő tevékenység) zajforrások becsült száma a településen 8-10. Egy telephelyre (autószerelő tevékenységre) zajkibocsátási határértéket megállapító határozatot adott ki a Környezetvédelmi Hatóság. Ennek alapján valószínűsíthető, hogy termelési, vagy szolgáltatási tevékenységekből zajtól védendő területeket a környezeti zaj- és rezgésterhelési határértékek megállapításáról szóló 27/2008. (XII. 3.) KöM-EüM együttes rendeletben meghatározott határérték feletti zajterhelés nem éri.

Közlekedés zajterhelése

Közlekedési zaj szempontjából az 1.17.5. *Levegőtisztaság és védelme* c. fejezetben bemutatott 5 útszakasz mentén kialakuló zajterhelést vizsgáljuk elsődlegesen.

A mértékadó átlagos napi forgalmat (ÁNF) a 6. számú táblázat tartalmazza.

A zajterhelés számítását a stratégiai zajtérképek, valamint az intézkedési tervek készítésének részletes szabályairól szóló 25/2004. (XII. 20.) KvVM rendelet 1. és 2. számú mellékletében megadott számítási módszer szerint vizsgáljuk. A számításhoz szükséges további adatokat az alábbi táblázatban foglaltuk össze:

10. számú táblázat: Fontosabb közlekedési útvonalak zajterheléséhez szükséges kiinduló adatok – lakott területen belül

Paraméterek	Vizsgált útszakaszok				
	8127 sz. út 17+803 és 20+630 kmsz. között	8127 sz. út 20+630 és 31+154 kmsz. között	8135 sz. út 11+201 és 19+344 kmsz. között	8135sz. út 19+438 és 22+293 kmsz. között	8154 sz. út 0+000 és 5+610 kmsz. között
Útburkolat érdeességi tényező	0,49	0,49	0,49	0,49	0,49
Sebesség (km/h)	50	50	50	50	50

Ezen kiindulási paraméterek mellett az egyes útszakaszok mentén referencia távolságban várható hangnyomásszinteket az alábbi táblázat foglalja össze:

11. számú táblázat: Fontosabb közlekedési útvonalak várható zajterhelése referencia távolságban (dB)

Paraméterek	Vizsgált útszakaszok				
	8127 sz. út 17+803 és 20+630 kmsz. között	8127 sz. út 20+630 és 31+154 kmsz. között	8135 sz. út 11+201 és 19+344 kmsz. között	8135sz. út 19+438 és 22+293 kmsz. között	8154 sz. út 0+000 és 5+610 kmsz. között
Zajterhelés nappal	69,5	66,5	68,1	70,6	69,9
Zajterhelés éjszaka	61,5	58,6	59,9	62,5	61,8

A közlekedési zaj terhelésére a határértékeket a 27/2008. (XII. 3.) KvVM-EüM együttes rendelet 3. számú melléklete tartalmazza.

12. számú táblázat: Zajterhelési határértékek közlekedési zaj esetén

	Határérték (dB)	(LTH)	az	LAM'kö	megítélési	szintre*
Sor- szám	Zajtól védendő terület	kiszolgáló úttól, lakóúttól származó zajra	az országos közúthálózatba tartozó mellékutaktól, a települési önkormányzat tulajdonában lévő gyűjtőutaktól és külterületi közutaktól, a vasúti mellékvonaltól és pályaudvarától, a repülőtértől, illetve a nem nyilvános fel- és leszállóhelyektől** származó zajra	az országos közúthálózatba tartozó gyorsforgalmi utaktól és főutaktól, a települési önkormányzat tulajdonában lévő belterületi gyorsforgalmi utaktól, belterületi elsőrendű főutaktól és belterületi másodrendű főutaktól, az autóbusz-pályaudvartól, a vasúti fővonaltól és pályaudvarától, a repülőtértől, illetve a nem nyilvános fel és		

						leszállóhelytől*** származó zajra	
		nappal 06-22 óra	éjjel 22-06 óra	nappal 06-22 óra	éjjel 22-06 óra	nappal 06-22 óra	éjjel 22-06 óra
1.	Üdülőtérület, különleges területek közül az egészségügyi terület	50	40	55	45	60	50
2.	Lakóterület (kisvárosias, kertvárosias, falusias, telepszerű beépítésű), különleges területek közül az oktatási létesítmények területei, és a temetők, a zöldterület	55	45	60	50	65	55
3.	Lakóterület (nagyvárosias beépítésű), a vegyes terület	60	50	65	55	65	55
4.	Gazdasági terület	65	55	65	55	65	55

A 8127. számú és 8135. számú út esetében falusias, kisvárosias beépítésű övezetek esetében az úttengelytől mért **legalább 25 m-es távolság már biztosítja** a lakóövezetek megfelelő mértékű zajterhelését már éjszakai időszakban is, ha egyéb zajcsökkentő tényező nem vehető figyelembe.

Tekintettel a település szerkezetére, a Kocsis utca, Sport utca, Fő utca és Dózsa György utcai lakóövezetek esetében előfordulhatnak határértéket meghaladó zajterhelésű forgalmi helyzetek.

A 8154. számú út a belterülettől kb. 2,5 km távolságban található, így ezen közút zajterhelése a lakóövezetek szempontjából nem releváns.

Üzemelő vasútvonal a települést nem érinti.

1.17.5. Sugárzás védelem

A légkörben található sugárzó anyagok terjedésének követésére hazánkban országos sugárzásfigyelő rendszer működik.

A rendszer legfontosabb része a több mint 130 mérőállomásból álló hálózat, amely olyan műszerekkel felszerelt szabad téren álló állomások összessége, amelyek folyamatosan mérik a szabadtéri sugárzást (óránkénti dózis, azaz a dózisteljesítmény értékét).

Magyarországon a természetes háttérsugárzás mértéke 50-180 nSv/óra körül ingadozik. Ez az érték függ a magasságtól, és a talaj típusától. Az ingadozást természeti hatások, időjárási körülmények (légnymás, csapadék mennyiség) változásai befolyásolják. A 250 nSv/h alatti háttérsugárzás természetes és semmiféle veszélyt nem jelent.

Dad településhez legközelebbi mérőállomás Móron és Tatán található.

A településen jelentős sugárzással bíró objektumról nincs tudomásunk.

1.17.6. Hulladékkezelés, hulladékgazdálkodás

A hulladékgazdálkodás területén jelentős változások történtek a 2012. évi CXXXLV. Tv. (törvény a hulladékgazdálkodásról) életbe lépésével.

Dad esetében a közszolgáltatás keretébe tartozó hulladékok gyűjtése és jogszabályoknak megfelelő kezelése megoldott. Dad Község Önkormányzat Képviselő-testülete a települési szilárd hulladékkal kapcsolatos hulladékgazdálkodási közszolgáltatásokról 13/2013. (XII.2.) számon hozott önkormányzati rendeletet.

Dad csatlakozott a Közép-Duna Vidéke Hulladékgazdálkodási Önkormányzati Társuláshoz. A társulás célja megoldani a hulladékgazdálkodás területén jelentkező feladatokat és korszerű hulladékgazdálkodási rendszert üzemeltetni.

Dad Község Önkormányzat közigazgatási területén a hulladékgazdálkodási közszolgáltatást a Vertikál-Oroszlány Hulladékgazdálkodási Együttműködés látja el. A Konzorcium tagjai: Vertikál Közszolgáltató Zrt., Oroszlányi Környezetgazdálkodási Nonprofit Zrt, Vertikál Vagyonkezelő és Szolgáltató Zrt.

Közszolgáltatás körébe tartozó hulladékok gyűjtése, kezelése

A hulladékgazdálkodási közszolgáltatási tevékenységet a VERTIKÁL KSZ Nonprofit Zrt. (továbbiakban: közszolgáltató) végzi. A települési vegyes hulladékok elszállítása heti rendszerességgel történik, befogadó az Oroszlány nem veszélyeshulladék-lerakó.

Az elkülönítetten gyűjtött (szelektív) hulladék (papír, fém, műanyag) szelektív gyűjtése házhoz menő gyűjtéssel történik, havonta 2 alkalommal.

Az üveg hulladék elkülönített gyűjtése hulladékgyűjtő szigeten, illetve üveghulladék gyűjtőponton történő edényzetek elhelyezésével biztosított.

Zöldhulladék a közszolgáltató által meghirdetett időpontban történik áprilistól novemberig havonta.

A lomtalanítás előzetes igénybejelentés alapján történik, az ingatlanhoz előre egyeztetett időpontban megy ki a gyűjtőautó, azaz házhoz menő lomtalanítás folyik évi egy alkalommal.

A hulladék közszolgáltatási előírások alapján a településen működő intézmények is a közszolgáltatás rendszerét veszik igénybe.

Az ingatlanhasználó által összegyűjtött veszélyes hulladék elszállítására, az ingatlanhasználó kezdeményezésére, a veszélyes hulladék kezelésére jogosult szolgáltatóval egyeztetett időpontban és módon, külön térítés ellenében, a veszélyes hulladékok gyűjtésére, és tárolására vonatkozó jogszabályi rendelkezések figyelembevételével kerülhet sor.

Összefoglalóan a közszolgáltatás keretébe tartozó hulladékok gyűjtési és kezelési rendszer a jogszabályi előírásoknak megfelelően történik.

Termelési hulladékok kezelése

A Dad településen működő vállalkozások közül egyik sem tartozik Magyarország 100 legnagyobb hulladéktermelő vállalkozása közé.

A termelő vállalatok nem kötelezettek a közszolgáltatás igénybe vételére a termelési hulladékok kezelése során, ennek ellenére az ipari és szolgáltató vállalkozások döntő többsége a közszolgáltatást veszi igénybe keletkező hulladékaik elszállítására.

A képződő termelési hulladékok a vállalkozások tevékenységi köréhez kapcsolódnak, nagyobb részben nem veszélyes.

Dad településen hulladékgazdálkodási engedéllyel rendelkező vállalkozás nem működik, így a hulladéktermelők bizonyos fajtájú hulladékaikat helyben nem tudják átadni előkezelő/begyűjtő szervezetnek.

A hulladékkal kapcsolatos nyilvántartási és adatszolgáltatási kötelezettségekről szóló 309/2014. (XII. 11.) Korm. rendelet hatályba lépésével, illetve a VM-OKIR HIR (Hulladékgazdálkodási Információs Rendszer) segítségével a hulladékok keletkezésének és kezelésének nyomon követése egyre könnyebb, így egyre megbízhatóbb adatok állnak majd rendelkezésre.

A termelési hulladékok speciális csoportjába tartoznak az építési, bontási hulladékok, melyek forrása részben a lakossági megbízásából történő kivitelezés, továbbá a vállalkozások által kezdeményezett fejlesztések.

Az építési, bontási hulladékok kezelésére Dad területén nincs lehetőség, illetve a lerakási járulék megjelenésével jelentősen drágult az építési, bontási hulladékok lerakási díja. Ez sajnálatosan az illegálisan lerakott építési, bontási hulladékok ismételt növekedését vonja maga után.

A VERTIKÁL KSZ Nonprofit Zrt. külön díj ellenében hulladékgyűjtő udvaron történő átvétellel vagy elszállítással gondoskodik

- a) az építési és bontási hulladék,
- b) az elektromos és elektronikus berendezésekből származó hulladék,
- c) az elem és akkumulátor hulladék,
- d) a gumiabroncs hulladék, és
- e) a fáradt olaj, étolaj és zsír hulladék átvételéről és kezeléséről.

Egyéb hulladékgazdálkodási jellemzők

Dad 045/1 hrsz. alatti ingatlanon található B3 alkategóriájú nem veszélyes hulladéklerakó üzemelt. A lerakó felmérése 2002-ben történt meg. A rendelkezésre álló információk alapján a lerakó működését 1984-ben kezdte meg, a művelés felhagyásának időpontja bizonytalan.

Az önkormányzat a lerakó területét részben rendezte, illetve sekély takarással látta el.

A lerakó kvázi rekultivált, környezeti kockázatot nem jelent. A lakosság életszínvonalának változásával, illetve a hulladékgazdálkodási szolgáltatási árak emelkedésével a lerakó területén ismét nagyobb méretű bolygatás közlekedés figyelhető meg a 2013-2014-es évekhez képest.

Jelentősebb mértékű illegális hulladéklerakásról nincs tudomásunk.

1.17.7. Vizuális környezetterhelés

A település belterülete rendezett egy-két épület esetében tapasztalható csak elhanyagoltság.

Külterületi vizuális környezetterhelést jelent a mezőgazdasági területekre vezető földutak mentén elhelyezett zöldhulladék, egyéb hulladék, illetve mezőgazdasági telepek, majorok rendezetlen területei, géptárolói.

1.17.8. Árvízvédelem

Komárom-Esztergom Megyei Közgyűlés 22/2005. (IX. 29.) sz. rendelete, Komárom-Esztergom megye területrendezési terve szerint Dad településen nagyvízi meder övezete nem található, a település nem árvíz-veszélyeztetett.

A település nem árvíz-veszélyeztetett, azonban a dombvidéki morfológia miatt elhúzódó csapadékos időszak alatt vízjárta, vízborította területekkel kell számolni a völgytalapokon. A vízjárta területek a vízfolyások környezetében lévő területeken találhatók.

A település nem belvíz-veszélyeztetett.

1.17.9. Természetvédelem

Dad területén sem Nauta 2000 terület, sem országos védettségű természeti terület nem található. A település közigazgatási határa a Dél felől a Vértesi Naturparkkal határos.

A Nemzeti Ökológiai Hálózat ökológiai folyosója csak ÉNy-Ny felől érinti a közigazgatási határt.

1.17.10. Fennálló környezetvédelmi konfliktusok, problémák

Dad esetében környezeti konfliktus három környezeti elem esetében áll fenn az alábbi módon:

- Felszíni vizek védelme:
 - Új funkciók telepítése esetében figyelembe kell venni a jogszabályi és a hatósági határozati előírásokat, és az új tevékenységeket úgy kell tervezni, hogy a felszíni vizek minőségét ne veszélyeztesse.
- Közlekedés zajterhelése:
 - A 8127. számú út és a 8135. számú út belterületi szakaszai zajtól védendő lakóövezetek közelében húzódnak, ahol elsősorban éjszakai időszakban előfordulhat határérték feletti zajterhelés.
- Felhagyott hulladéklerakó:
 - A nem kellően bevédett felhagyott hulladéklerakó potenciális illegális lerakóként funkcionálhat. Az fokozódó beruházási és építkezési hajlam nem minden esetben párosul az építési, bontási hulladékok körültekintő kezelésével, így a felhagyott hulladéklerakón megnő az illegális hulladék elhelyezés veszélye.

1.18. Katasztrófavédelem (terület-felhasználást, beépítést, befolyásoló vagy korlátozó tényezők)

1.18.1. építésföldtani korlátok

A Komárom-Esztergom Megyei Közgyűlés 22/2005. (IX. 29.) sz. rendelete, Komárom-Esztergom megye területrendezési szabályzata szerint Dad területén:

- „Felszíni vizek vízminőség-védelmi vízgyűjtő területének övezete”;
- „Földtani veszélyforrás területének övezete” (lejtős tömegmozgásokkal, egyéb kedvezőtlen mérnökgeológiai adottságokkal és építésföldtani kockázatokkal jellemezhető, valamint a magas természetes háttérsugárzással, az emberi tevékenység hatására jelentkező vagy felerősödő kedvezőtlen földtani folyamatokkal és a vízjárással összefüggő földtani veszélyek által érintett területek);
- „Vízérózióknak kitett terület övezete” (vízerózió káros hatásával szemben kevésbé ellenálló talajtulajdonságokkal jellemezhető terület),
- „Szélérózióknak kitett terület övezete” (a szélérózió káros hatásával szemben kevésbé ellenálló fizikai talajféleségekkel (különösen a homok, homokos vályog, tőzeg, kotu) jellemezhető területek) található.

Rendszeresen belvízjárta terület nem található a megyében, annak ellenére, hogy több kistérségben problémát okoz a vízzel borított terület. Az korábbi években lehullott szokatlanul nagy mennyiségű csapadék, továbbá a bányák bezárását követő karsztvízszint emelkedés a belvízproblémát új megvilágításba helyezi. Olyan területek váltak veszélyeztetetté, melyek korábban ezzel a problémával nem, vagy jóval kisebb mértékben és területi érintettséggel találkoztak. A belvízzel való

veszélyeztetettség a megyében jórészt nem köthető geomorfológiai adottságokhoz, ezért a belvízrendszer megfelelő műszaki állapotának elérésével, adott esetben a beépítésre szánt, de még nem beépült területek felülvizsgálatával a probléma nagymértékben mérsékelhető. A megyében a domborzati adottságok miatt nincs belvíz, a belvízjárta terület helyett a vízjárta, vízborította terület a megfelelő.

Felszíni vizek vízminőség-védelmi vízgyűjtő területének övezetében a tisztított szennyvizek kivezetéséről a gazdasági és műszaki szempontok mérlegelésével gondoskodni kell.

Az övezet területére kívülről — regionális szennyvízgyűjtő- és tisztító rendszerre szennyvízcsatorna-hálózaton keresztül történő csatlakozás kivételével — szennyvíz bevezetését meg kell akadályozni.

Földtani veszélyforrás területének övezetébe tartozó település veszélyeztetett területein a település településszerkezeti tervében beépítésre szánt terület csak kivételesen, geológiai szakvélemény alapján jelölhető ki.

Az övezetben az aktív és potenciális csúszásveszély által érintett települések kerültek megjelenítésre a Magyar Bányászati és Földtani Hivatal által szolgáltatott ismert és kategorizált földtani veszélyforrások alapján. A tényleges területi kiterjedés szerinti lehatárolás az érdekelt államigazgatási szervek állásfoglalása alapján a településrendezési tervek feladata.

A földtani veszélyforrás területének övezete az alábányászott, a földcsuszamlással érintett, a partfalmozgásos és pincebeszakadással érintett területekre terjed ki, amelyek jellemzően a megye földtani adottságához igazodó földrajzi tájegységeit érintik.

Vízerózióknak kitett terület övezetbe tartozó települések veszélyeztetett területein olyan területfelhasználást kell előírni a települések településszerkezeti tervében, és a helyi építési szabályzatban olyan építési övezeti előírást kell meghatározni, amely a vízerózió mértékét csökkenti.

Az övezet az 5 %-nál meredekebb és szántó hasznosítású területek által érintett településeket foglalja magában.

A leginkább veszélyeztetett területek közé a hegy- és dombvidéki, 12 %-nál is meredekebb lejtésű szántók tartoznak.

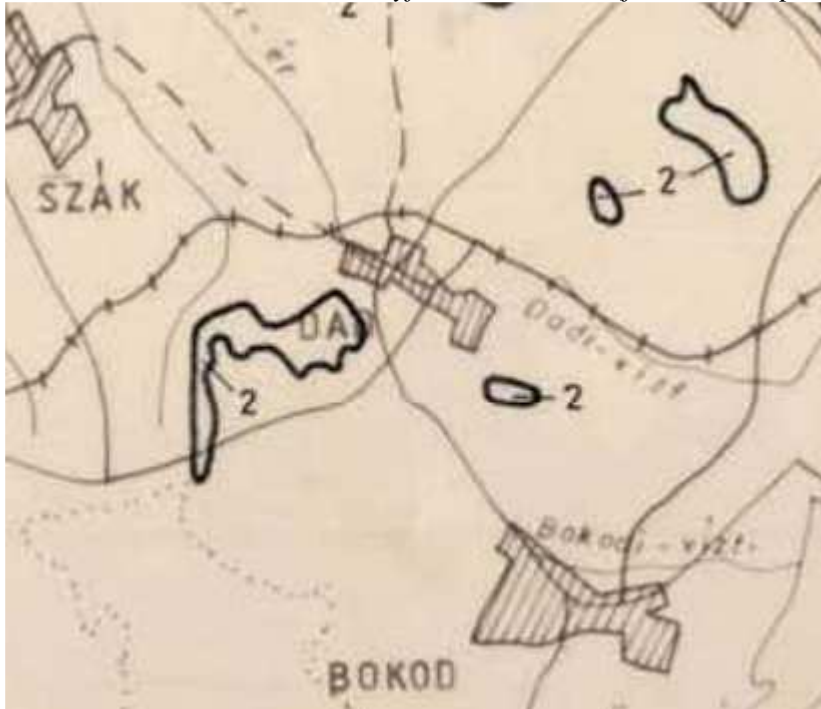
A területrendezés leginkább a területfelhasználás változtatásán keresztül segítheti az erózió elleni védelmet, mint a megfelelő földhasználat- és birtokszerkezet kialakításának befolyásolása.

Szélerózióknak kitett terület övezetbe tartozó települések veszélyeztetett területein olyan területfelhasználást kell előírni a települések településszerkezeti tervében, és a helyi építési szabályzatban olyan építési övezeti, övezeti előírást kell meghatározni, amely a szélerózió mértékét csökkenti.

A szél károsító hatása elsősorban abban nyilvánul meg, hogy a termőtalaj felső rétegét és ezzel a benne lévő tápanyagot elhordja, a talaj és a növényzet töve kiszárad, ezen kívül a szél által szállított durva talajszemcsék az útjukba kerülő növényzetet homokverés formájában károsítják.

A vonatkozó szabály szerint is a szél pusztító hatása elleni védekezés nagyrészt agrotechnikai módszerekkel történhet. Ezek közül alkalmazható többek között a mezővédő erdősávok, fasorok uralkodó szélirányra merőleges telepítése, talajkímélő technológiák helyes megválasztása, kis adagokban történő öntözés, megfelelő növényyszerkezet kialakítása, bizonyos esetekben pedig a művelési ág megváltoztatása.

4. számú ábra: Földtani veszélyforrás területek (forrás: Veszprémi Bányakapitányság)



Jelmagyarázat:

2 – Felszínmozgással potenciálisan veszélyeztetett terület

5. számú ábra: Szélerózió által veszélyeztetett területek (forrás: Komárom-Esztergom Megye rendezési terve, 2011.)



1.18.1.1. ALÁBÁNYÁSZOTT TERÜLETEK, BARLANGOK ÉS PINCÉK TERÜLETEI

Mélyművelésű bánya, alábányászott terület a település D-i, illetve K-i határán található:

- Bokod-V (Márkus-hegy III.) szénbánya,
- Vértessomló-I bánya.

A Magyar Állami Természetvédelem hivatalos honlapja és az Országos Barlangnyilvántartás szerint Dad területén barlangok nem találhatók.

A barlangok felszíni védőövezetének kijelöléséről szóló rendelet, valamint az OKIR Országos Környezetvédelmi Információs Rendszer szerint Dadon nem található barlangok felszíni védőterülete.

1.18.1.2. CSÚSZÁS-, SÜLLYEDÉSVESZÉLYES TERÜLETEK

A terület csúszás, illetve süllyedésveszélyes.

Komárom-Esztergom Megyei Közgyűlés 22/2005. (IX. 29.) sz. rendelete, Komárom-Esztergom megye területrendezési szabályzata szerint Dadon földtani veszélyforrás terület, vízerózióknak és szélérozióknak kitett terület található.

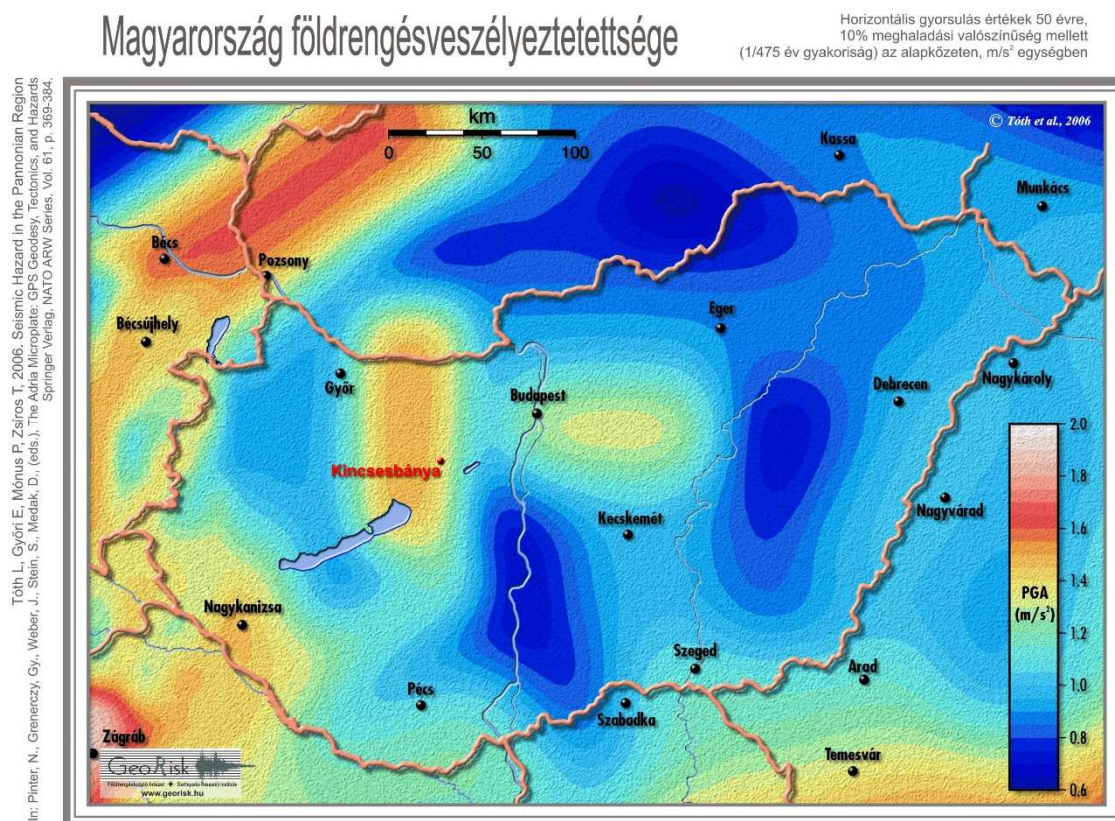
1.18.1.3. FÖLDRENGÉS VESZÉLYEZTETETT TERÜLETEI

A Kárpát-medencében katasztrofális méretű földrengések nagyon ritkán, vagy egyáltalán nem fordulnak elő. Az epicentrum környékén komoly károkat okozó földrengések azonban többször előfordultak. Magyarország területén évente 100-120 kisebb földrengés történik. Ezek nagy része nem éri el az érzetesség határát. A nagyobbak ritkábban, de jellemző visszatérési idővel fordulnak elő. Az ország területén évente négy-öt 2,5-3 magnitúdójú, az epicentrum környékén már jól érezhető, de károkat még nem okozó földrengésre kell számítani. Jelentősebb károkat okozó rengés 15-20 évenként, míg erős, nagyon nagy károkat okozó, 5,5 - 6 magnitúdójú földrengés 40-50 éves visszatérési idővel történik.

Dad a szeizmikus zónatérkép szerint az 5. szeizmicitási zónába tartozik, így a Dunántúl egyik leginkább földrengés veszélyeztetett régiójába tartozik.

A térség földrengés-veszélyeztetettségét az alábbi ábra mutatja be, a mértékadó gyorsulás $1,5 \text{ m/s}^2$ körüli.

6. számú ábra: Magyarország földrengésveszélyeztetettsége (forrás: Georisk Kft.)



1.18.2. vízrajzi veszélyeztetettség

A település nem árvíz veszélyeztetett, azonban elhúzódó nagycsapadékos időjárás mellett előfordulhat vízjárta, vízborította terület.

Komárom-Esztergom Megyei Közgyűlés 22/2005. (IX. 29.) sz. rendelete, Komárom-Esztergom megye területrendezési szabályzata szerint Dadon rendszeres belvízjárta terület nem, azonban vízerózióknak kitett terület található.

1.18.2.1. ÁRVÍZVESZÉLYES TERÜLETEK

A település nem árvíz veszélyeztetett, azonban elhúzódó nagycsapadékos időjárás mellett előfordulhat vízjárta, vízborította terület.

Dad települést a települések ár- és belvíz veszélyeztetettségi alapon történő besorolásáról szóló 18/2003. (XII. 9.) KvVM-BM együttes rendelet nem tartalmazza, tehát ár- és belvíz szempontjából nem számít veszélyeztetett területnek. Elöntés esetén zömmel külterületi rétek, kaszálók, szántók kerülhetnek tartósan víz alá. Belterületen a csapadékvíz-elvezető rendszer nem megfelelő karbantartása, fenntartása okozhat időszakos elöntést. Vízjárta, vízborította területek a vízfolyások környezetében találhatók.

1.18.2.2. BELVÍZVESZÉLYES TERÜLETEK

Rendszeresen belvízjárta terület nem található a megyében, annak ellenére, hogy több kistérségben problémát okoz a vízzel borított terület. A korábbi években lehullott szokatlanul nagy mennyiségű csapadék, továbbá a bányák bezárását követő karsztvízszint emelkedés a belvízproblémát új megvilágításba helyezi. Olyan területek váltak veszélyeztetetté, melyek korábban ezzel a problémával nem, vagy jóval kisebb mértékben és területi érintettséggel találkoztak. A belvízzel való veszélyeztetettség nem köthető geomorfológiai adottságokhoz, ezért a belvízrendszer megfelelő műszaki állapotának elérésével, adott esetben a beépítésre szánt, de még nem beépült területek felülvizsgálatával a probléma nagymértékben mérsékelhető. A megyében a domborzati adottságok miatt nincs belvíz, a belvízjárta terület helyett a vízjárta, vízborította terület a megfelelő.

D

adon vízjárta, vízborította területek a vízfolyások környezetében találhatók.

Komárom-Esztergom Megyei Közgyűlés 22/2005. (IX. 29.) sz. rendelete, Komárom-Esztergom megye területrendezési szabályzata szerint Dad területén rendszeres belvízjárta terület övezete nem található.

A vízjárta, vízborította területek csökkentése a megfelelő vízvezető képesség fenntartásával, a meder és a vízelvezető árkok karbantartásával lehetséges.

A település nem belvíz veszélyeztetett.

1.18.2.3. MÉLY FEKVÉSŰ TERÜLETEK

A település mélyen fekvő területei a vízfolyások mentén alakultak ki. Ezen térségek vízjárta, területek.

1.18.2.4. ÁRVÍZ ÉS BELVÍZVÉDELEM

Dad az Észak-dunántúli Vízügyi Igazgatóság működési területén található. A vízügyi igazgatási és a vízügyi, valamint a vízvédelmi hatósági feladatokat ellátó szervek kijelöléséről szóló 223/2014. (IX. 4.)

Korm. rendelet szerint az Igazgatóság ellátja a vizek kártételei elleni védelemmel, a vízkárelhárítással (árvíz- és belvízvédekezéssel, vízhiány kárelhárítással, valamint a vízminőségi kárelhárítással) összefüggő, jogszabályban meghatározott feladatokat.

Dadon árvízvédelem nem szükséges, tekintettel arra, hogy a település nem árvíz veszélyeztetett.

Azonban vízjárta, vízborította területek találhatók a településen.

Komárom-Esztergom Megyei Közgyűlés 22/2005. (IX. 29.) sz. rendelete, Komárom-Esztergom megye területrendezési szabályzata szerint Dad területén rendszeres belvízjárta terület övezete nem található, azonban vízerózióknak kitett terület található.

1.18.3. egyéb

1.18.3.1. KEDVEZŐTLEN MORFOLÓGIAI ADOTTSÁGOK (PL. LEJTÉS, FALSZAKADÁS)

Kedvezőtlen morfológiájú területeknek a mélyebb fekvésű, a vízfolyások környékén lévő területek minősülnek.

1.18.3.2. MÉLYSÉGI, MAGASSÁGI KORLÁTOZÁSOK

Nincs releváns adat.

1.18.3.3. TEVÉKENYSÉGBŐL ADÓDÓ KORLÁTOZÁSOK

A tervezési terület morfológiai és belvíz viszonyai következtében a felszíni vizek szennyezését kell kizárni még egy elhúzódó belvizes időszak esetében is. Ezért a belvíz veszélyeztetett területeken a veszélyes anyagok és hulladékok tárolására különös gondot kell fordítani, illetve a szennyvízelvezetés/gyűjtés tervezése esetében is ezen körülmények figyelembe vétele szükséges.

1.19. Ásványi nyersanyag lelőhely

Műre való ásványvagyonról Dad esetében nincs tudomásunk.

A településen a Magyar Bányászati és Földtani Hivatal adatbázisa alapján nem található bányatelek, és kutatási engedély sem került kiadásra.

1.20. Települési klíma

A legközelebbi hidrometeorológiai mérőállomás Tatabányán működik. Ezen mérőállomás adatai alapján a település klímája az alábbiak szerint jellemezhető:

A **Bársonyos** kistáj mérsékeltén hűvös mérsékeltén száraz éghajlatú kistáj.

Az évi napfénytartam kevéssel 1950 óra alatti, a nyári 770–780, a téli 180 óra.

Az évi középhőmérséklet D-en 9,6 °C, É felé emelkedik: ott 10,0 °C. A nyári félév hőmérsékleti átlaga 16,0 °C körüli. Évente mintegy 188–192 napon át, ápr. 8–12. és okt. 17–19. között a napi középhőmérséklet meghaladja a 10 °C-ot. A fagyoktól mentes időtartam hossza 190–195 nap (ápr. 12–15. és okt. 24–26. között). A nyári maximum hőmérsékletek sokévi átlaga 33,0 és 33,5 °C közötti, a téli minimumoké–16,0 °C körüli.

Az évi csapadékösszeg 580 mm körül várható, de Ny-on meghaladja a 600 mm-t. A nyári félév csapadéka 350 mm körüli. Kömlődön mérték a legtöbb 24 órás esőt, 126 mm-t. A hótakarós napok átlagos száma évi 38–42, az átlagos maximális hóvastagság 22–24 cm.

Az ariditási index 1,20, de Ny-on 1,15 körüli.

Legnagyobb gyakoriságú a Ny-i, ÉNy-i szél, az átlagos sebesség 3 m/s körüli.

A kedvező fekvésű területek szőlő- és gyümölcsstermesztésre is alkalmasak, általában azonban a szántóföldi és a kevésbé vízigényes kertészeti növények számára kedvező az éghajlat.

2. HELYZETELEMZÉS

Dad természeti adottságai következtében és fekvéséből eredően meghatározó a Vértes előterének dombsági jellege. Jellemző területhasználat a mezőgazdaság jelenléte. A mezőgazdaság alacsonyabb intenzitású zártkerti művelést (kert, szőlő), nagyintenzitású állattartást és szántóföldi művelést jelent.

A település külterülete kultúrtáj, azonban a dombvidéki morfológia és a völgyekben húzódó vízfolyások harmonikussá, természetközelié emelik, annak ellenére, hogy az erdőszűltség aránya viszonylag alacsony.

A település belterülete rendezett, az ipari, szolgáltató és mezőgazdasági nagyüzemek is rendezettek korszerűek.

Konfliktust a felhagyott hulladéklerakó újbóli „használatát” jelenthet, valamint a települést érintő közutakon folyó forgalom zajterhelése.

A morfológiai viszonyok következtében nagyintenzitású csapadékesemények során a magasabban fekvő szántók területéről sárfolyás kerülhet az utakra, utcákra.

3. HELYZETÉRTÉKELŐ MUNKARÉSZ

3.1. A helyzetelemzés eredményeinek értékelése, szintézis

3.1.1. A folyamatok értékelése

Dad hagyományos vidéki települési történelmi múlttal, településszerkezettel és épített környezettel rendelkezik.

A település Tatabányához, Oroszlányhoz, Környéhez és Mórhoz való közelsége, a kiépült infrastruktúra mindenképpen előny, melyet a gazdasági növekedés és a helybeli lakosok igényei szerint továbbfejleszteni szükséges.

A gazdaságfejlesztési alapelveknek meghatározásánál elsődleges szempont a természeti és épített környezet védelme, a tervezett fejlesztések megvalósítása. A gazdaság-fejlesztések és a lakóterületi bővítések a már kijelölt fejlesztési területen biztosíthatóak.

Dad fejlesztésénél lakosságszám növekedés a fiatalok helyben-maradásának támogatásával valósulhat meg. A fejlesztési alapelvek meghatározásánál figyelemmel kell lenni a mai kor minőségi életviteli igényeire.

A település életében nagyon fontos, hogy olyan fejlesztések valósuljanak meg, melyek fenntartásához, üzemeltetéséhez a lehető legkevesebb forrás szükséges.

A fejlesztésnél a fő hangsúlyt az élhető település megőrzésére, az oktatási háttér helyi igényekhez igazítására, a szolgáltatások, az infrastruktúra fejlesztésére, a szabadidő eltöltéséhez szükséges programok bővítésére kell helyezni.

A turizmus fejlesztése érdekében a hagyományokra és a védett értékekre alapozva kell célokat kitűzni.

Dad Község Önkormányzatának fejlesztési elképzelései között szerepel gazdasági terület kialakítása, mely a helyben lakóknak munkahelyet teremtené, az önkormányzat többlet forráshoz jutna az iparüzési adó bevétel növekedésével. Ezen okokból a település fontos feladata a gazdálkodó szervezetek támogatása.

3.1.2. A település és környezetének fejlesztését befolyásoló külső és belső tényezők összefoglaló értékelése

A település környezetének fejlesztését két külső tényező befolyásolja jelentősen:

Az első a megyeszékhely és járási székhely közelsége, melynek pozitív hatása lehet a növekvő lakosságszám és a gazdasági tevékenységet folytató vállalkozások növekedése. Negatív hatást

eredményez ugyanakkor a megyeszékhely és járási székhely közelsége az alapellátás és szolgáltatás területén.

3.1.3. A településfejlesztés és -rendezés kapcsolata

A különböző hatósugarú fejlesztési stratégiák, területfejlesztési tervek áttekintése során, az azokban megfogalmazott célokból következően olyan jövőkép rajzolódik ki, mely Dad egy vonzó vidéki életforma megteremtésében láttatja, amely számottevő gazdasággal, a közösségi rendszerekre épülő településként van jelen a Közép-Dunántúli régióban.

DAD jövőképe azt a célt szolgálja, hogy a település gazdasági versenyképessége erősödjön, valamint egy lakható és minőségileg tovább fejlődő településsé váljon.

A településen a lakó, vegyes és gazdasági területek megfelelő szabályozásával meg kell teremteni a fejlesztés építészeti háttérét. A jelenlegi állapot nem megfelelően biztosítja a gazdaságos fejlesztési lehetőségeket.

Az önkormányzat a tervezett fejlesztéseket pályázati forrás igénybevételével, illetve a gazdálkodó szervek, vállalkozások bevonásával tudja biztosítani.

3.2. Problématérkép/értéktérkép

A település problémáinak és értékeinek összefoglalója térképi formában, a területi lehetőségek és korlátok térképi ábrázolását a P-1 jelű térkép tartalmazza.

3.3. Eltérő jellemzőkkel rendelkező településrészek

3.3.1. településrészek kijelölése, pontos lehatárolása, a lehatárolás indoklása, térképi ábrázolása, a lehatárolt településrészek rövid bemutatása

Dadon alapvetően két eltérő településrész határolható le, a lehatárolás megegyezik a természeti állapottal:

1. Belterület
2. Külföld

Az egyes településrészek lehatárolását áttekintő térkép készítése nem volt szükséges.

3.3.1. Szegregált vagy szegregációval veszélyeztetett területek lehatárolása nem vált szükségessé